KRONIKA MIASTA I GMINY

MIĘDZYZDROJE

1945 - 1992

Regina Chmielowska, Bronisław Chmielowski

TOMY I - XII

K R O N I K A M I Ę D Z Y Z D R O J Ó W

Wszelkie prawa zastrzeżone

Praca finansowana
przez Urząd Miasta w Międzyzdrojach
Wykonawca : Urząd Miasta w Międzyzdrojach
1994

Pierwsze narodziny -

Międzyzdroje powróciło do Macierzy

5 maja 1945

WYKAZ TOMÓW Z TEMATAMI

I MIĘDZYZDROJE

II RADA NARODOWA W MIĘDZYZDROJACH

III URZĄD MIASTA MIĘDZYZDROJE
PAŃSTWOWA STRAŻ POŻARNA

IV SANKTUARIA MIĘDZYZDROJSKIE

V ZWIĄZKI KOMBATANTÓW POLSKICH

VI SŁUŻBA ZDROWIA, FUNDUSZ WCZASÓW PRACOWNICZYCH I "UZDROWISKA"

VII OŚWIATA I WYCHOWANIE Szkoła Podstawowa Nr 1 w Międzyzdrojach , Szkoła Podstawowa w Wapnicy

VIII OŚWIATA I WYCHOWANIE Szkoła Podstawowa Nr 2, Państwowe Przedszkole, Państwowy Dom Wczasów Dziecięcych w Międzyzdrojach

IX KULTURA

X SPORT I TURYSTYKA

XI KOMUNIKACJA, ŁĄCZNOŚĆ, SZCZECIŃSKI URZĄD MORSKI W SZCZECINIE OBWÓD MIĘDZYZDROJE, HISTORIA MOLO W MIĘDZYZDROJACH,RYBOŁÓWSTWO W MIĘDZYZDROJACH

XII ANEKS (dodatek, uzupełnienia)

1. Kronika wydarzeń
2. Bibliografia
3. Dokumentacja, fotografie
4. Inna załączniki
5. Errata - spis i sprostowania omyłek w Kronice Miasta

T O M I

M I A S T O I G M I N A

M I Ę D Z Y Z D R O J E

AUTORZY KRONIKI MIASTA MIĘDZYZDROJE

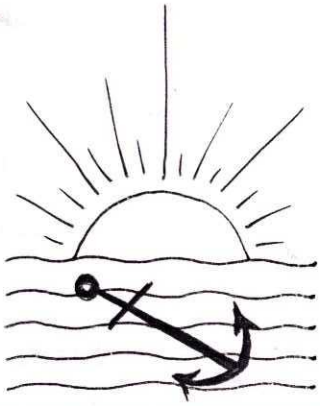

REGINA BRONISŁAW

Chmielowscy

NAUCZYCIELKA
DYREKTOR
PAŃSTWOWEGO DOMU
WCZASÓW DZIECIĘCYCH
W MIĘDZYZDROJACH

NAUCZYCIEL
DYREKTOR SZKOŁY
PODSTAWOWEJ
Nr 1 (1955-1963)
i Nr 2 (1963-1986)
W MIĘDZYZDROJACH

T O M I

MIASTO I GMINA MIĘDZYZYDROJE

Spis rzeczy

1. Rys historyczny osady, gminy i miasta Międzyzdroje 1
2. Znaczenie militarne i ekonomiczne Ziemi Wolińskiej w hitlerowskim systemie obrony w początkach 1945 roku 37
3. Wyzwolenie i administracja polska w latach 1945-1948 48
4. Osadnictwo polskie w powiecie wolińskim i w Międzyzdrojach 86

   Osadnicy :
   - Jan Wiśniewski 91
   - Florian Dąbrowski 109
   - Monika Dąbrowska 113
   - Stanisław Modliński 117
   - Jan Osiński 122
   - Bronisław Turek 128
5. Architektura miasta 131
6. Historia i opis herbu 138
7. Kąpielisko Morskie przedsiębiorstwem komunalnym 147

W S T Ę P

Kronikę Miasta Międzyzdroje napisano w dwóch etapach; w Pierwszym przedstawiono opis wydarzeń społeczno-administracyjnych i kulturalno-oświatowych, gdy Międzyzdroje odzyskało swoją niezależność i samorządność po 12 latach gospodarowania z miastem Świnoujście.

To znaczy od czasu ukazania się Rozporządzenia Prezesa Ministrów z dnia 3 marca 1984 roku, Ministra Administracji Gospodarki Przestrzennej, Uchwały Wojwódzkiej Rady Narodowej w Szczecinie z dnia 16 marca 1984 roku i ukonstytuowania się na okres tymczasowy (do wyborów) Prezydium Rady Narodowej w dniu 19 marca 1984 roku oraz rozpoczęcia działalności Urzędu Miasta i Gminy w Międzyzdrojach w dniu 11 kwietnia 1984 r.

Okres czasu zapisów kronikarskich, objął lata od 1984 - do 1988 roku.

Autorem Kroniki była Regina Chmielowska przy współpracy pp. Krystyny Oleskiej - maszynopis, Beaty Lewandowskiej- szata graficzna , Jerzego Gaja - fotografia i Bronisława Chmielowskiego - korekta i recenzja.

Kronikę opracowano w pięciu tomach i przekazano Radzie Narodowej i Urzędowi Miasta na Sesji w czerwcu 1988 r.

Ponadto Kronikę otrzymało Towarzystwo Miłośników Międzyzdrojów, inicjator założenia Kroniki.

Niniejsza praca była wykonana społecznie.

Na jubileuszowym Sejmiku w XX rocznicę działalności Towarzystwa Miłośników Międzyzdrojów w 1992 roku wysunięto propozycje kontynuowania dalszych przedsięwzięć kronikarskich. Rada Miejska i p.inż.Jerzy Neukampf - burmistrz Miasta Mię-

dzyzdroje przyjęli propozycję i zaakceptowano napisanie Kroniki Miasta i Gminy.

W dniu 5 maja 1992 roku zawarto "Umowę o dzieło" i wyznaczono termin przekazania kroniki do dnia 31.XII.1993 r. Intencją autorów Kroniki było przypomnienie poprzez dokumenty historyczne wybranych wydarzeń, ukazanie przemian jakie zachodziły w Międzyzdrojach i w okolicznych miejscowościach od 1945 roku. Proces polskiego osadnictwa na Pomorzu Północno-Zachodnim był realizowany w latach następnych, lecz lata 1945 i 1946 wydawały się szczególnie ważne i doniosłe.

O wydarzeniu tym tak pisał Leszek Gustowski w książce p.t. "Polska a Pomorze Odrzańskie" - Zarys historyczny, wydawnictwo PZWS, Warszawa 1946 r., s. 5-6 , s. 138-139, cyt.:"... Toteż, kiedy od kwietnia 1945 roku administracja polska stopniowo przejmowała ziemie Pomorza - powróciliśmy tu nie jako nowi zdobywcy i nie po cudze , ale po szacowny spadek po naszych słowiańskich braciach pomorskich - po ziemię, zaoraną wielowiekowym trudem misyjnym i politycznym Piastów i Jagiellonów oraz, przede wszystkim , trudem najnowszym tych niezliczonych tysięcy bezimiennych, nieznanych, którzy aż po rok 1945 - najszlachetniejszym trudem , bo pracą rąk, kontynuowali narodowy i polityczny pochód Polski ku Odrze i Bałtykowi. To bowiem dywizje I Armii Wojska Polskiego szły tutaj w awangardzie. Polska krew obficie przelana , zwłaszcza w marcu i w kwietniu 1945 r. oraz polskie zwycięstwa odnowiły po 135 latach przerwaną tradycją zmagań oręża polskiego w tej części Bałtyku.

Poprzez milionowe, krwawe hekatomby II wojny światowej powróciła III Polska niepodległa na tę prastarą piastowską ziemię.

My powróciliśmy na te rubieże nie jako nowi zdobywcy lecz z mocy spiżowego prawa Nemezis dziejowej, wróciliśmy na Pomorze Zachodnie po to, by ta bezcenna spuścizna słowiańsko-polska stała się podstawą siły i dobrobytu nowej Polski." k.cyt.

Zachowana dokumentacja z pierwszych lat powojennych jest niekompletna i były trudności w jej pozyskaniu do opracowań faktów i zdarzeń.

zaprezentowane dokumenty piśmiennicze (tekstowe), fotokopie dokumentów i fotografii (na ksero) z krótką informacją oddają tylko fragmentarycznie pierwsze lata administracji polskiej w Międzyzdrojach.

Natomiast zapisy kronikarskie następnych lat, kiedy już zamieszkiwaliśmy na stałe w Międzyzdrojach od 1947 i z całą rodziną od 1955 roku informacje były dokładniejsze i bogatsze.

W naszych pracach korzystaliśmy przede wszystkim z dokumentów tekstowych, a więc np.: z książek, z gazet , z czasopism, jak też z tekstów nie powielonych : z maszynopisów, z rękopisów, z inskrypcji na budynkach, na pomnikach, na tablicach pamiątkowych, na nagrobkach, lub z dokumentów oglądowych (ikonograficznie), których treść informacji przedstawiło się za pomocą obrazu, jako rysunki, piktogramy (obrazy zdarzeń i działań), grafika, malarstwo, fotografia, wykresy, dokumenty, projekty techniczne, budowlane, następnie dokumenty słuchowe, zawierające utrwalony zapis słowny , dokumenty audiowizualne, jak nagrane teksty, filmy dźwiękowe, utrwalone na magnetowidzie (ampeksie) programy telewizyjne oraz dokumenty przedmiotowe, jak np. eksponaty muzealne,

wystawowe (artystyczne, handlowe), kolekcje lub poszczególne eksponaty kolekcjonerskie, próbki, modele , makiety.
W miarę naszych możliwości korzystaliśmy z różnych środków źródłowych informujących i rejestrujących fakty, zdarzenia i przeobrażenia mijających lat.
Co było w naszej pracy poszukiwawczej szczególną metodą ?
Na pewno korzystanie z wielu źródeł.

W bardzo bliskim znaczeniu podstawowym ze zródła wypływa strumień wody, tak ze źródła informacji bierze początek strumień informacji.

Potencjalnie możemy stwierdzić, że każdy element, każdy szczegół w naszym środowisku, w którym mieszkamy, a który był warty zainteresowania się nim i zarejestrowania znalazł się w Kronice.
Zaczęliśmy od własnego mieszkania , od mieszkań przyjaciół i znajomych , od szkół tak bardzo nam bliskich ... .
Od roku 1947 : własne dokumenty, notatki, książki, albumy, czasopisma, wycinki z dzienników, fotografie, mapki, ulice, domy, sklepy, przedsiębiorstwa, instytucje. W tym wielkim zbiorze wszystkiego zainteresowali nas przede wszystkim ludzie i przemiany w ich osobistym i społecznym życiu. Choć ilość i rozmaitość źródeł często była nie wyczerpana, praktycznie o ich zasobie dostępnym dla nas decydowała inicjatywa, dociekliwość, pomysłowość, poparta znajomością środowiska i zamieszkałych go ludzi.

W trudnych przypadkach braku źródeł pomagała nam dociekliwość i intuicja. W konkretnej rzeczy musieliśmy widzieć nie tylko "zwyczajny" przedmiot, ale znak o czymś mówiący, odpowiadający na nasze pytania i czym więcej ich stawialiśmy, tym więcej mieliśmy odpowiedzi.

Z naszego zawodu wynikało, że każdy z nas zawsze i wszędzie jest otoczony zbiorem informacji. Widząc , słysząc, dotykając, odbiera informacje. Np., gdy przeprowadzaliśmy wywiad, rozmowę, przekazywaliśmy i odbieraliśmy informacje. Chodziło nam o to, ażeby z tej różnorakiej informacji wybrać najbardziej użyteczną, nie znaną nam dotychczas a potrzebną w kronice. Po każdym wywiadzie i rozmowie uzyskiwaliśmy ponadto fotografie, osobiste wspomnienia, listy, dyplomy, legitymacje, książki i artykuły prasowe ukazujące naszych respondentów.

Korzystaliśmy ze źródeł tzw. bezpośrednich (obiekty sakralne, wczasowe, uzdrowiskowe, kulturalne, oświatowe, sportowe) i ze źródeł pośrednich, jak np.: dokumenty piśmiennicze, oglądowe i przedmiotowe.
Dokonywaliśmy na podstawie tychże źródeł opisów monograficznych o ustalonej treści i formy z tzw. dokumentów zastanych, np.: Kronika Parafii Międzyzdroje. Dzięki uprzejmości ks. Tadeusza Moskala - naszego proboszcza mogliśmy skorzystać z bardzo ciekawie opracowanych wydarzeń kościelnych oraz gospodarczych przedsięwzięć remontowo-budowlanych i zdobniczo-dekoracyjnych naszego kościoła i obiektów przykościelnych.

Kronika Kaplicy "Stella Matutina" również powstała na podstawie dokumentów z a s t a n y c h . Życzliwość i uprzejmość ks. Stanisława Czerkawskiego oraz Sióst Boromeuszek pomogło nam w opracowaniu, blisko stuletniej, duszpasterskiej działalności rzymsko-katolickiej, zakonu w Międzyzdrojach.
Okazało się, że fundatorami kaplicy byli Polacy przebywający w Międzyzdrojach, że kaplica była w okolicy jedyną świątynią katolicką.

Przypuszczamy , że kroniki parafii i kaplicy oraz cmentarzy w Międzyzdrojach muszą być przez nas opracowane dokładniej. Szczególnie okresy od 1900 r. do 1945 roku.

Korzystaliśmy również z drugiej formy dokumentacji kronikarskiej z tzw. dokumentów własnych, to znaczy z takich, które sobie sami opracowaliśmy na podstawie własnych notatek z książek, słowników, map itp.

W tym przypadku bardzo pomogły nam następujące książki, :

"Z dziejów Ziemi Wolińskiej", wyd. przez Instytut Zachodniopomorski, Szczecin 1973, praca zbiorowa,

Grażyna Podhorodecka "Międzyzdroje w latach 1945-1975 oraz ich funkcje uzdrowiskowo-wypoczynkowe"- wyd. przez Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Szczecinie w 1977 roku , oraz wiele innych b. bogatych pozycji dokumentacyjnych wymienionych w bibliografii zamieszczonej w ostatnim tomie Kroniki.

Następną kategorią źródeł pośrednich były instytucje, które specjalnie gromadzą informacje przeznaczone do ich udostępnienia, były to bliblioteki, archiwa i muzea oraz małe muzeum szkolne w Międzyzdrojach.

Szczególną pomoc ofiarował nam p.Jan Wiśniewski mieszkaniec Międzyzdrojów od 1945 roku ; wywiady, wspomnienia , dokumenty własne, fotografie i dobre rady.

Cennymi źródłami ifnormacji były agencje prasowe i fotograficzne, biura wycinków prasowych i regionalnych czasopism i gazet jak Głos Woliński, Poglądy Świnoujskie, Goniec Międzyzdrojski oraz bardzo bogate materiały popularno-naukowe, przewodnickie i muzealne Wolińskiego Parku Narodowego.

Szukaliśmy sposobności źródeł informacji z danego miejsca i okazji. Dawały one możność uzyskania użytecznych danych

np.: z konferencji, zjazdów, sesji postępów pedagogicznych, imprez artystycznych, wystaw malarskich, wystaw książek , członków Klubu Amatorów przy DK w Międzyzdrojach, z konferencji naukowo-popularnych, ze spotkań z poetami i pisarzami woj. szczecińskiego, z muzykami, kompozytorami, reżyserami , dyrygentami przebywającymi b. aktywnie na wczasach w Międzyzdrojach i dzięki Domu Kultury, Miejskiej Bibliotki oraz Szkołom Podstawowym korzystaliśmy z wielu dobrodziejstw jakie nam ofiarowało nasze miasto. Składamy wszystkim za współudział w tworzeniu Kroniki Miasta - gorące i serdeczne podziękowania.

Były to dla nas bardzo wielkie przeżycia i doświadczenia, które również w jakiś sposób pozwalały nam ustosunkowywać się do wielkich, ważnych wydarzeń i tych małych, może nawet codziennych, ale też ważnych w przemijających obrazach i zdarzeniach 48 letniej historii życia nas samych.

RYS HISTORYCZNY

POMORZA ZACHODNIEGO

Za króla Stefana Batorego (1576-1586) uwidoczniło się słabe tzw. zaplecze polityczne i gospodarcze Pomorza Odrzańskiego na początku dziejów Polski elekcyjnej. Odwrót polskiej racji stanu od zachodniej części kraju, brak mądrości politycznej ("złota wolność") przedłużające się wojny Polskie na wschodzie, słabość militarna i gospodarcza, brak ciągłości myśli politycznej przy kolejnych wyborach na królów, katolicyzm w Polsce i luteranizm na całym Nadodrzu, przy rosnącej potędze i zaborczości szwedzkiej oraz brandenburskiej - stopniowo skazywały Pomorze zachodnie na zabór i na łatwy łup.

Po Stefanie Batorym zasiadł na tronie Zygmunt III,Jagielończyk po kądzieli, miał on prawa do tronu Szwecji. Zabrakło mu szans na luterskim już Pomorzu Zachodnim.W 1618 r. elektora brandenburskiego dopuszczono na następcę w Prusach książęcych. Wymiera linia książąt Wołogoszczy (1625 r.).

Najkrótszym pomostem do Szwecji jest Pomorze Odrzańskie, ponieważ wyspa Rugia leży 70 km od wybrzeży szwedzkich. Tymczasem ostatni Piast pomorski, Bogusław XIV, bezdzietnie wegetuje w Szczecinie. Brandenburczyk czyhał na spadek odrzański. Wojna trzydziestoletnia, wojska cesarskie zakwaterowały w pol.lennach koronnych w Łebnie i w Bytowie. Szwedzi w czerwcu 1630 r. lądują na Rugii. Bogusław zawarł przymierze.

Fryderyk Wilhelm I w pokoju sztokholmskim za cenę 2 milionów talarów kupił Szczecin i Pomorze aż do rzeki Piany (1721), 81 mil kw. obszar b. ważny, bo dał dostęp do morza uzyskując ujście Odry.

Dzięki temu gruntuje się potęga Prus (prof. Zakrzewski i Z. Wojciechowski).

Wyspa Rugia i cały okręg strzałkowski zostały nadal przy Szwecji. Po stu latach Prusy zagarną i ten obszar na kongresie wiedeńskim.

"Warto w tym miejscu zapamiętać : władztwo Polski i słowiańskich książąt trwało na Pomorzu odrzańskim przez prawie siedemset lat (863 - 1637).

Panowanie Brandenburgii i Prus przez lat 225 tylko (1721 - 1945).

W Zaodrzu, czyli okręgu Strzałów i nad wyspą Rugią panowały Prusy zaledwie sto trzydzieści lat (1815 - 1945).

Odliczyć należy okres blisko stuletni militarnego władania Szwecji (1630 - 1721), które na wyspach pomorskich i w Strzałowie przetrwało do końca 1815 r. czyli przez lat 185.

Pomorze Odrzańskie nie utraciło jednak poczucia swej o d r ę b n o ś c i .

Sam Fryderyk Wilhelm I żalił się, że szlachta pomorska rozumuje kategoriami ojczyzny tylko w ramach księstwa pomorskiego, że "Pomorzanie patrzą na Brandenburczyków jako na cudzoziemców" (Namslau).

" Po ziemię, zoraną wielowiekowym trudem misyjnym i politycznym Piastów i Jagiellonów, Książąt Pomorza zachodniego-Słowiańszczyzny przyszliśmy żeby ze wszystkimi narodami budować Pokój w Europie." (L.Gusłowski, Polska a Pomorze Odrzańskie,PZWS, W-wa ,1946 r.str.

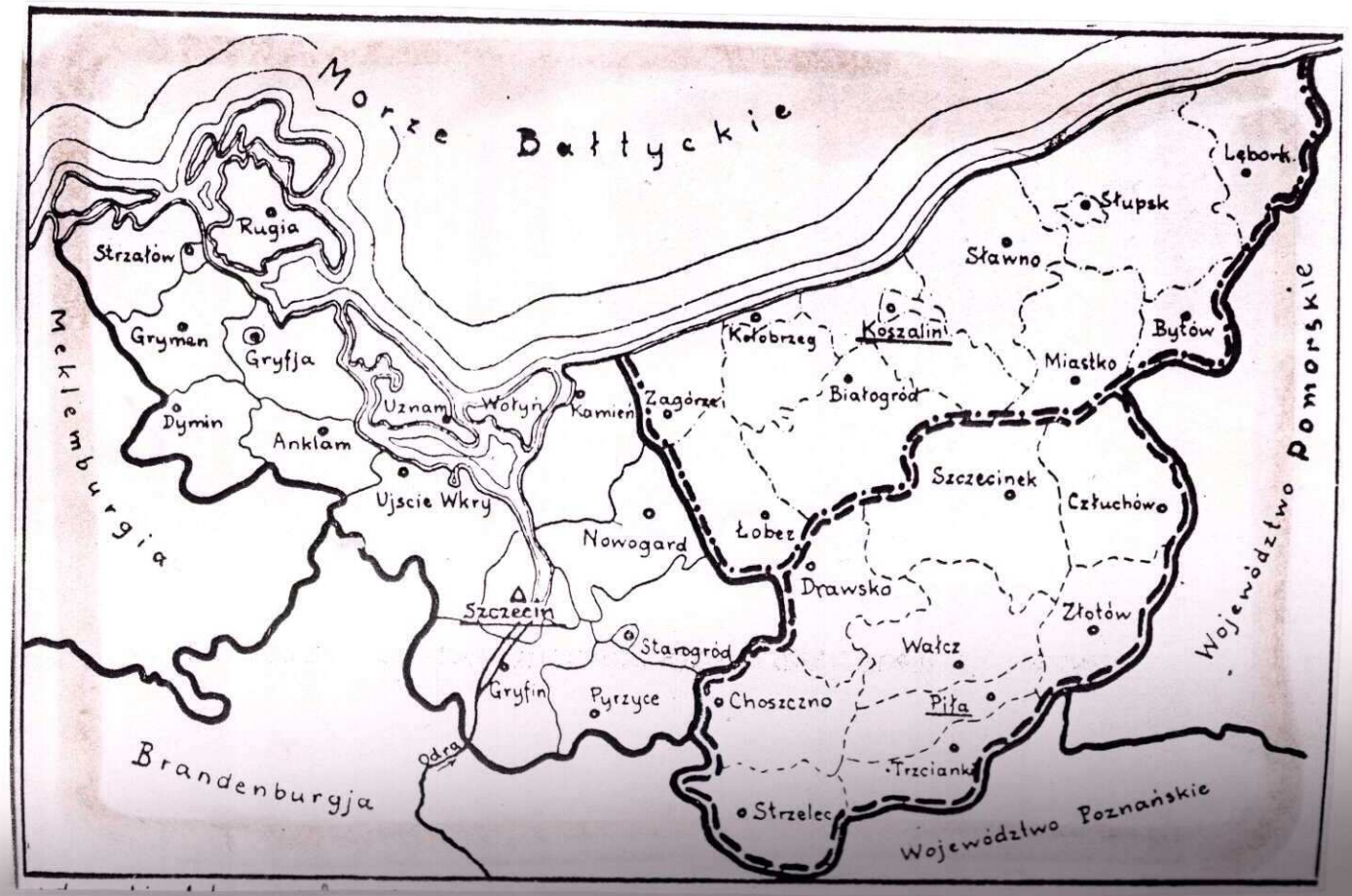

Szkic tzw. Wielkiego Pomorza Odrzańskiego z 1.10.1938 roku.

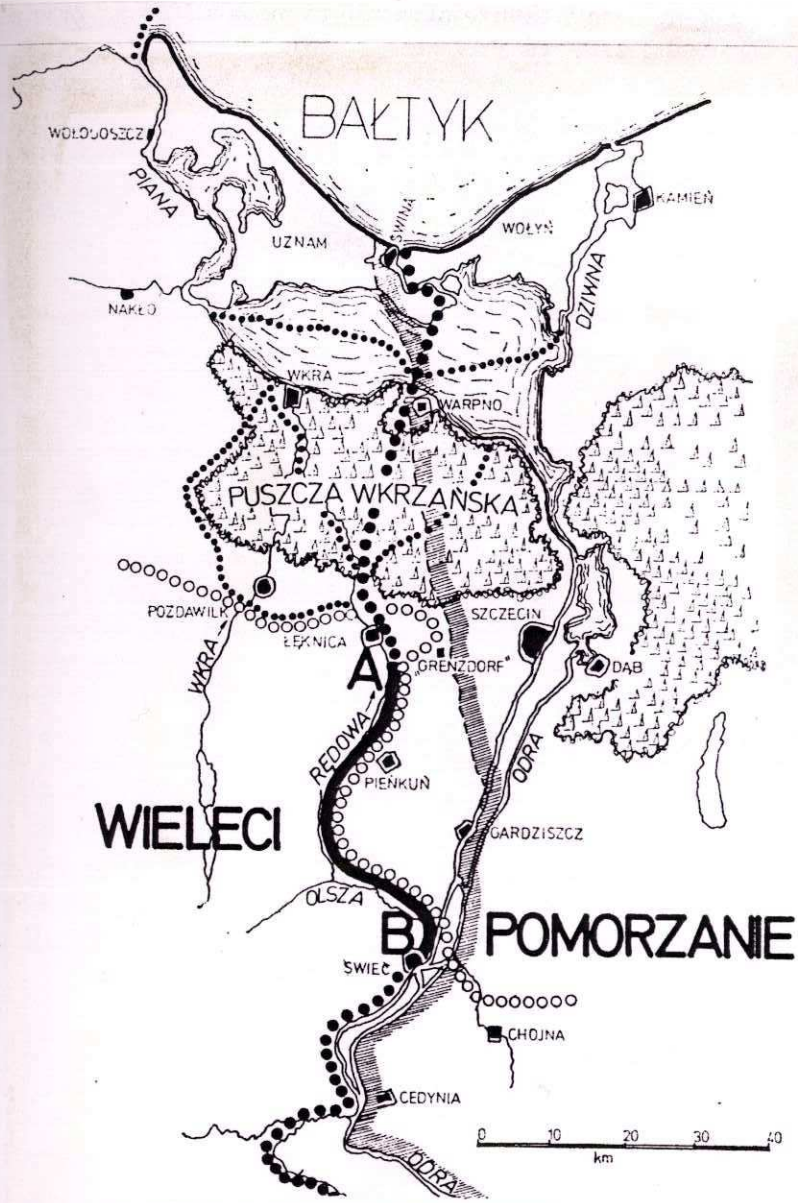

A—B PRZEZ 750 LAT OD 970 DO 1720 RZEKĄ RĘDOWA (RANDOW), NA ODCINKU OD ŁĘKNICY (LOCKNITZ) DO ŚWIECIA (SCHWEDT) STANOWIŁA ZACHODNIĄ GRANICĘ BĄDŹ PAŃSTWA POLSKIEGO, BĄDŹ KSIĘSTWA POMORSKIEGO

PRAWDOPODOBNY PRZEBIEG ZACHODNIEJ GRANICY PAŃSTWA POLSKIEGO ZA PIERWSZYCH PIASTÓW

MOŻLIWE WARIANTY PRZEBIEGU TEJ GRANICY PRZEZ PUSZCZĘ WKRZAŃSKĄ I ZALEW SZCZECIŃSKI

LINIA ZACHODNIEJ GRANICY KSIĘSTWA POMORSKIEGO ORAZ JEGO OKUPACJI SZWEDZKIEJ PRZED 1720

ZACHODNIA GRANICA POLSKI OD 4 X 1945 NA PODST. DECYZJI KONFERENCJI W POCZDAMIE Z DNIA 2 VIII 1945

3. Szczecin w swej historii był zawsze miastem granicznym

Szkic mapy Wielkiego Pomorza Odrzańskiego (L.Gusłowski "Polska a Pomorze Odrzańskie, Biblioteka Popularno-Naukowa , Ziemie Odzyskane, Seria PZWS, Warszawa 1946r.,s.113.).

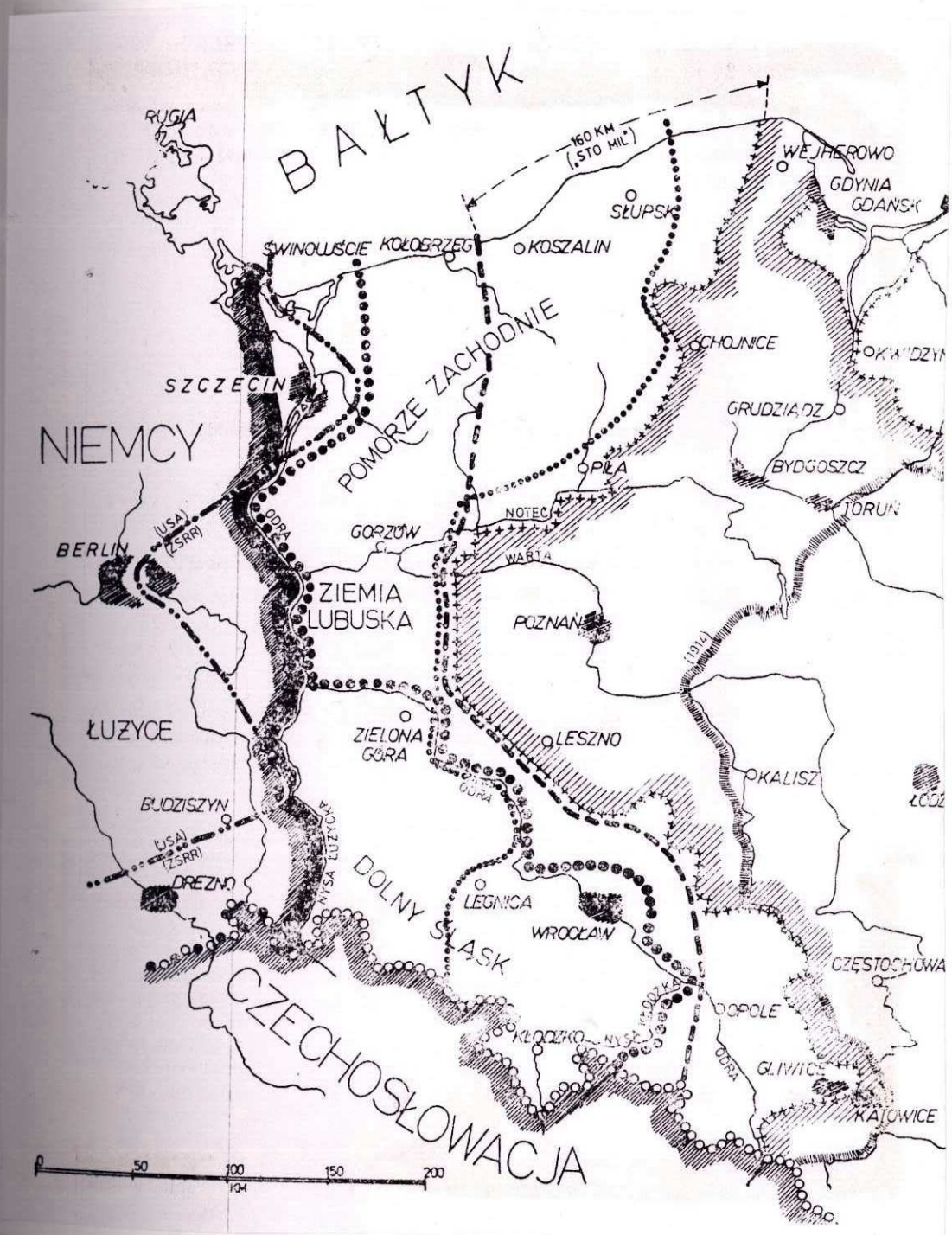

„LINIA ODRY I NYSY ŁUŻYCKIEJ Z PE SZCZECINEM" – POSTULAT RZĄDU ZSRR I RZĄDU JEDNOŚCI NARODOWEJ (OBECNA GRANICA POLSKI)

„LINIA ODRY I NYSY KŁODZKIEJ BEZ SZCZECINA" – POSTULAT WSTĘPNY WIELKIEJ BRYTANII I STANÓW ZJEDNOCZONYCH

„WYBRZEŻE MORSKIE POSZERZONE, CZĘŚĆ POMORZA, OPOLSZCZYZNA, GÓRNY ŚLĄSK" – POSTULAT RZĄDU EMIGRACYJNEGO W LONDYNIE („BEZ WROCŁAWIA I SZCZECINA")

„PLAN MORGENTHAUA" NIE WYSUNIĘTY PRZEZ STANY ZJEDNOCZONE W POCZDAMIE

PROPONOWANY PRZEZ ROOSEVELTA 1.X.1943 PROJEKT GRANIC STREFY OKUPACYJNEJ NIEMIEC POZWALAJĄCY STANOM ZJEDNOCZONYM NA URZĄDZENIE W SZCZECINIE BAZY MARYNARKI WOJENNEJ NA BAŁTYKU

PÓŁNOCNA GRANICA CZECHOSŁOWACJI WEDŁUG PRZEBIEGU W 1937 ROKU

GRANICA POLSKI PRZED 1 WRZEŚNIA 1939

ZACHODNIA GRANICA NIEMIEC W 1914 ROKU

Granice woj. Pomorza Zachodniego z 7 lipca 1945 roku. (mapa- Polska a Pomorze Zachodnie).

1618 - Wojna trzydziestoletnia - zniszczenia na Pomorzu,
1648 wyspa Wolin pod panowaniem szwedzkim,

1715 - Wolin zajęły wojska pruskie, pokój sztokholmski umocnił panowanie Prus na Pomorzu.

1805 - Początki rozwoju kąpieliska w Międzyzdrojach.
1825

1830 - Dr Oswald opublikował prace na temat znaczenia mikroklimatu Wysp Wolin i Uznam, kąpieli morskich i plaży nadmorskich w leczeniu dróg oddechowych, przewlekłych chorób serca, układu krążenia, choroby nadciśnieniowej, nerwic, wywoływanych stanami zapalnymi (bakteryjnymi i wirusowymi).

1832 - Na skutek parcelacji wsi został przyspieszony rozwój osad nadmorskich wypoczynkowo-uzdrowiskowych. Międzyzdroje po parcelacji zaczęło się szybko rozwijać gospodarczo, jako miejscowość wczasowa , kurort.

1835 - Początki budownictwa dla celów wypoczynkowo-rekrea-
1842 cyjnych i rozrywkowych, jak obiekty kąpieliskowe, nowa letniskowa architektura hoteli i domów wypoczynkowych rodzinnych.

1860 - Leyeune (narodowości belgijskiej) wybudował Dom Zdrojowy, założył i urządził Park Zdrojowy.

1895 - Powstała drukarnia, drukowano "Gazetę Międzyzdrojską" foldery - przewodniki, widokówki, mapki turystyczne, reklamy hotelowe i restauracyjne...

1902 - Otwarcie linii kolejowej ze Szczecina do Międzyzdrojów i do Świnoujścia.

1906 - Oddano nowe molo 300 m długości i rozpoczęto żeglu-
1.07. gę pasażerską - (Własność Bothera).

1913 - Przekazano do użytku elektrownię,sieć wodociągową i kanalizacyjną.
Po raz pierwszy w Międzyzdrojach przebywało 24000 letników.

1935 - W okresie wakacji letnich Międzyzdroje obchodziło jubileusz 100-lecia kąpieliska morksiego i uzdrowiska.

1937 - Fortyfikowano i budowano bunkry obronne od strony
1945 wybrzeża , zakładano bazy wojskowe, magazynowano broń i żywność, wybudowano wyrzutnie rakiet V_1 i V_2 od strony Zalewu Szczecińskiego "na" - Londyn i zakłady zbrojeniowe w południowej części Anglii.

1945 - Wyzwolenie Międzyzdrojów i Świnoujścia.
5-6.05.

1947 - Międzyzdroje uzyskały (status) prawa miejskie.

1960 - Utworzono Woliński Park Narodowy z siedzibą w Międzyzdrojach z punktami obserwacyjnymi, miejscami rekreacyjnymi i szlakami turystycznymi.

1963 - Otwarto Szkołę Tysiąclecia Państwa Polskiego na zboczu Gór Piastowskich na skraju WPN.

1970 - Powstały nowe domy wczasowo-uzdrowiskowe, Stilon, Rybak, Budowlani, Polino, Montomet. Jednorazowo wypoczywało i leczyło się 8500 kuracjuszy i wczasowiczów.

1962 - Utworzono Muzeum Przyrodnicze Parku.

1965 - Początek Międzynarodowego Festiwalu Pieśni Chóralnych.

1972 - Otwarto Zakład Balneologiczny przy ul. Krótkiej 2.

1976 - Utworzono rezerwat żubrów w WPN.

1976 - Otwarto w SP-2 w Międzyzdrojach Małe Muzeum Szkolne i Pamiątek Regionalnych (14.X.1976 r.) ul.Leśna 17. Wyróżnione w konkursach wojewódzkich szkół średnich i szkół podstawowych - I miejsce w 1980 r. II miejsce w 1989 r. i I miejsce w 1992 roku.

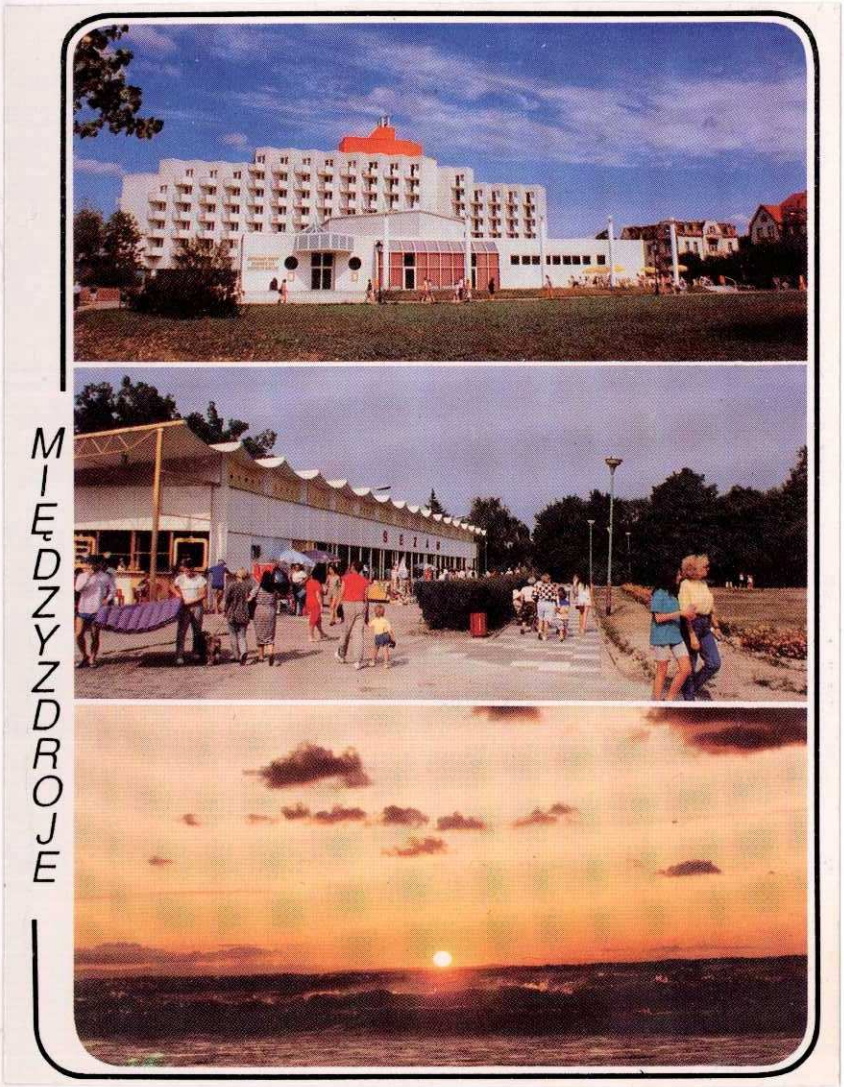

1991 - Powstał przy nadmorskiej promenadzie hotel "Amber Baltic".

Autorami Kroniki są Regina i Bronisław Chmielowscy, wieloletni pracownicy oświaty Ziemi Szczecińskiej.

Od Autorów :

Składamy wyrazy serdecznego podziękowania za pomoc i radę

p.p. : Janowi Wiśniewskiemu
Stanisławowi Rodzewiczowi
Jerzemu Neukampf
Bogusławie Bajek
Teresie Rogalskiej
Romanowi Danilukowi
Pracownikom Miejskiej Biblioteki Publicznej w Międzyzdrojach

oraz współdziałającym w tworzeniu Kroniki Miasta i Gminy Mieszkańcom Międzyzdrojów.

Motto

,, Dzieje miasta związane zawsze były z Wyspą Wolin i Pomorzem Zachodnim.

Międzyzdroje są kąpieliskiem morskim od około 150 lat. Należą do najpopularniejszych znanych kąpielisk polskiego wybrzeża. Wyjątkowe położenie kąpieliska w miejscu, gdzie rozległe piaszczyste plaże spotykają się z wysokimi klifowymi brzegami Bałtyku, a pierwotne lasy tworzą jeden z nielicznych na wybrzeżu Parków Narodowych. Wszystko to sprawia, że pod względem krajobrazowym miasto jest jednym z piękniejszych uzdrowisk w kraju...''[1]

[1]. Międzyzdroje w latach 1945-1975 oraz ich funkcje uzdrowiskowo--wypoczynkowe.
Irena Grażyna Podhorodecka
Międzyzdroje-Szczecin 1977 r.
Rozdział I, część 3, str.14.

MIĘDZYZDROJE

Osadnictwo Międzyzdrojów sięga drugiej połowy wieku XII. Były to dwie wioski : 1186 - Kapence, Kapenca, niem. Kapenz, czyli Kępieniec od kępy, o czym świadczy dziś jeszcze piękny rezerwat leśny, a ongiś była tu puszcza.

Nazwa drugiej wsi to Selazo (od Żelazo), gdyż aż do XIV wieku wydobywano tu rudę żelazną.

W średniowiecznych zapisach dowiadujemy się o hutnikach wolińskich, o nazwiskach (Krystyna) Kowala i (Pawła) Ciepiołek (a).

Dopiero w XVI w. pojawiła się aktualna nazwa miasta Międzyzdroje (Misdroje 1579r., niem. Misdroy) tj. dawniejsze Międzyzdroje.

Wyraz zdrój ma związek etymologiczny z rój, roić, czyli pierwotnie sroj - "ściek", rosyjskie izraj - to, co się wyroi, tj. co wytryśnie, "wybije z ziemi". Międzyzdroje w XVI i XVII w. były nadal osadą rybacką, dopiero od w. XIX stały się zdrojwiskiem kąpielowym dzięki solankom. Ale te zdroje solankowe, sądząc wg nazwy miejscowej - były znane już wcześniej, albowiem jak zdroje określano wytryskujące źródła.

W słowniku J.Mączyńskiego z 1563 r. zdrojowisko było odpowiednikiem łac. Crater (por. pol. krater), a u Knapiusza w XVII w. jest definicja : "źródło wycieka precz, zdrój pod czas mało albo nic, jako w studniach, w studzienkach".

Nazwa osady "Mizdroje" występuje w przekazach historycznych w 1554r. Nazwę uzasadnia się położeniem geograficznym, a mianowicie miejscowość była otoczona dwoma zdrojami - od północy Zatoką Pomorską, a od strony południowej Zalewem Szczecińskim, który sięgał dawniej do Międzyzdrojów.

Warto zapamiętać o częstych konfliktach między sługami księcia i biskupem. Często sprawy kończyły się rozprawami w sądach.

Z niniejszych zapisów dowiadujemy się o życiu gospodarczym osiedla, a m.in., o szeroko zakrojonej hodowli wieprzy , które wypasano w lasach żołędziami i bukwą.

Ze względu na sprzyjające warunki środowiska przyrodniczo-geograficznego, krajobrazowego, łagodnego klimatu, borowiny i źródeł wód mineralnych oraz plaż najbardziej ku południowi sięgającemu Wybrzeżu Bałtyku, rozpoczęto intensywną działalność wczasowo-wypoczynkową i uzdrowiskową Międzyzdrojów od roku 1830.

Pionierzy wczasowicze zaczęli przybywać do Międzyzdrojów w latach 1830-35. W 1867 r. Międzyzdroje liczyły 539 mieszkańców. Kurort stał się z biegiem czasu, dobrze znanym w tej części Europy.

Komunikację z ośrodkami wczasowymi w Świnoujściu i w Międzyzdrojach zapewniały wybudowane w połowie XIX w. drogi bite, a od roku 1876 także drogi żelazne, które łączyły Świnoujście i Międzyzdroje z dobrze rozbudowanym zapleczem gospodarczym.

Był to w stosunku do nazwy Międzyzdroje synonim krynicy.

(St. Rospond "Słownik etymologiczny miast i gminy PRL" Wrocław - Warszawa - Kraków - Gdańsk - Łódź, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, wydawnictwo 1984 r.s.224-225).

Prof. dr Mikołaj Rudnicki (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) napisał w pracy zbiorowej "Problemy organizacyjne i naukowe ochrony przyrody w X rocznicę utworzenia Wolińskiego Parku Narodowego - Cz.I (materiały przedkonferencyjne) wydane przez Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa Oddział w Szczecinie w 1970 r. st. 223-232,

..."Międzyzdroje. Jest to nazwa w postaci i w myśl wymogów polskiego języka literackiego. Natomiast zniemczona nazwa Misdroy jest zniekształceniem gwarowej postaci tej nazwy , która brzmiała Mizezdroje. Zniekształcenie niemieckie polega zatem na opuszczeniu końcowego -e, które powstało w gwarze wolińskiej z uprzdniego -y- oraz zaniku nosowości w zgłosce pierwszej wyrazu, co jest właściwe całemu narzeczu pomorskiemu, jak również przemiana -dź- na z.
Ostatnie zmiany zdają się świadczyć, iż zniemczenie nastąpiło dość późno..." (s. 228-229).

Osada Międzyzdroje w średniowieczu spełniała funkcję komory celnej, a dla przybywających podróżników i handlarzy wybudowano karczmę. Fakty te świadczą o komercyjnm charakterze osady na szlakach wschód - zachód, północ - południe (drzewo, skóry, bursztyny, wyroby z żelaza , ryby ...).

Po przeprowadzeniu parcelacji wsi w 1832 r.rozpoczął się szybki proces przemian z wioski w osadę wczasowo-uzdrowiskową. Po wykupieniu przez ówczesnych mieszkańców trzydzieści siedem trzymorgowych działek (parceli); (w cenie 30 srebrnych groszy za działkę) rozpoczął się okres budowy domów. W 1862 roku mieszkańców było 439, osada liczyła 125 domów i 77 budynków gospodarczych. Rybołówstwem zajmowały się 34 rodziny.
Dane statystyczne wskazują, że przed wybuchem I wojny światowej zanotowano około 3000 mieszkańców stałych, a kuracjuszy i letników w latach 1910-11, 14754.
W latach międzywojennych liczba ta utrzymywała się od 15000 - 20000 rocznie. W 1939 r. Międzyzdroje posiadały 4.145 mieszkańców i około 700 budynków oraz własne wodociągi i kanalizację wybudowane jeszcze w 1911r. systematycznie powiększane i unowocześniane.

Marek Ober w pracy pt. Obiekty chronione w Międzyzdrojach wydanej przez Towarzystwo Miłośników Międzyzdrojów (Międzyzdroje 1989r. s. 10-11) zadaje pytanie : "Jakie atrakcje zapewniały gościom Międzyzdroje w pierwszej dekadzie XX w.?"... cyt.:"Oprócz plaży z trzema kąpieliskami (damskim, męskim i rodzinnym) i uzdrowiska, ważnym obiektem był dom zdrojowy z czytelnią, salą koncertową i salą balową.
W sali balowej co sobotę odbywały się reuniony,

na których damy obowiązywała jasna toaleta bez kapeluszy, panów ciemne garnitury i obuwie oraz białe rękawiczki. Orkiestra zdrojowa grała codziennie, w pogodne dni w otwartej hali koncertowej z 1906 r. Letnikom oferowano wycieczki rowerowe, samochodowe i motorówkami do Grodna. Przez okoliczne lasy prowadziły znakowane szlaki piesze. Organizowano festyny, zabawy dla dzieci, zawody konne i pokazy sztucznych ogni. Dużą atrakcję stanowiło długie molo z restauracją. Liczba restauracji wynosiła ok.20, cukierni 3, piwiarni 3. ,,," k. cyt.

A jak wyglądały warunki zakwaterowań zaopatrzenia w żywność i komunikacja, przed wybudowaniem dróg żelaznych wg opracowań p. M.Obera ?

"...Kwatery oferowały gościom 14 hoteli, dziesiątki pensjonatów, hospicja katolickie i ewangelickie oraz większość domów mieszkalnych. Można było wynająć pojedynczy pokój lub całą osobną willę, najczęściej korzystano z mieszkań o 3-8 pokojach, co umożliwiało przyrządzanie posiłków we własnym zakresie. Artykułów spożywczych dostarczało 9 piekarzy, 6 handlarzy ryb, 6 rzeźników, 11 sprzedawców warzyw i owoców, 4 sklepy nabiałowe i 14 sklepów kolonialnych. Pośrednictwem wynajmu kwater zajmował się zarząd gminy, będący właścicielem kąpieliska i uzdrowiska; tam też opłacano taksę klimatyczną.

Początkowo dojazd do Międzyzdrojów był dość uciążliwy, gdyż statki ze Szczecina docierały tylko do Wolina lub Świnoujścia, skąd trzeba było jechać dalej wozem konnym.

Niektórzy korzystali z postoju statku koło Lubina i przesiadali się na łódź, a na lądzie,także na wóz, lecz taka przeprawa była kosztowna oraz niebezpieczna przy gorszej pogodzie. Warunki przejazdu z Wolina i Świnoujścia poprawiły się od 1850 r. gdy ukończono szosę łączącą oba miasta. Uruchomiono wówczas osobowe połączenie pocztowe, którym nie można było jednak podróżować z większym bagażem. Sytuację zmieniła na lepsze dopiero budowa w 1869 r. przystani w Zalesiu, do której prowadził pogłębiony tor wodny przez jezioro Wicko. Przybijały tu statki ze Szczecina (w sezonie kilka kursów dziennie), a dojazd do odległego o 3 km kąpieliska zapewniały konne omnibusy.

Przystań w Zalesiu służyła też przeładunkom towarów. Przywożono tędy drewno, a w latach ożywionego ruchu budowlanego przed I wojną światową przewożono ok. 1,2 mln cegieł rocznie. Połączenie wodne ze Szczecinem wzbogaciło powstanie w 1884 r. mola w Międzyzdrojach, do którego mogły cumować statki pasażerskie. Komunikację lądową usprawniła budowa linii kolejowej Goleniów - Wolin w 1892 r., przedłużonej do Świnoujścia przez Międzyzdroje w 1901 r. ... k.cyt.

Dworzec kolejowy w Międzyzdrojach 1901 rok.

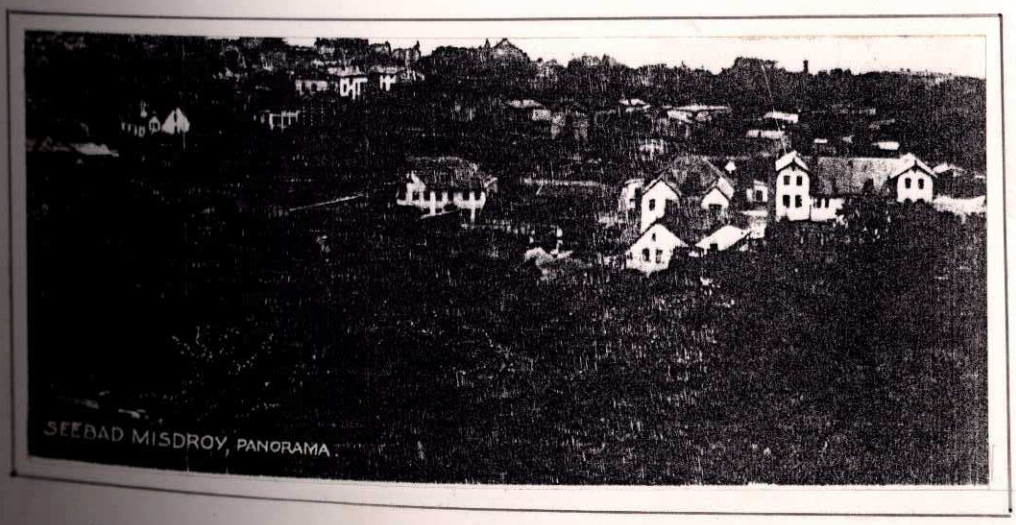

Kąpielisko Międzyzdroje Panorama.

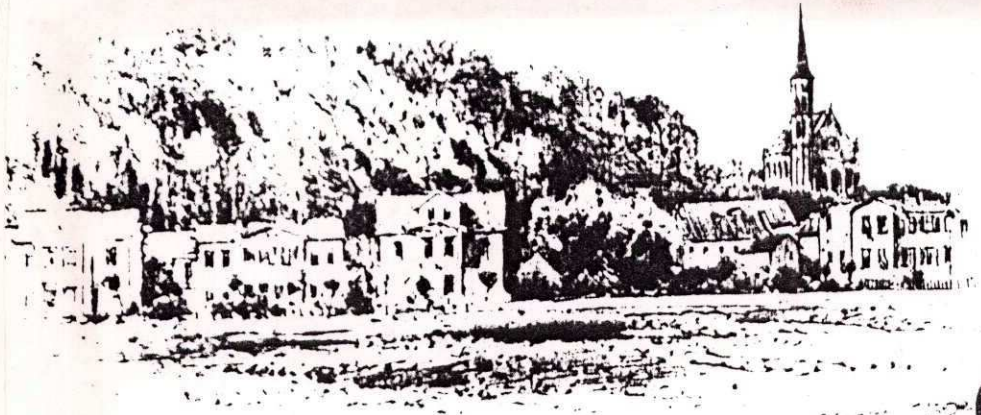

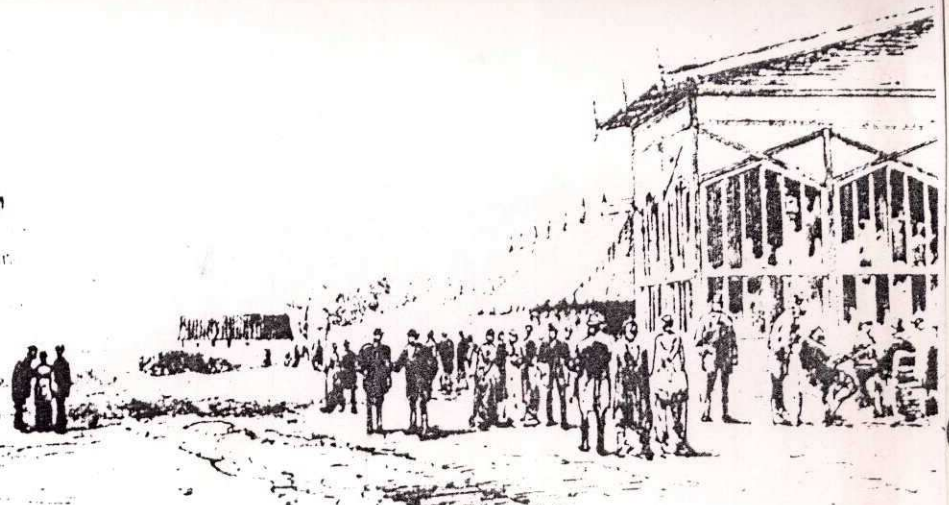

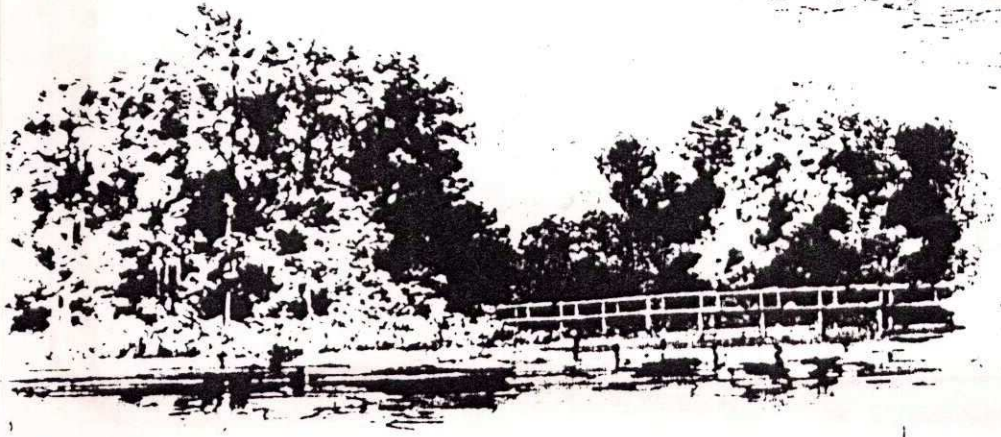

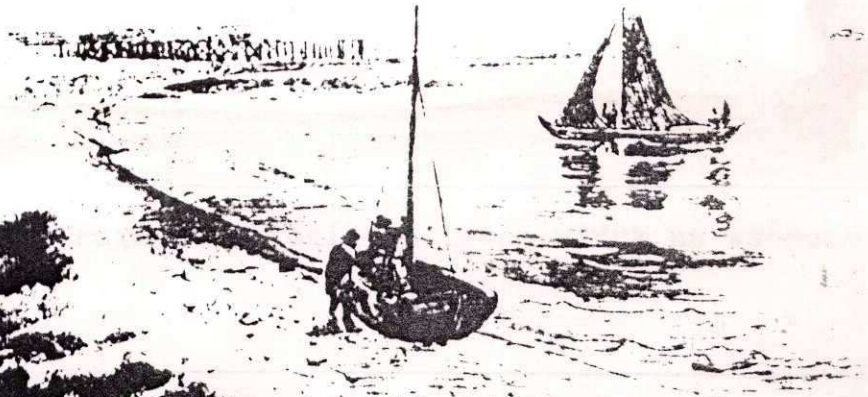

Misdroyer Anzeiger.

Offizielles Organ des
Amts- und Gemeinde-Vorstandes, des Standes-Amts und der Bade-Direktion
des Ostseebades Misdroy.

Erscheint wöchentlich sechsmal. Sonntags Gratisbeilage: „Die Schaluppe". Abonnementspreis proQuartal 1,50 Mark bei allen deutschen Postanstalten und in unserer Expedition. — Insertionspreis für die einspaltige Petitzeile 15 Pfg. Reklamen 20 Pfg. Alle Annoncen-Expeditionen nehmen Insertions Aufträge an. Inseratenannahme bis 11 Uhr vormittags am Tagevorder Ausgabe.
Redaktion, Druck und Verlag von Paul Lipski, Wollin i. Pom.

Nr. 136. — Donnerstag, den 14. Juni 1906. — 11. Jahrgang.

Das Wesen des Anarchismus.

Als Max Stirner, oder wie er eigentlich hieß, Kaspar Schmidt, im Jahre 1845 sein geistvolles, widerspruchsreiches, sehnsuchtstrunkenes und liebedurchglühtes Buch „Der Einzige und sein Eigentum" herausgab, entsetzte sich das Bürgertum. Der Berliner Oberlehrer zeigte sich in seinem Werk als Bruder der „Persönlichkeit", ward durch seine Arbeit zum Entdecker der Selbstliebe, zum poetischen und philosophischen Verklärer und Lobredner der Selbstsucht.

Ueber den Menschen und seinem Selbstzweck hinaus wollte der große Verneiner nichts anerkennen. Jedwede Verbindung zu geglossenem Ganzen schränkt nach der Annahme des „Einzigen" die Möglichkeit ein, sich frei auszuleben. Und so mußte notwendigerweise die Folge einer solchen Weltanschauung sein, daß Max Stirner jedwede Staats- und Gesellschaftsordnung bekämpft, daß er unser gesamtes Wirtschaftsleben, alle Theorien von der Wertung und dem Austausch der Güter und Kräfte verwirft. Mit diesen seinen Forderungen, die er eingehend erläutert und begründet, war zum erstenmal die Gedankenwelt des Anarchismus in ein geschlossenes System gebracht — er war wissenschaftlich erklärt.

Die Anarchie — d. h. die völlige Gesetzlosigkeit, der durch Gesetze unbeschränkte, durch Rücksichten unbegrenzte Persönlichkeitswille — war natürlich in unser bestehenden Welt voller Gesetzlichkeit, die zusammengeschweißt ist durch Nachtvererbung der Jahrtausende, entstanden und erhalten in ihrer politischen Art, aus der steten Wechselwirkung zwischen arm und reich, zwischen Machthabern und Unterdrückten, nicht in die Tat umzusetzen; denn schon der Grundsatz, daß nur der „freie Vertrag" zur Arbeit verbinden, kein „Muß" die Triebfeder unsres Wirkens, kein wenn auch noch so wenig empfundener „Zwang" der Ansporn unsres Strebens sein soll, ist mit der tatenfordernden Wirklichkeit in einen Einklang zu bringen.

So seien jene Anarchisten: Stirner, Kropotkin, Most und wie alle ihre Namen heißen mögen, solange sie unverbrüchlich ihrem Programm treu blieben, das Bild weltentrückter und lebensfremder Schwärmer. Mochte auch Proudhon eine neue Note in die Theorie bringen mit seinem Schreckwort: „Eigentum ist Diebstahl", mochte Bakunin auch in versteckten Redewendungen und offenen Ansprachen den Mord, der auf Vernichtung der vom Anarchismus verachteten Weltordnung abzielte, gutheißen, im großen und ganzen blieb der Anarchismus das schwärmerisch angebetete Weltverbesserungsideal, das um so weiter sich von der Wirklichkeit entfernte, je mehr es von seinen Anhängern mit unvergänglichen Schönheiten, mit erdenfeindlicher Ruhe und Paradiesesblumen umkleidet ward.

Aber die Sehnsucht und Verzweiflung, dieses merkwürdige Geschwisterpaar, wurden die Bannerträger dieses anarchistischen Gedankens. In einzelnen vielleicht gerade sehr hier veranlagten Köpfen und Seelen glühte und rang die Sehnsucht nach jener vom Anarchismus als erstrebenswert gepredigten schrankenlosen Freiheit — so ward sie bald das Ideal, das auf der ganzen Erde sich in die Herzen von politischen Schwärmern Eingang verschaffte. Und dort, wo die Knechtschaft und das Elend am herbsten auf den Unterdrückten lastete, dort, wo die Unterdrückung und die Willkür tagtäglich Opfer von den Entrechteten heischten, schuf die Verzweiflung Mord gewöhnt — auch die hohen und höchsten Kreise haben ihn seit je als letztes und erlaubtes Mittel, notwendig dünkende Staatsumwälzungen herbeizuführen, gepflegt. Und in Spanien treiben Hunger, Elend und Verzweiflung das arme Volk dann und wann dazu, den Träger der Staatsgewalt für das zur Verantwortung zu ziehen, was in der Staatsverwaltung in seinem Namen verbrochen ward. Seit jener Zeit ist der politische Mord eine Erscheinung unseres Daseins geworden, die leider nicht mehr gebannt werden kann. Wie sollen sich die Regierungen gegen die fanatischen Führer des Dolches, gegen die mordsüchtigen Bombenwerferstellen? Freiheit der Presse und des Wortes machen zur Zeit eine Ueberwachung verdächtiger Persönlichkeiten möglich, eine andre Abwehr ist kaum aussichtsvoll.

Im indischen Archipel, in der asiatischen Märchenwelt findet man die Amokläufer, Menschen, die plötzlich blindlings davon rennen, im mordlustigen Lauf mit ihrem Amok (Messer) alles niederrennend, was ihnen in den Weg kommt. Sie sind in ihrem Lande vogelfrei. Sie können niedergemetzelt werden, wie Bestien, die Gut und Leben bedrohen. Will man es mit den europäischen Amokläufern auch so machen? — Bestehe nicht das wäre ja schon ein Schritt in die Tatsachenwelt des Anarchismus! Wer die Giftpflanze mit ihrem giftigen Hauch vernichten will, muß den Stamm trocken legen. Nur die Gesundung des Lebens in politischer und wirtschaftlicher Beziehung wird die Giftpflanze des Anarchismus töten.

Lokales und Provinzielles.

Misdroy, den 13. Juni 1906.

Voraussichtliche Witterung für den 14. Juni: Starke westliche Winde, veränderliche Bewölkung. Leichte Regenfälle, langsame Abkühlung.

Wollin. (Theater.) Nachtasyl. Szenen aus der Tiefe in 4 Akten v. Maxim Gorki. Deutsch von August Scholz.

Der Griff, den Rußlands lebendigster Dramatiker ins Menschenleben tat, als er das „Nachtasyl" — er selbst hat sein Drama „In der Tiefe" betitelt — schrieb, hat eine ganz eigenartige Gesellschaft ans Licht des Tages gefördert, das zu scheuen diese Gesellschaft mit wenig Ausnahmen guten Grund hat. Vergebens wird man versuchen, die nur lose zusammenhängenden düsteren Bilder, aus denen die ganze gewaltige Gestaltungskraft des Dichters zu uns spricht, in beliebter Weise unter einem der landläufigen Stichworte aus der dramatischen Registratur zu rubrizieren. Niemals würde man so dem eigenartigen Charakter der Gorkischen Szenen aus der Tiefe gerecht werden können. Und ebensowenig läßt sich ihr Wesenskern an der Hand einer trockenen Schilderung der Vorgänge auf der Bühne bloslegen. Das, was man gemeinhin unter Handlung versteht, kann naturgemäß auch im „Nachtasyl" nichts neues in sich begreifen. Todschlag, Selbstmord u. s. w. sind schließlich alltägliche Dinge, denen man im Leben zu häufig begegnet, um sie auf der Bühne noch als besonders alterierende Vorkommnisse auffassen zu können. Das tatsächliche Novum, mit dem Gorki seine Schöpfung ausgestattet hat, ist: wir sehen die Welt mit den Augen von Menschen, die nach der geltenden Auffassung Verlorne sind; Weltanschauungen, die wir niemals dort vermutet haben würden, dort in der Tiefe, wo sie sich uns offenlichkeit, die mit so liebevoller Sorgfalt wie wohl kaum sonst jemand Gorki's Geistesregung nachgegangen ist, — welche Schilderung der geistvolle Publizist W. M. Doroschewitsch von dem Wesen der Szenen aus der Tiefe entwirft. Er schrieb nach der Uraufführung des „Nachtasyl" am Theater in Moskau: In der Tiefe faulen „ertrunkene" Menschen. In dem Nachtlagerzahl leben ein Baron, der die Arrestantenkompanie absolviert hat, eine „Jungfrau" vom Trottoir, ein verkommener Schauspieler, ein Telegraphist, der wegen Mordes im Gefängnis gesessen, und ein „erblich belasteter Dieb", dessen Vater im Kerker gestorben ist. Es geht ein übler Geruch von ihnen aus. Der ehemalige Baron stellt sich für ein Glas Branntwein auf alle Viere und bellt wie ein Hund; der ehemalige Telegraphist beschäftigt sich mit betrügerischem Kartenspiel, die „Jungfrau" handelt mit ihrem Körper, der Dieb stiehlt. Und sie wissen, was sie voneinander zu halten haben. Der Baron vertrinkt das Geld der „Jungfrau", der Schauspieler das des Falschspielers. Der Dieb spielt die erste Rolle unter ihnen. „Es gibt auf der Welt keine besseren Leute, als die Diebe. Leicht erwerben sie sich das Geld."

Plötzlich aber dringt in diese Atmosphäre ein Lichtstrahl der Liebe und des Edelsinns. Er geht von dem alten Vagabunden Luka aus. Der vollbringt ein Wunder, mit seinen Worten der Schmach, Erniedrigung, Gemeinheit und Verbrechen ruft er den Menschen in der ganzen Schönheit des Gedankens und Gefühles hervor. Luka ist kein Prediger, er ist ein spaßhafter und naiver alter Mann. Aber jedes seiner Worte wird zur Tat. Er glaubt an den Menschen, glaubt, daß sie nach Wahrheit streben, und bezweifelt auch nicht, daß sie zu ihr gelangen werden, da sie sich einmal daran gemacht haben. Er liebt alle Menschen in gleichem Maße.

Den Dieb hatten bisher alle als Dieb behandelt, dem Baron hatte man höhnisch vorgehalten, daß er früher „einer von den Herren" gewesen sei, der „Jungfrau" hatte man einfach gesagt: „Wer bist du denn? So Eine bist du!" Dem Schauspieler hatte man zugerufen: „Du bist ein Schauspieler!" dem Telegraphisten: „Du bist ein Falschspieler!" Und nun kam plötzlich einer, der sie nur als Menschen behandelte, nur Menschen in ihnen erblickte. Jedem trat er näher und sagte sich: „Was braucht dieser Mensch in diesem Augenblick? Was kann man für diesen Menschen tun?"

Diesen Menschen!

Und infolge dieser Behandlung erwachte der „Mensch", der geschlafen hatte, erhob sich in der ganzen Schönheit des Gedankens und Gefühles.

Es ist hier also gar kein Wunder geschehen. Luka hat den Menschen hier nicht geschaffen. Der Mensch war da. Der Mensch schlief. Der Mensch ist erwacht.

Und das war das Ergebnis? Nichts Reales. Das Rad des Lebens dreht sich gleichmäßig, und in dieser Kloake ist alles wieder wie vordem. Aber es hat in dieser Finsternis einen Augenblick gegeben, wo die Sonne leuchtete und ein Schauspiel von unbeschreiblicher Schönheit sich unseren Blicken darbot. Unter Schmutz, Gestank, Gemeinheit und Entsetzen im Nachtasyl ist der Mensch lebendig!

Dieses Stück ist ein Gedicht, es ist ein Hymnus auf den Menschen. Es ist ferndig und schrecklich zugleich. Wenn ihr die „ertrunkenen" Menschen seht, die unten auf dem Grunde faulen, so sprecht ihr zu eurem

Schließgesellschaft, Filial-Inspection Swinemünde, hatte eine zeitlang die Absicht, ihren Nachtwachdienst in Misdroy aufzugeben. Sobald diese Absicht bekannt wurde, sind bei der Gesellschaft aber von allen Seiten soviele Zuschriften um Beibehaltung des Wachdienstes und gleichzeitig auch eine größere Anzahl Neuanmeldungen eingegangen, daß sich die Gesellschaft nunmehr entschlossen hat, das Unternehmen auch für Misdroy dauernd aufrecht zu erhalten.

Das Unternehmen der Gesellschaft wird von allen Seiten aufs Freudigste begrüßt und hat die bisherige Tätigkeit am besten bewiesen, wie dringend nötig die Einrichtung dieser in ganz Deutschland verbreiteten Institution auch für Misdroy ist.

* Nipperwiese. Hier hat der Genuß unreifen Obstes wieder einem Kinde das Leben gekostet. Ein 11jähriges Schulmädchen hatte unreife Stachelbeeren in größeren Mengen genossen und überdies danach Wasser getrunken. Nach wenigen Stunden erkrankte das Mädchen heftig. Es wurde ein Arzt geholt, doch ehe dieser helfend einschreiten konnte, war das Kind gestorben.

* Stettin. Der Restaurateur Vierk in der Schulstraße erstach gestern [illegible] Frau mit einem Brodmesser und [illegible] Selbstmord durch Erhängen. [illegible] lebten in Unfrieden.

* Stettin. Der Großschiffahrtsweg Berlin-Stettin. Noch im Laufe dieses Sommers soll der Bau der ersten Strecke des Großschiffahrtsweges Berlin-Stettin, nämlich der Durchstich Schwedt-Criewen in Angriff genommen werden. Von Hohensaathen aus dem Lauf der alten Oder folgend, die, wie bereits mitgeteilt, entsprechend reguliert wird, geht der Durchstich von Criewen in gerader Linie bei Zützen vorbei, durch die Schwedter Gerichtswiesen auf das Philipp Müllersche Ziegeleigrundstück zu und macht kurz vor diesem eine sanfte Kurve, sodaß die Einmündung in die Hauptoder zwischen letztgenanntem Grundstück und dem Schöpfwerk des Criewener Polder erfolgt.

* Bei der gestrigen Ziehung der Stettiner Pferde-Lotterie fielen der erste Hauptgewinn, ein Jagdwagen mit 4 Pferden, auf Nr. 436460, der 2., ein Halbwagen mit 2 Pferden, auf 433728, der 3., ein Herren-Phaëton mit 2 Pferden, auf Nr. 67737, der 4., ein Jagdwagen mit 2 Pferden, auf Nr. 80755, der 5., ein Sandschneider mit 2 Pferden, auf Nr. 68328, der 6., ein Herren-Phaëton mit 2 Pferden, auf Nr. 351482 und der 7., ein Stationswagen mit 1 Pferd, auf Nr. 247949.

* Stolp. Ein schwerer Unfall hat die jugendliche Arbeiterin Anna Reddemann in Sagerke betroffen. Sie war beauftragt, beim Häckselschneiden das Häcksel von der Maschine zu entfernen. Aus reiner Neugierde hob sie die Klappe von der Umhüllung des Räderwerkes hoch und steckte die rechte Hand in die Oeffnung. Die Hand wurde von dem Getriebe erfaßt und fast alle Knochen gebrochen.

* Treptow a. Toll., 11. Juni. Eine Versammlung des Konservativen Vereins im Ulbrichschen Saale war recht gut besucht. Der Landtagsabgeordnete Kammerherr von Heyden-Leistenow brachte das Kaiserhoch aus. Alsdann sprach der Landtagsabgeordnete v. Böhlendorff-Kölpin über „die innerpolitische Lage".

* Wolgast. Infolge des Sturmes ist

Gazeta Międzyzdrojska 14 czerwca 1906 r.

Misdroyer Bade-Anzeiger

Erscheint täglich außer Sonntags. Abonnementspreis bei Abholung aus der Expedition für die Saison 1,50 Mk., frei ins Haus 1,50 M., bei allen kaiserlichen Postanstalten für die ganze Saison 3,— M. — Insertionsgebühren für die einspaltige Petitzeile 15 Pf.

Fremden- u. Bade-Anzeiger für das Seebad Misdroy.

Alle Annoncen-Expeditionen nehmen Insertions-Aufträge an. — In Misdroy Annahme der Inserate in der Expedition des „Misdroyer Bade-Anzeiger", Gartenstraße Nr. 5. Redaktion Franz Lipski, Druck und Verlag von Louis Lipski, Wollin-Misdroy.

Nr. 37. Montag, den 5. August 1907. 12. Jahrgang.

Angemeldete Badegäste bis zum 3. August.

Nr.	Name und Stand	Wohnort	Hiesige Wohnung	Pers.-Zahl
			Uebertrag	10372
4818	Bogdan, Carl, Superintendent u. Fam.	Lauenburg	Villa Kuhlmeyer, Gartenstr. 8	3
4819	Beel, O. u. A., Frls.	Charlottenburg	Kurhaus	2
4820	Beller, Hermann, Kfm.	Gollnow	Hotel z. deutschen Reich	1
4821	Böse, Alfred, Kfm.	Meissen	—	1
4822	Boettcher, A., Frau Reg.-Bau-Rätin u. Fam.	Berlin	Erholungshaus Dünenschloß	3
4823	Böye, Herm., Vers.-Dir.	Haynau	Villa Manthey, N. Lindenstr. 7	1
4824	Braun, Erna, Frl.	Berlin	Villa „Augusta", Moltkestr.	1
4825	Beckers zu Westerstetter, Gräfin	Gratz	Kurhaus	1
4826	Borchert u. Sohn	Brandenburg	—	2
4827	Baschewitz, Dr. jur.	Berlin	—	1
4828	Becker, Walter	Kiel	—	1
4829	Bötling, Willy, Dentist u. Fam. u. Bed.	Berlin	Villa Gscheidel, Freundschaftsberg	4
4830	Bruns-Wüstefeld, R., Kammergerichts-Refer.	—	Villa v. Friedrich, Bergstr. 23	1
4831	Dreyersdorff, Marg., Frl.	Libau	Erholungshaus Dünenschloß	1
4832	Dlagewsky, Anni, Frau Ing. u. Kind	Blankenburg	Hotel z. deutschen Reich	2
4833	Dopp, Fritz, Forkbes.	Berlin	Villa „Flora", Chausseestr.	
4834	v. Eckharstberg, Offizier	—	Villa „Seestern"	
4835	Franke, Frl.	—	Pens. Andree, Parkstr. 6	
4836	Flatauer, Hugo, Ing. u. Frau	—	Peterson's Hotel	
4837	Fengler, Paul, Pastor	Abetschkau	Erholungshaus Dünenschloß	
4838	Fürst, Frl.		Villa „Seestern"	
4839	Friedrich, Adolf, Kfm. u. Frau	Berlin	Villa Sitenz, Bismarckstr. 9	1
4840	Fischer, E., Frl.	—	Hotel „Hohenzollern"	1
4841	Falkenberg, Else, Frau	—	Kurhaus	1
4842	Fürst, Eva, Frl.	Frankfurt	—	2
4843	Freyeisen u. Frau	Stettin	Villa „Marlos", Bergstr. 29	1
4844	Filter, Paul, Kfm.	Meissen	Hotel z. deutschen Reich	2
4845	Gappisch, Ida, Frau u. Fam.	Frankfurt	Erholungshaus Dünenschloß	1
4846	Greiffentroch, Kurt, Apotheker	Berlin	Kurhaus	1
4847	Genz	—	Villa Affmann, Talstr. 4	7
4848	Goetz, Fritz, Redakteur u. Fam. u. Bed.	Steglitz	Villa Teetzen, Waldstr. 17	1
4849	Grebert, Martin, Kgl. Musik-Dir.	Adlershof-Brl.	Villa Dahm, Marktstr. 5	2
4850	Hardell, Herm., Rechtsanwalt u. Notar u. Frau	Meiersdorf	Erholungshaus Dünenschloß	2
4851	Hofmann, Elise, Frau u. Tochter	Stettin	Genz Hotel	1
4852	Hagen, Hugo, Geschäftsreisender	Stuttgart	Villa Goetsch, Viktoriastr. 1	2
4853	Hochstetter, Gertrud, Frau Ob.-Stabsarzt u. T. Ellen	Schweidnitz	„Waldburg", Strandprom. 18	1
4854	Harbers, Elisabeth, Frau Kfm	Harburg	Villa Nordahl, Dünenstr.	1
4855	Helbig, Anni, Frl.	Brandenburg	Kurhaus	1
4856	Haberland, Privatmann	Berlin	Villa Hänel, Gartenstr. 6	4
4857	Hintz, Eugen, Ing. u. Fam. u. Bed.	Warschau	Villa Ehmke, Talstr. 6	2
4858	Jelen, Eva, Frau u. Kind	Hussowitz	Erholungsheim	3
4859	Janda, Elenore, Lehrers-Ww. u. Fam.	Freienwalde	Kurhaus	1
4860	Jaeger, Oberlehrer	Brünn	Hotel Seeblick	1
4861	Janda, Frau	Berlin	„Strandburg", Strandprom.	3
4862	Kieckbach, Emil, Rechnungsrat u. Frau u. Bed.	Wiesbaden	Strand-Hotel	3
4863	Kase, Gustav, Privat. u. Fam.	Berlin	Villa „Marlos", Bergstr. 29	1
4864	Krakow, Richard, Kfm.	Krakau	Villa „Augusta", Moltkestr.	2
4865	Korczkowsky, Joh., Rechtsanwalt u. Frau	Stettin	Hotel Seeblick	1
4866	Kurtz, Elisabeth, Frl.	Schöneberg-Berlin	Villa Dolz, Waldstr. 5	1
4867	Klein, Frau	Gnesen	Villa Campe, Viktoriastr. 5/6	6
4868	v. Kujava, Hauptmann u. Fam. u. Bed.	Cüstrin	Hotel Seeblick	1
4869	Kohlstock, Forkbes.	Berlin	Villa Riebe, Moltkestr. 9	3
4870	Lesche, Agnes, Frau Brauerei-Dir. u. Fam.	—	Villa Höft, Friedrichstr. 3	3
4871	Lehmann, Wilhelm, Dr. phil. Oberlehrer u. Fam.	Stettin	Villa Kadow, Talstr. 5	3
4872	Lemcke, Hugo, Geheimrat u. Ehefrau u. Bed.	Leipzig	Kurhaus	1
4873	Lutterbeck	Berlin	Peterson's Hotel	2
4874	Moshagen, Frau u. Kind	Gollnow	Hotel z. deutschen Reich	1
4875	Müller, Edmund, Kfm.	Cammin	—	1
4876	Münter, Fritz, Forkbes.			
			Seite	10477

des ungar. Stephan Gyigyi-Künstler-Ensemble.

Photogr. Bedarfsartikel.

Platten 9 mal 12 von 1,50—2,25 per Dutzend. (Agfa; Schleusner Eisenberger Reform etc.) **Postkarten**: 10 Stück 60 Pfg.
Copierpapier: 30 Blatt 9 mal 12 1,00 Mark, glänzend und matt.
„ 15 „ 13 mal 18 „ „ „ „ „
Rollfilms, Copierschalen, Entwickler, Tonbäder etc.

Dunkelkammer unentgeltlich zur Verfügung.

Kreuz-Apotheke, Misdroy.

Apparate. Vertretung der Firma Hüttig und Söhne Dresden. Appar...

Międzyzdroje. Fragment wschodniej części miasta widziany od strony morza z okresu około 1910 roku.

Międzyzdroje. Widok na zabudowania przy plaży od strony zachodniej.

Widok latarni morskiej u wejścia na szlak toru wodnego z nabrzeżem rybackim w Świnoujściu - Warszowie

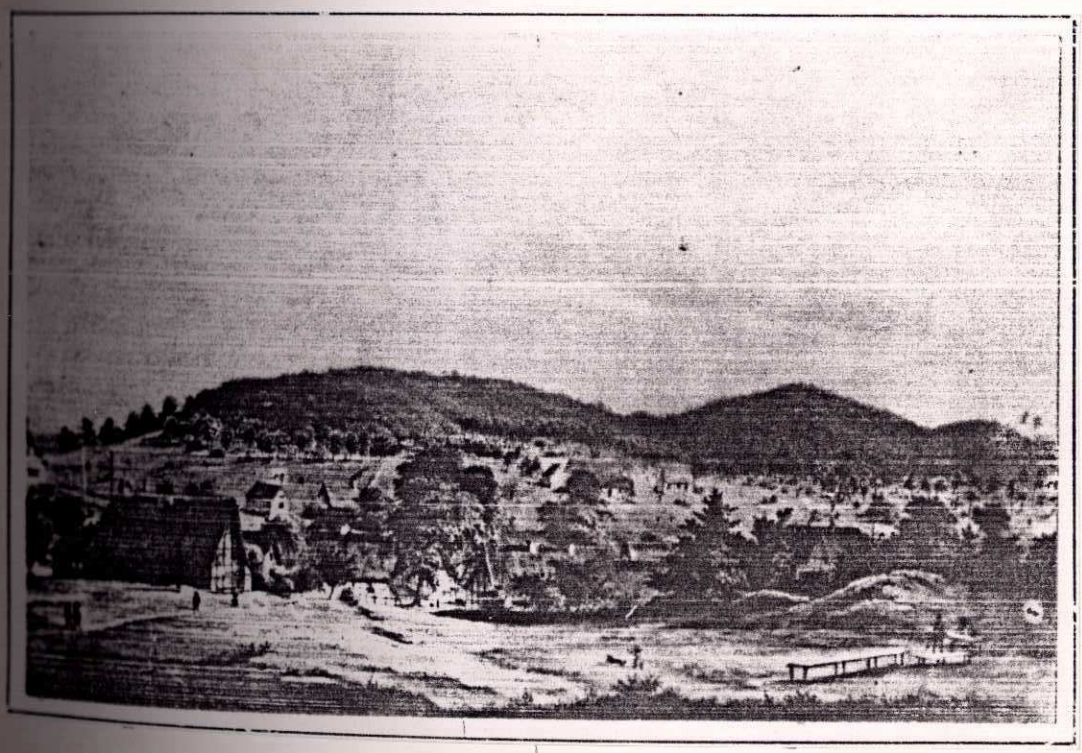

Widok wsi. Międzyzdroje od strony południowej (druga połowa XIX w.)

Na atrakcyjność uzdrowisk wpłynęła dobrze rozbudowana żegluga pasażerska. Biała flota zapewniała połączenia ze Szczecinem, Wolinem, Kamieniem, Świnoujściem i Międzyzdrojami. Statki ze Szczecina codziennie kursowały do Międzyzdrojów i do Świnoujścia, dostarczając kuracjuszy, turystów, pocztę i atrakcyjne towary.

Częściowy rozwój przemysłu na wyspach Wolin i Uznam, stanowiących jeden powiat, przyczynił się do wzrostu liczby mieszkańców. W 1911 roku zamieszkiwało tu 54.423 osoby. Na wyspie Wolin wraz ze Świnoujściem zamieszkiwało ponad 30 tys. ludności, trzecia część była zatrudniona w gospodarce morskiej. Do największych zakładów pracy należały : wybudowana w 1855 roku cementownia w Wapnicy, zatrudniająca w 1910 roku 500 pracowników, warsztaty stoczniowe, zatrudniające ponad 800 robotników oraz wytwórnia beczek produkująca 1500 beczek dziennie.

Zakłady kąpieliskowe i uzdrowiskowe w Świnoujściu i w Międzyzdrojach w drugiej połowie XIX wieku do czasu wybuchu I wojny światowej szczególnie aktywizowały życie gospodarcze wyspy Wolin. Międzyzdroje z małej wioski rybackiej stały się w ostatnim stuleciu, obok Świnoujścia największym i najatrakcyjniejszym kąpieliskiem i uzdrowiskiem na Pomorzu Zachodnim ;

- pod koniec XIX w. opracowano plany rozwoju osiedla, wytyczono nadmorską promenadę, wybudowano zakład przyrodoleczniczy i łaźnie miejskie, rozwija się budownictwo w pasie nadmorskim prywatnych domów wypoczynkowych i hoteli, restauracji i kawiarni ...

- wybudowano urządzenia rekreacyjno-wypoczynkowe : promenadę nadmorską, przebieralnie wzdłuż wydm, alejki spacerowe wśród zieleni (ponad dwa tysiące gatunków) różnych gatunków drzew, krzewów i kwiatów, pięć mól - uatrakcyjniało wzdłuż wybrzeża (od obecnego budynku Fregata do WDW Bałtyk) spacery. Najdłuższe molo miało ok. 300 m długości, przed wejściem na molo (centralne) stały dwie wieżyczki (stoją dotychczas, odrestaurowane przez FWP Międzyzdroje), w części nadbrzeżnej mola zostały wybudowane pasaże handlowe (z metalu i szkła).

Molo zakończone było przystanią żeglugową (p.panorama!). Budowa i rozbudowa mola trwała od 1884 r. do 1906 r. W ostatnim etapie rozbudowy mola, na jego głowicy, wybudowano kawiarnię i przystań dla statków.

Promenada nadmorska i alejki spacerowe wśród zieleni i kwiatów.

Kry lodowe i silne sztormy czterokrotnie zniszczyły niemieckie mola.

Kąpielisko Morskie widok z Kawczej Góry.

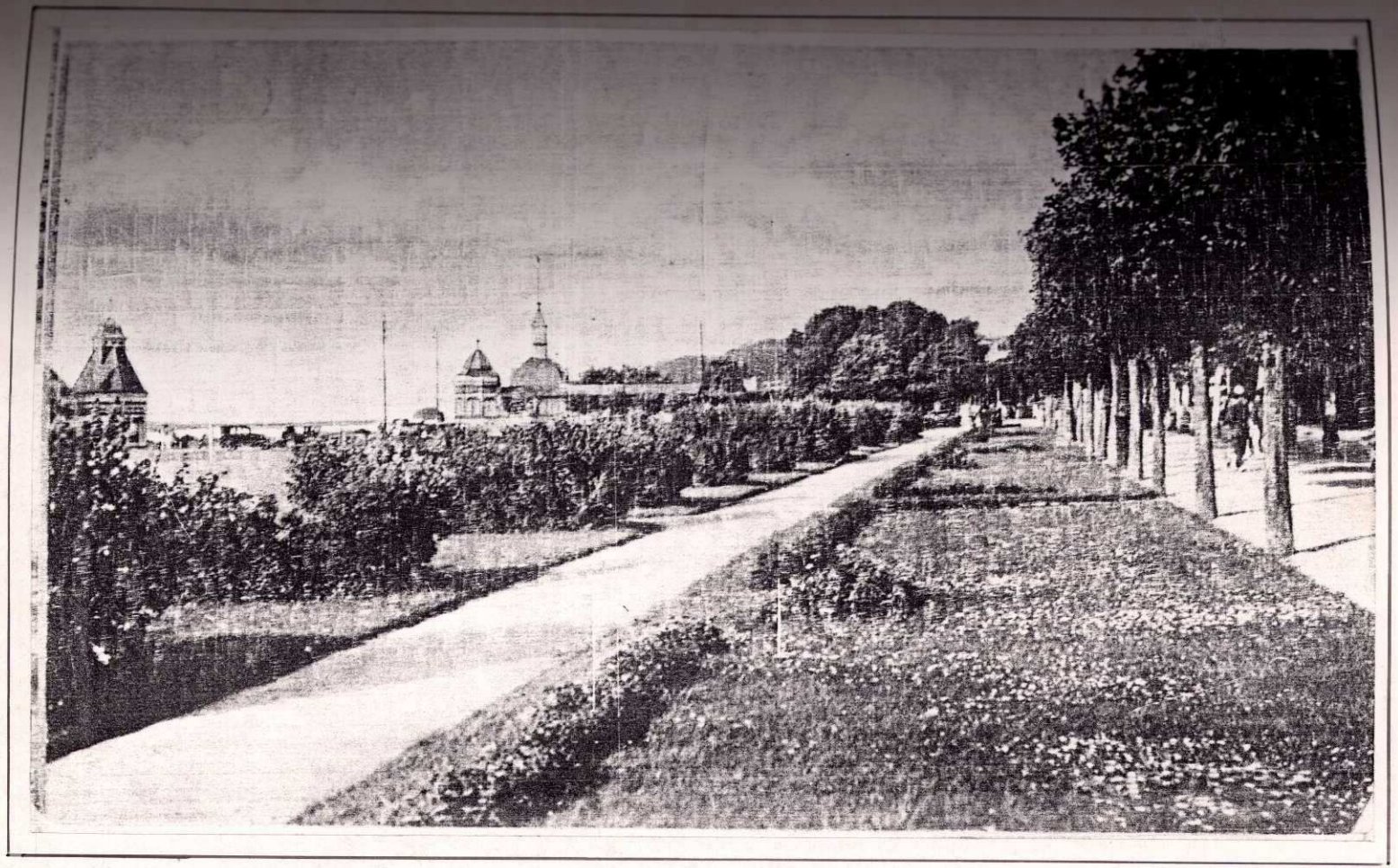

Alejki spacerowe na promenadzie w latach 30-tych.

Rybacy niemieccy wracają z połowów Międzyzdroje

21

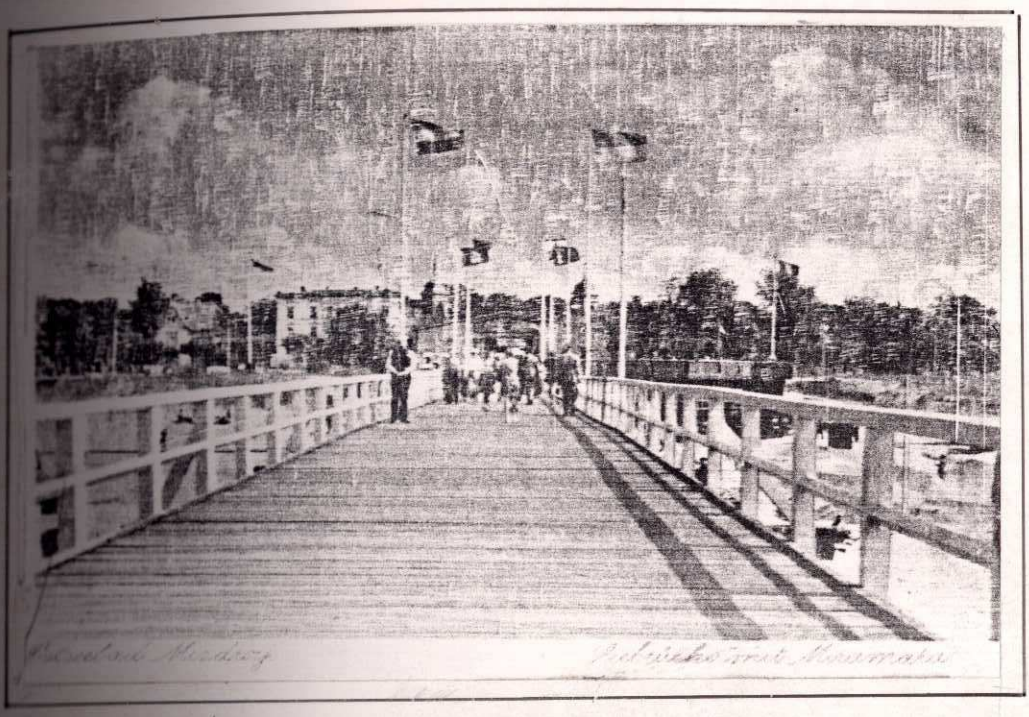

Molo po I wojnie światowej

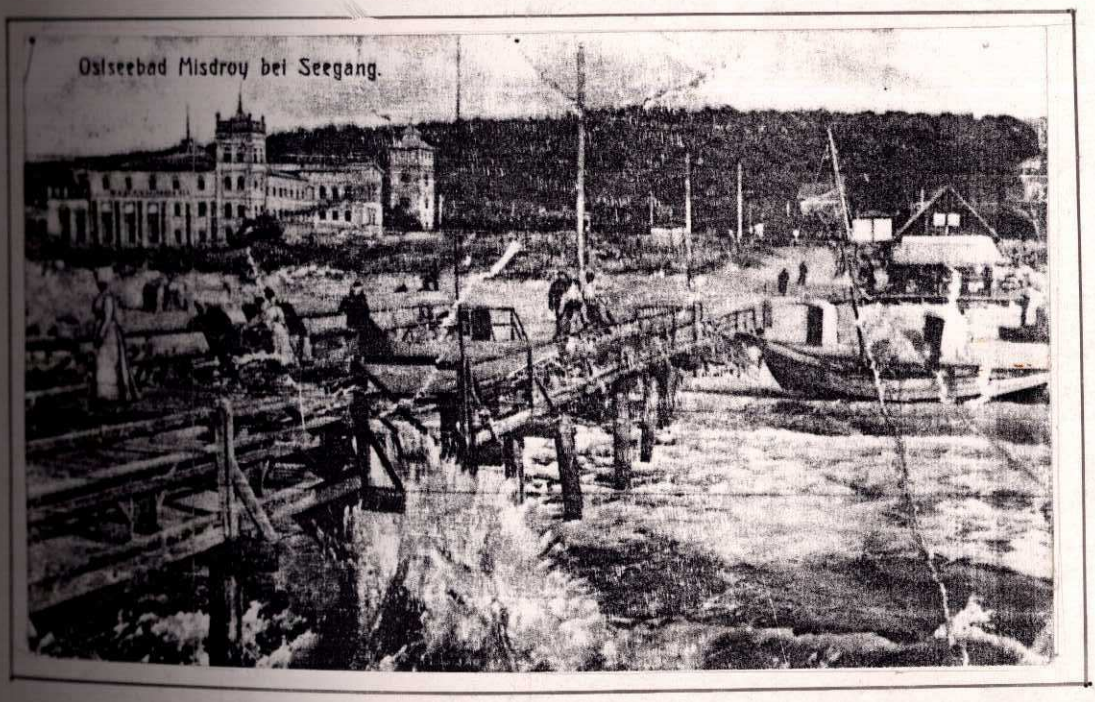

Kąpielisko Morskie Międzyzdroje

Fale przy molo

Panorama Kąpieliska Morskiego Międzyzdroje

Kąpielisko Morskie Międzyzdroje Plaża z damskim uzdrowiskiem

Przystań bazy rybackiej

Rybacy morscy powrócili z połowów

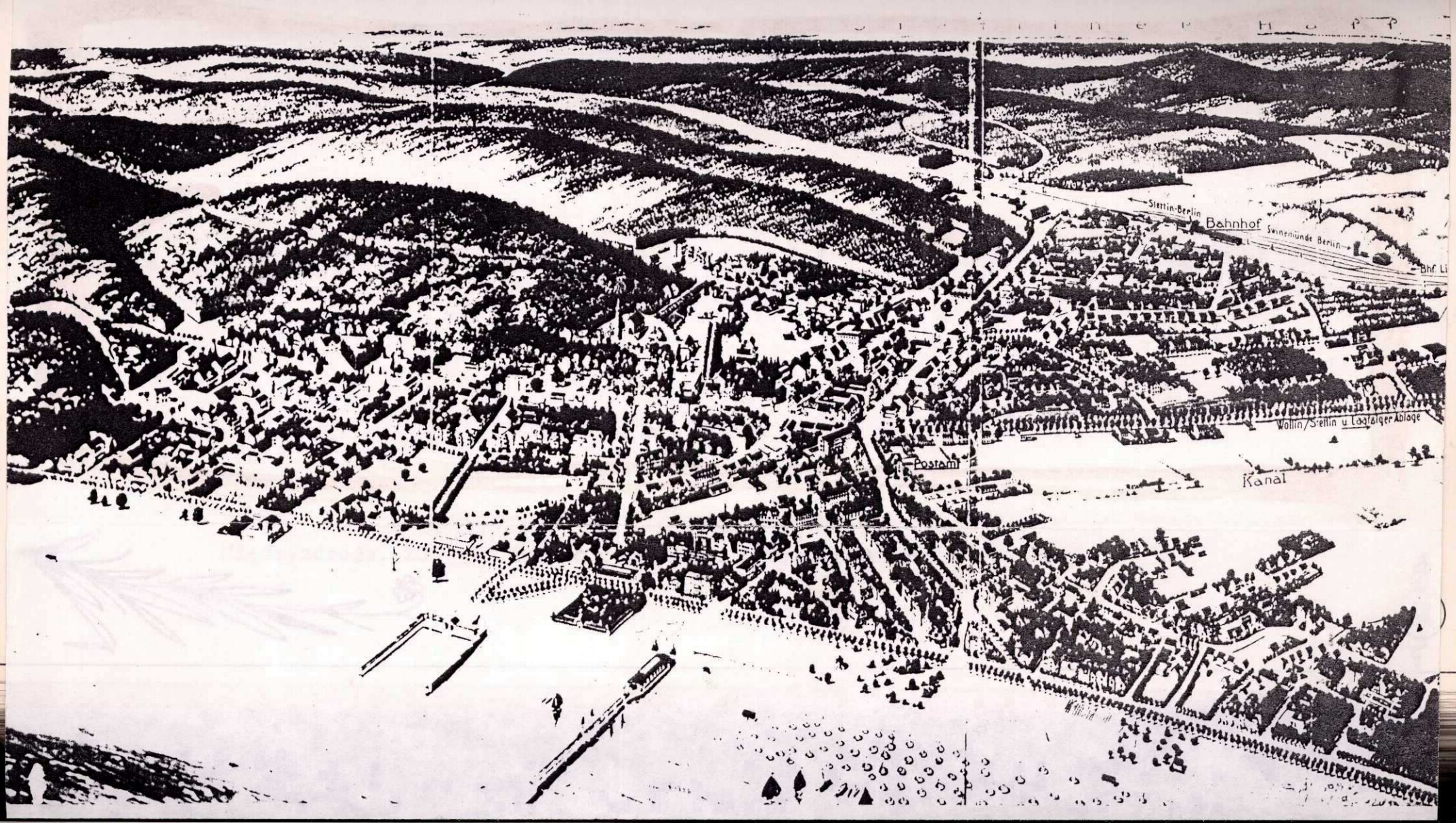
Stettin-Berlin
Bahnhof
Swinemünde Berlin
Bhf. Li
Wollin/Stettin u. Laatalger Ablage
Postamt
Kanal

Strandpromenade von Misdroy, westlicher Teil.

Panorama zachodniej części miasta od strony morza z 1927 roku.

Kąpielisko Morskie Międzyzdroje Dom Zdrojowy

Piękno morza... o zachodzie słońca

Wegekarte

der

Umgebung des Ostseebades

Misdroy

Herausgegeben vom

Verkehrs- und Verschönerungsverein Misdroy

überreicht von:

Vom Verkehrs- und Verschönerungsverein Misdroy bezeichnete Wald-Spaziergänge.

Orientierungstafel 1

am Ausgang der Strandpromenade im Osten.

Wegz. ▷ weiß führt zum Kaffeeberg . . . . . 1,0 km
weiter zum Rudolfssitz . . . . . 1,3 km
" " Gosanberg . . . . . 0,8 km
" " Jordansee . . . . . 3,2 km } 6,3 km
weiter die Chaussee Misdroy-Heidebrink überschreitend,

Wegz. ▭ gelb vom Jordansee zum Ahrensturm . . . . . 1,7 km
bis Bahnhof Warnow . . . . . 3,0 km } 4,7 km

Orientierungstafel 2

am Ausgang der Bergstr., zu Beginn der Chaussee Misdroy-Heidebrink.

Wege links der Chaussee:

Wegez. ▷ weiß führt zum Kaffeeberg 1,0 km
weiter zum Rudolfssitz . . 1,3 km
weiter zum Gosanberg . . 0,8 km
weiter zum Jordansee . . 3,2 km

Weiter die Chaussee Misdroy-Heidebrink überschreitend,

Wegez. ▭ gelb vom Jordansee zum Ahrensturm . . . . . 1,7 km
bis Bahnhof Warnow . . 3,0 km

Wege rechts der Chaussee:

Wegez. ▶ rot nach Warnow 5,5 km
weiter z. Schloßwallsee . . . 2,5 km } 8,0 km

Wegez. ▭ gelb a.d. Warnower Landstr. Kreuzungspunkt Wegestein Kolzow-Neuendorf führt zum Ahrensturm . 6,0 km

Wegez. ▭ gelb (Wegetafel am Bahnhof Warnow) führt über Ahrensturm zum Jordansee und umgekehrt . . 4,7 km

Wegez. ▭ gelb, zweite Wegekreuzung rechts hinter Försterei Chausseehaus, fahrbarer Waldweg für Autos (Kolzower Landstraße) zum Ahrensturm . . . . .

Ori
am Ausgang der
Wegebezeichnungen wie auf Or

Ori
in der
Wegebezeichnungen wie auf Or

Ori
hinter der Bahn
Wegez. ▶ rot führt zum Brandberg
und weiter ab
Wegez. ▷ blau rechts abbiegend ab
über Friedrichs
" Oberförste
" Dühringsh
zur Försterei L
weiter über Sta
" Ste
" Lel
Wegez. ▶ rot von der Oberförsterei

Ori
auf dem Schützen
Wegez. ▷ blau führt nach
Wegez. ▶ rot zum Kaffeeg

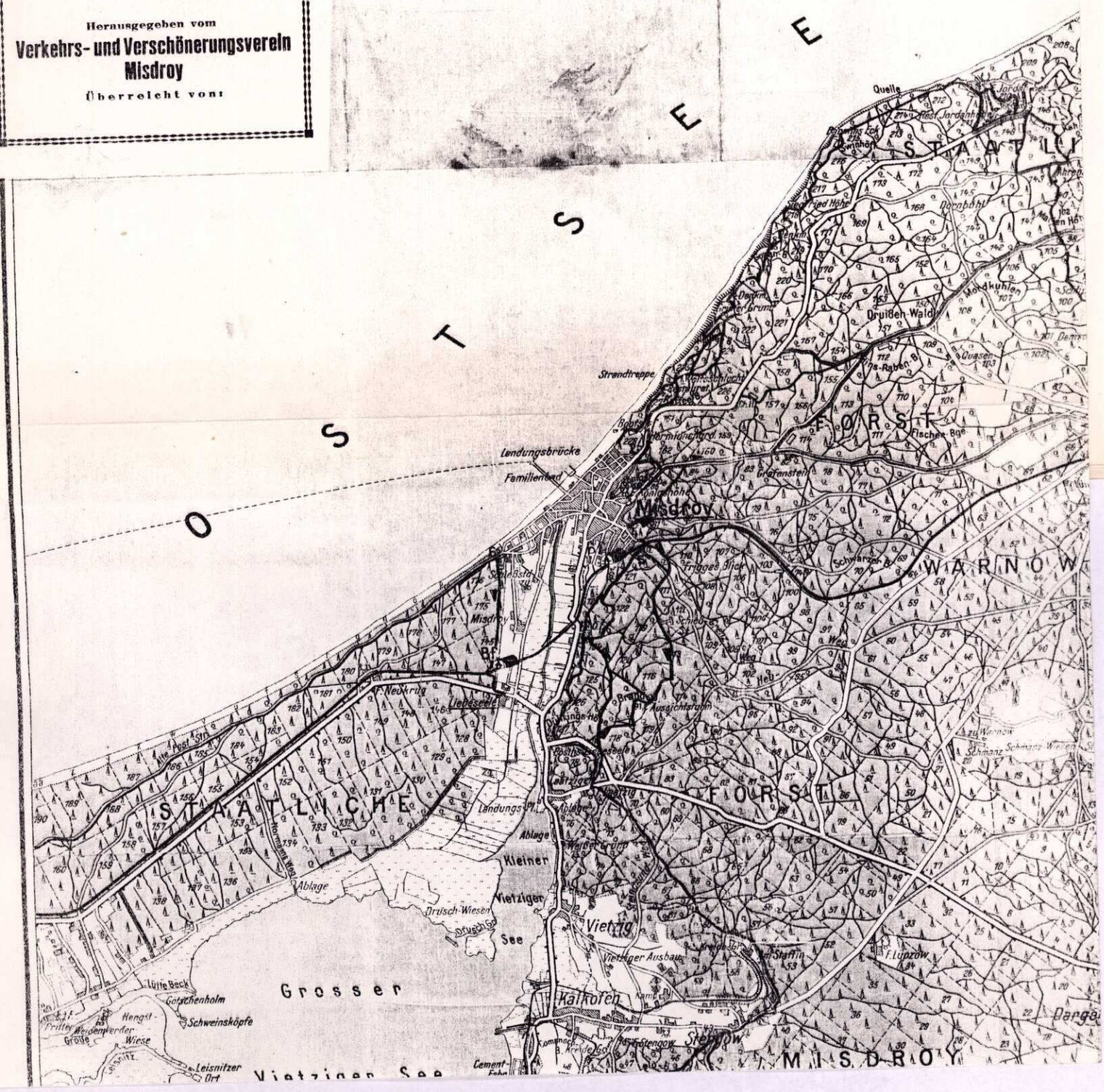

Mapa Kąpieliska Morskiego Międzyzdrojów i okolic

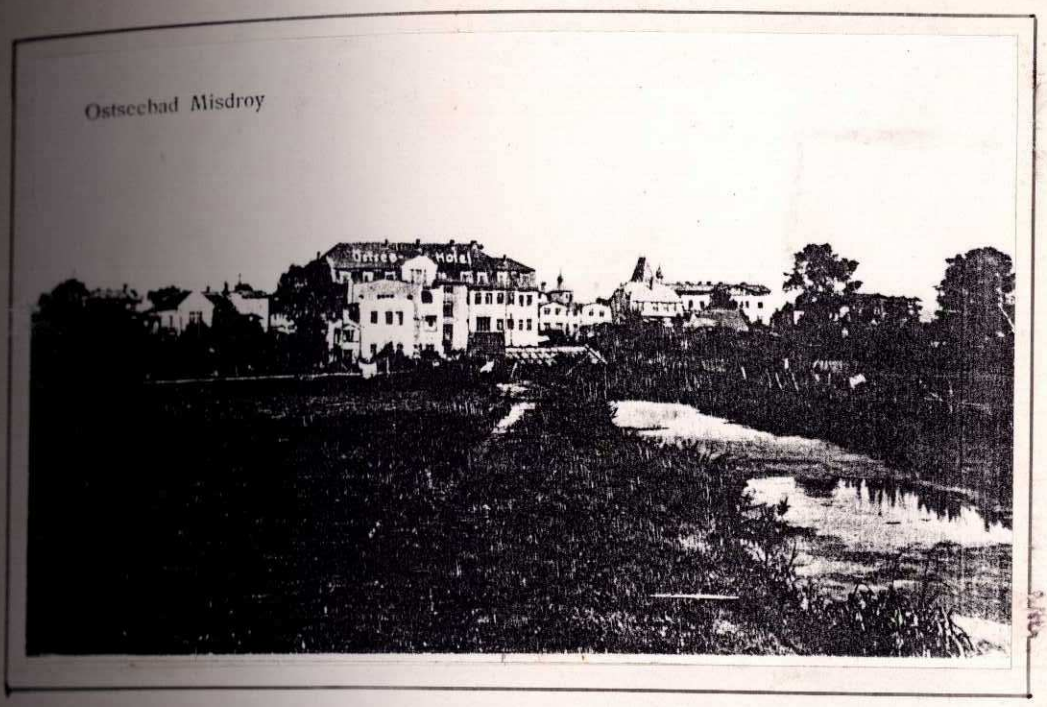

Kąpielisko Morskie Międzyzdroje

Widok od strony południowej

Hotel Morski w Międzyzdrojach

Kąpielisko Morskie Międzyzdroje Wybrzeże po lewej stronie mola

Kąpielisko Morskie Międzyzdroje

Widok od morza - Hotel

Dzieci i nauczyciele Szkoły Podstawowej w Międzyzdrojac

(przed I wojną)

Hotel Viktoria

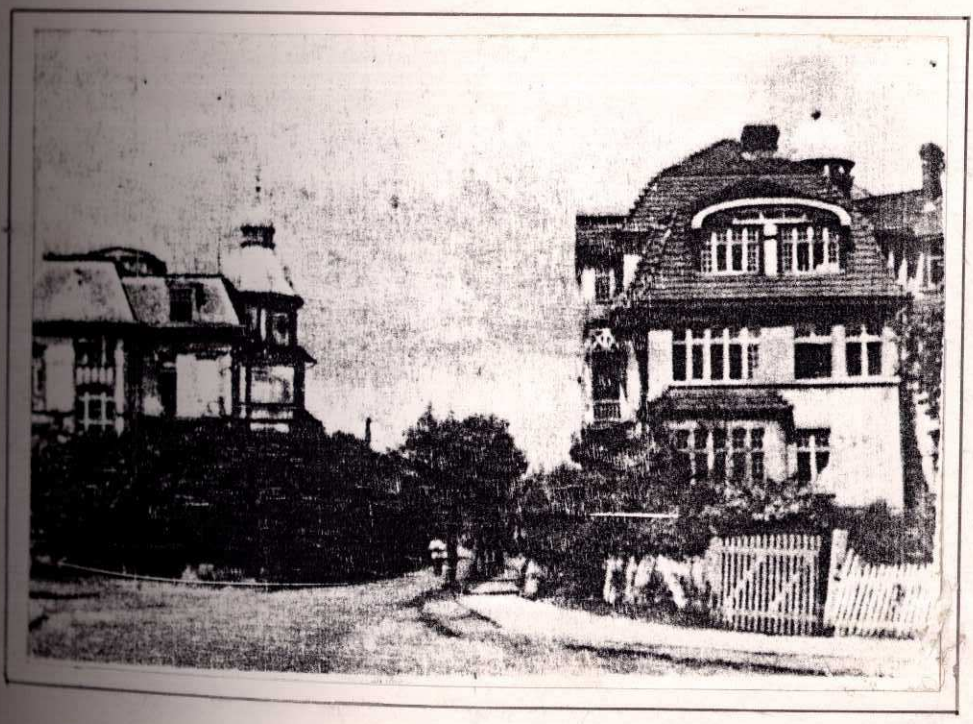

Skrzyżowanie ul.Mickiewicza i ul.Rybackiej

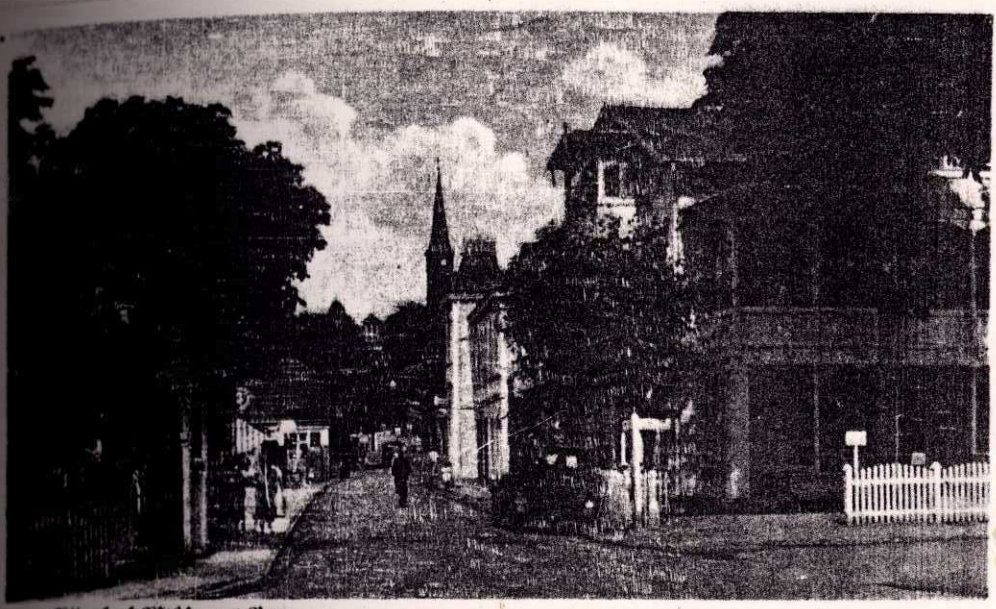

Skrzyżowanie ul. Zwycięstwa i Kolejowej

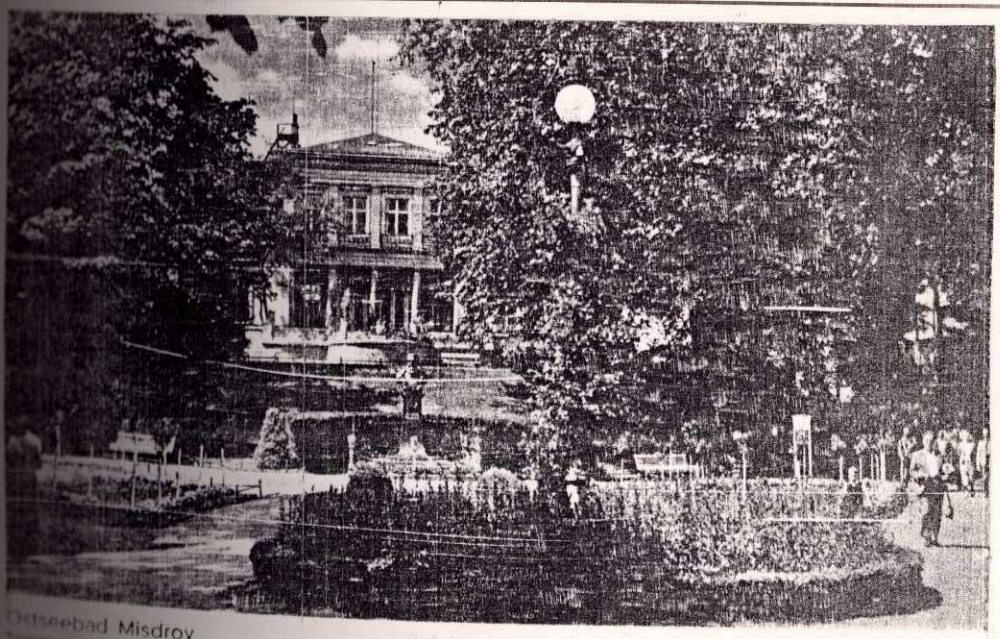

Park Zdrojowy - w głębi Dom Zdrojowy

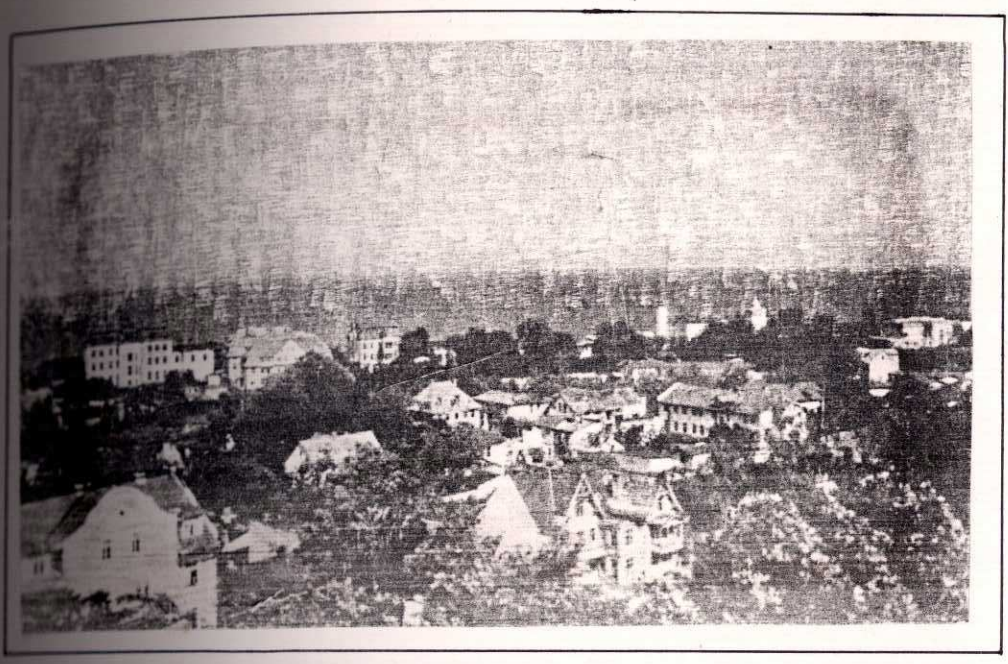

Kąpielisko Międzyzdroje Panorama

Hotel Bałtyk od strony promenady

Kąpielisko Międzyzdroje Panorama

Hotel Bałtyk od strony promenady

Znaczenie militarno - ekonomiczne Ziemi Wolińskiej w hitlerowskim systemie obronnym w początkach 1945r.

Tereny Wyspy Wolin i część Uznam, łącznie ze Szczecinem w 1945 r. stanowiły ważny rejon militarno-ekonomiczny spełniający ważną rolę w systemie obronnym w III Rzeszy.

Ziemia Wolińska z racji położenia względem Szczecina stanowiła linię ochronną przed atakami wojsk radzieckich z morza na Szczecin. Szczecin był największym miastem na Pomorzu Zachodnim i centralnym ośrodkiem przemysłu wojennego, był portem morskim i bazą marynarki wojennej. Tor wodny z portu szczecińskiego prowadził przez : Zalew, Kanał Piastowski i Świnę na Morze Bałtyckie i inne morza świata. Ze Szczecina przez ww. tor wodny szło zaopatrzenie bojowe prawie do wszystkich garnizonów niemieckich, walczących na Pomorzu i floty na Bałtyku.

W Dziwnowie był duży ośrodek lotniczy składający się z lotnictwa polowego, na którym znajdowały się hangary, magazyny broni. Wody Zalewu Kamieńskiego i Dziwny były lotniskiem dla wodno samolotów.

W koszarach mieściły się szkoły kształcące personel lotniczy. Na lotnisku znajdowały się czołgi pływające.

W Wolinie była szósta szkoła łączności wojsk lotniczych. Ośrodki woliński i dziwnowski przygotowywały rocznie kilkuset specjalistów lotniczych. W Wolinie znajdowały się duże magazyny broni różnego rodzaju.

W Międzyzdrojach na Białej Górze była oficerska szkoła pokładowej artylerii okrętowej.

W Lubiniu (obecnie Wicko) w 1942 roku wojsko niemieckie rozpoczęło budowę wyrzutni rakietowej. Żelbetonowe fundamenty zbudowano na zboczu leśnego pagórka.
Do 1945 roku wybudowano tu trzy wyrzutnie . W końcu 1943 roku rozpoczęto strzelanie pocisków V-2 w kierunku Wschodu, pociski dostarczano drogą wodną. W Lubiniu wybudowano cementownię, w której produkowano cement dla przemysłu zbrojeniowego. W stoczni okrętowej (obecnie stocznia PPDiUR "Odra") w ostatnich latach z tego cementu budowano tankowce, tam też mieściła się fabryka produkująca torpedy okrętowe.
Baza morska Kriegsmarine w Świnoujściu w systemie obronnym Niemiec odgrywała ważną rolę. W bazie tej dokonywano drobnych remontów technicznych i zbrojeniowych, statki zaopatrywano w amunicję, paliwo i żywność.
Tutaj mieścił się sztab dowództwa hitlerowskiego, któremu podlegały jednostki wojskowe znajdujące się na Wyspie Wolin i Uznam.

Wyspa Wolin i Świnoujście w ostatnich miesiącach wojny były największym szlakiem ewakuacji ludności niemieckiej. W Międzyzdrojach liczba ludności w owym czasie powiększyła się wielokrotnie. Miejsce było miastem,w którym czekano na następne transporty. Istniały dwie trasy ewakuacyjne. Pierwsza - Szczecin-Łobez-Resko-Kamień Pomorski-Wolin-Świnoujście, a druga Szczecinek-Świdwin-Gryfice-Golczewo-Wolin-Świnoujście. Ze Świnoujścia transporty kierowane były do Rostoku. Tym szlakiem w kwietniu do początku maja przetransportowano około 70000 uchodźców niemieckich.

Na system obronny rejonu Świnoujścia składały się umocnienia polowe i stałe.
Do obrony Wyspy Wolin przygotowywało się 16 baterii nabrzeżnej, lądowej, pociąg pancerny i artyleria okrętów wojennych. W pobliżu Międzyzdrojów znajdowała się artyleria przeciw lotnicza. W 1943 r. na wieżach obserwacyjnych w Wolinie, Dziwnowie i Międzyzdrojach zostały zainstalowane radary. Zabezpieczeniem medycznym były 2 szpitale w Dziwnowie i Świnoujściu i dodatkowy szpital w Międzyzdrojach (w domu wojskowym Fregata przy ul.Bohaterów Warszawy).
W marcu 1945 roku lotnictwo radzieckie atakami bombowymi uniemożliwiło Niemcom pracę w portach i bazach załadunkowych. Aby uniknąć zniszczeń okrętów ładunki i wyładunki odbywały się na redzie. 26 lutego 1945 r. samoloty radzieckie zniszczyły w Świnoujściu duży motorowiec, 12 marca rozbiły na wodach zatoki Pomorskiej pięć statków wojskowych i jeden pasażerski.
W wyniku nalotu samolotów alianckich na Świnoujście 12 marca 1945 roku zburzonych zostało 55% domów, zginęło 13000 osób, w tym kilka tysięcy żołnierzy. Oprócz budynków zostały zniszczone obiekty przemysłowe i wojskowe.
W kwietniu samoloty radzieckie bombardowały tereny w rejonie Dziwnowa i Międzyzdrojów. Po ciężkich walkach, które stoczyły wojska radzieckie z Niemcami, wszedł do Wolina batalion czołgów radzieckich pod dowództwem kapitana M.Sanczajewa. Zwycięska armia została wkrótce odparta przez wojska niemieckie.

W dniu 30 kwietnia dowódca 2 Frontu Białoruskiego marszałek K.Rokosowski podjął decyzję o rozpoczęciu działań o wyzwolenie Wyspy Wolin i Świnoujścia. Przeprowadzenie tej operacji wojskowej powierzył 19 armii pod dowództwem generała Romanowskiego. Do pomocy w zdobyciu ww. terenów dowódca zaangażował Flotę Bałtycką, lotnictwo i wojska lądowe. Wojska niemieckie nie mogąc wytrzymać natarcia wojsk radzieckich, zaczęły wycofywać się w kierunku Świnoujścia . 4 maja 1945 roku został wyzwolony Wolin i szereg innych miejscowości, 5 maja oddziały radzieckie złamały opór przeciwnika w Kołczewie i wyzwoliły Międzyzdroje. Międzyzdroje w czasie wyzwolenia nie uległy zniszczeniu, część handlowa w centrum miasta legła w gruzach w czasie bombardowań wojsk radzieckich i alianckich.

Wspomnienia Bazylego Pauch-Polaka, który był z rodziną w obozie pracy w Miądzyzdrojach. W jego wspomnieniach czytamy :"Przyszły ciężkie dni, samoloty z czerwonymi gwiazdami bezlitośnie bombardowały niemieckie obiekty wojskowe, względnie patrole niemieckie, grupy wojsk niemieckich uciekających przed wojskami radzieckimi. W tym czasie zająłem opuszczony przez Niemców domek przy ul. Leśnej 18 i tam zamieszkałem wraz z rodziną. Czekaliśmy pod strachem, co z nami będzie dalej. Żona uszyła flagę biało-czerwoną. W dniu 5 maja 1945 roku na początku ul. Leśnej od strony Warnowa ukazał się pierwszy żołnierz radzieckiego patrolu i na ulicy Leśnej, domu nr 18 powiała biało-czerwona chorągiew.

Pierwsza w Międzyzdrojach wywieszona przez nas. Teraz okazało się, że w Miądzyzdrojach jest więcej mieszkańców legitymujących się znajomością języka polskiego. Życie pierwszych dni wolności w Międzyzdrojach koncentrowało się wokół domu zamieszkałego przeze mnie ."

W chwili wycofania się wojsk niemieckich z Wyspy Wolin i Uznam południowe wybrzeże Morza Bałtyckiego było wolne i stało się północną granicą Polski.

Szef Sztabu 2 Frontu Białoruskiego gen. płk A. Bogoliubow

Dowódca 2 Frontu Białoruskiego marszałek K. Rokossowski

Szef Zarządu Politycznego 2 Frontu Białoruskiego gen. por. A. Okorokow

Dowódca 2 armii uderzeniowej gen. płk I. Fiediuninski

Dowódca 4 armii lotniczej gen. płk K. Wierszynin

Dowódca 19 armii gen. por. A. Romanowski

Dowódca 49 armii gen. płk I. Griszin

Dowódca 70 armii gen. płk W. Popow

Dowódca 65 armii gen. płk P. Batow

Ryc. 106. Dowództwo 2 Frontu Białoruskiego

Ryc. 107. Organizacja obrony 1 i 2 Dywizji 1 Armii W.P. w rejonie Wyspy Wolin

Organizacja obrony 1 i 2 Dywizji 1 Armii W P
w rejonie Wyspy Wolin

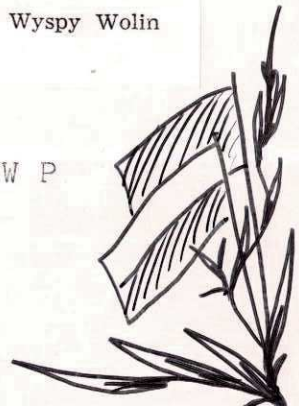

Krążownik „LÜTZOW" na morzu

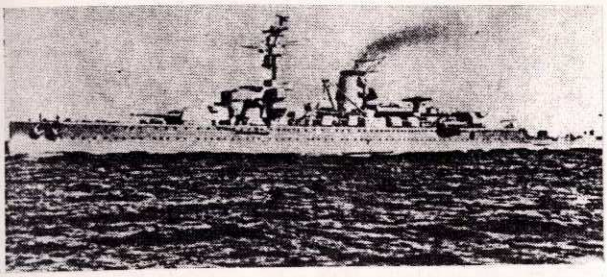

„SCHLESIEN" zatopiony na redzie Świnoujścia

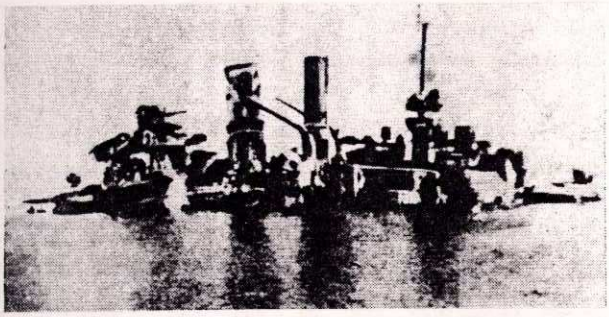

„LÜTZOW" zatopiony na kanale między Świnoujściem a Karsiborem

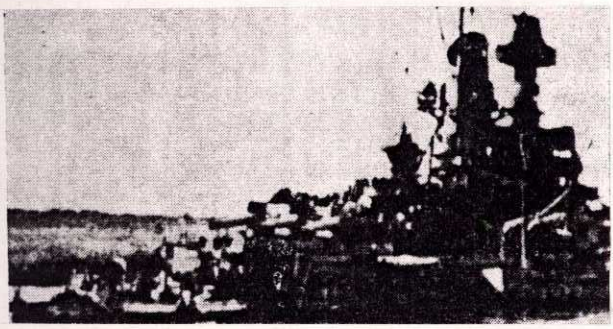

Pancernik „SCHLESIEN" na morzu

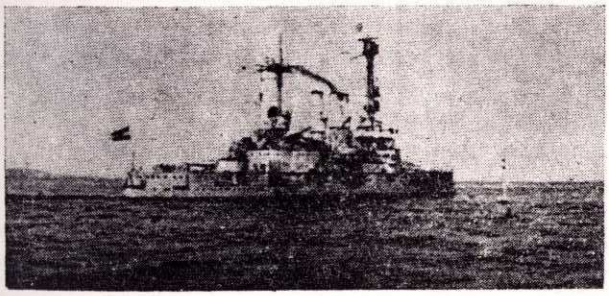

Niemieckie okręty wojenne zatopione w 1945 r.

w rejonie Świnoujścia

Niemiecki okręt wpływa do portu w Świnoujściu

WYZWOLENIE I ADMINISTRACJA POLSKA

Wyspy Wolin i Uznam oraz Szczecin stanowiły w końcowej fazie wojny z hitlerowskimi Niemcami ważne punkty militarne i gospodarcze w działaniach obronnych północnowschodniej części III Rzeszy.

Ziemia Wolińska szczególnie była usiana wyspecjalizowanymi oddziałami obronnymi, tysiącami bunkrów i przejść podziemnych. Siła oporu była tak wyposażona w broń, wyżywienie i lekarstwa, że mogła utrzymać opór do 5 lat.

Do obrony Wyspy Wolin i Świnoujścia były przygotowane okręty wojenne, eskadry samolotów, silnie uzbrojony pociąg pancerny, 16 baterii oraz zainstalowano setki tysięcy min przeciw piechoty i czołgów na nacierających żołnierzy radzieckich II Frontu Białoruskiego. Zadania wyzwolenia przekazano 19 armii pod dowództwem generała Romanowskiego i II armii uderzeniowej pod dowództwem Fiediunińskiego. Z wojskami lądowymi współpracowało lotnictwo zwiadowcze i Rosyjska Flota Bałtycka.
Dnia 5 maja 1945 r. zostały wyzwolone : miasto Wolin, Międzyzdroje i cała Wyspa Wolin. W następnym ataku zdobyto Świnoujście i Wyspę Uznam, i odcięto wojska niemieckie, zamykając odwrót niemieckich sił lądowych i morskich, W gruzach legły miasta i wsie, ziemie wyludnione, ubogi przemysł niemiecki na Pomorzu Zachodnim, ogołocony przez zwycięzców rosyjskich i szabrowników cywilnych przyczyniły się do zwolnionego tempa rozwoju

gospodarczego, mimo poświęceń i wielu wyrzeczeń polskich osadników.

Dnia 2 sierpnia 1945 r. ukazała się Uchwała Konferencji Poczdamskiej o przekazaniu pod władzę Polski terenów "na wschód od linii idącej od Morza Bałtyckiego, bezpośrednio na zachód od Świnoujścia i stąd wzdłuż rzeki Odry".

Na podstawie rozmów delegacji polskiej, radzieckiej podpisano dokument w Schwerinie Meklenburskim w dniu 21 września 1945 r. akt ten wytyczył granice Polski od Gryfina po Świnoujście i część Zatoki Pomorskiej.

W dniach 4-6 października 1945 r. przejęto przez Pełnomocnika Rządu Polskiego i grupę operacyjną obwód Uznam - Wolin. Objęto wstępną organizację urzędów, ustalono nazwy miejscowości.

W dniach 12-13.X.1945 r. dokonano podziału administracyjnego obwodu.

W maju 1946 r. na podstawie Zarządzenia Rady Ministrów zniesiono dotychczasowe nazwy okręgów i obwodów na województwa i powiaty.

W marcu i w kwietniu powołano do życia Rady Narodowe w Świnoujściu, Wolinie i Międzyzdrojach. Państwowe Urzędy Repatriacyjne zajęły się kierowaniem i przyjmowaniem osadników wojskowych, cywilnych wraz z całymi rodzinami z poniewierki - z obozów, oflagów, z demobilizacji polskiego wojska, repatriantów z ZSRR i rodaków z centrum Polski, którym Niemcy zniszczyli lub spalili domy .

Po wyzwoleniu Międzyzdrojów stan zaludnienia wyniósł 4000 lub ok. 5000 Niemców; byli to mężczyźni w wieku poprodukcyjnym , kobiety i dzieci. Akcja wysiedlania rozpoczęła się w 1946 roku i trwała do 1948 r. W późniejszych latach część obywateli niemieckich wyjeżdżała na własną rękę szczególnie do Niemiec Zachodnich.

Warunki materialne były bardzo trudne, brakowało chleba, mąki, cukru i innych podstawowych produktów żywnościowych.

Jak wynikało z rozmów i z dokumentów, na terenie Międzyzdrojów był obóz pracy, liczył on około 190 osób. Byli w nim Polacy, Rosjanie, Francuzi i inne narodowości. Wykonywali oni prace fizyczne, jak : prace porządkowe, domowe u rodzin niemieckich, remontowali ulice, linie kolejowe i inne.

Pionierzy polscy Międzyzdrojów i okolicznych miejscowości traktowali mieszkańców niemieckich po ludzku.

Z rozmów i z wywiadów wynika, że w 1945 i 1946 r. jedni drugim pomagali; wymieniali ryby za mąkę , za sól, cukier. Klasztor "Stella Matutina" z siostrami zakonnymi i z ks. Jaworskim - stał się miejscem leczenia rannych, chorych i żywienia głodnych. Budynki obok kaplicy służyły jako punkt opatrunkowy i dom starców.

Kierował tym dr Trost, lekarz niemiecki.

Nabożeństwa katolickie odbywały się dwa razy dziennie: w godzinach rannych i wieczornych.

Opisy i wydarzenia z pierwszych lat po wyzwoleniu opieramy na podstawie wywiadów, rozmów , dokumentów i opracowań polskich i niemieckich.

To ludzie, których znałem osobiście jako mieszkaniec, założyciel i organizator ZHP w Międzyzdrojach.
Ich zawodowa i społeczna działalność była dla mnie, jeszcze bardzo wówczas młodego człowieka, wzorowym przykładem, godnym naśladowania.
W książce I.G.Podhorodeckiej "Międzyzdroje w latach 1945 - 1975 oraz ich funkcje uzdrowiskowo - wypoczynkowe". W rozdziale pt. Stan miasta po wyzwoleniu (s. 24-28, czytamy :

" Jednymi z pierwszych Polaków, którzy przybyli do Międzyzdrojów jeszcze przed wyzwoleniem byli Antoni Winklarek i Bazyli Pouch, który obecnie zamieszkuje w Szczecinie. Polacy ci byli tutaj na przymusowych robotach. Wspomnienia Bazylego Poucha podaję w szerokich fragmentach.

Bazyli Pouch od 1944 r. był z rodziną w niemieckim obozie pracy w Międzyzdrojach..."
W jego wspomnieniach czytamy :"Przyszły ciężkie dni, samoloty z czerwonymi gwiazdami bezlitośnie bombardowały niemieckie obiekty wojskowe, względnie patrole niemieckie, grupy wojsk niemieckich uciekających przed wojskami radzieckimi. W tym czasie zająłem opuszczony przez Niemców domek przy ul. Leśnej 18 i tam zamieszkałem z rodziną. Czekaliśmy pod strachem co z nami będzie dalej. Żona uszyła flagę biało-czerwoną. W dniu 5 maja 1945 r. na początku ulicy Leśnej od Warnowa ukazał się pierwszy żołnierz radzieckiego patrolu i na ulicy leśnej, domu nr 18 powiała biało-czerwona chorągiew. Pierwsza w Międzyzdrojach wywieszona przez nas.

Z balkonu budynku, na którym staliśmy całą grupą, ogłosiłem zebranym w języku niemieckim, że od dziś władzę w Międzyzdrojach obejmujemy my, Polacy i że każdy niech pozostanie spokojnie bez obaw na swoim miejscu, niech dalej robi to co dotychczas i niech się nie obawia, że mu się stanie jakaś krzywda , a gdyby ktoś zagrażał ich bezpieczeństwu niech zgłasza się do nas.
Na drugi dzień zwołaliśmy wszystkich rybaków i zorganizowaliśmy rybacką spółdzielnię na czele z rybakiem Krauze. Miała ona dostarczyć ryby na wyżywienie nas pracowników gminy oraz dowództwa i żołnierzy Wojsk Ochrony Pogranicza ..."

W 1945 roku ulicom nadano polskie nazwy , w polskim języku.
Zabezpieczono budynek szkolny przy ulicy Kolejowej, oszklono okna i przeprowadzono bieżący remont.
23 października 1945 r. przeprowadzono spis ludności polskiej i niemieckiej ; stan zameldowanych Polaków wyniósł 29 mieszkańców Międzyzdrojów i 4000 Niemców.

Z oszacowań i sporządzonego wykazu, w latach 1945-47 służyli w wojsku polskim w Międzyzdrojach następujący oficerowie i podoficerowie :

Lp.	Imię i nazwisko	stopień wojskowy	Adres	Rok służby	Uwagi
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	D-ca Kunowicz				zmarł
2.	Szef Sztabu Stanisław Bielawski		Zakopane		
3.	Wiktor Jurga	of.	M-je ul. Nowotki 5	45 r.	
4.	Zygmunt Chudy	of. mund.	M-je ul. Zwycięstwa 39	45 r.	zmarł
5.	Stanisław Ropengo	kpr	M-je ul. Mickiewicza 7	45 r.	
6.	Adam Kociołowicz	kpr	M-je ul. Mickiewicza 11a	45 r.	
7.	Jan Bartkowiak	kpr	M-je ul. Gryfa Pom. 10	45 r.	
8.	Eugeniusz Kotwica	of.MO	M-je Aleja Róż 8		
9.	Józef Kozłowski	of.	M-je ul. Myśliwska 45	44 r. obóz pracy	Prac.Zakł. Energet. zmarł
10.	Tadeusz Klejbach	por.	M-je ul. Gryfa Pom.43	47 r.	Burmistrz zmarł 87
11.	Stanisław Modliński	of.	M-je ul. Myśliwska		zał.tartaku zmarł

1.	2.	3.	4.	5.	6.
12.	Aleksander Szumiejko	p.of.	M-je ul. Spokojna		MO
13.	Jan Kokot	ofic.	M-je ul. Waryńskiego	46r.	zał.tartaku zmarł
14.	Władysław Malej	ppłk.	Toruń,ul. Gagarina 158/1	45r.	
15.	dr med.Bohdan Daniec	kpt	Zakład Radiologii Woj.Szpital Zespolony Szczecin ul.Arkońska 4	45r.	
16.	Tadeusz Kozłowski	kpt	Szczecin, ul.Małopolska 46/8	45r.	
17.	dr med. Czesław Narkowicz	kmdr	M-je ul. Krasickiego	47r.	zmarł 65r.
18.	Lucjan Pudykiewicz	kpt	M-je ul. Kopernika	46r.	zmarł 76r.
19.	Ryszard Dedo	p.of.	M-je ul. Boh. W-wy	47r.	zmarł
20.	Stanisław Mickiewicz	por.	M-je ul. Gryfa Pomorskiego 35	46r.	zmarł 70r.

Teraz okazało się, że w Międzyzdrojach jest więcej mieszkańców legitymujących się znajomością języka polskiego. Życie pierwszych dni wolności w Międzyzdrojach koncentrowało się wokół domu zamieszkałego przeze mnie. Zaraz zostałem łącznikiem między miejscowym dowództwem radzieckim a społecznością w Międzyzdrojach. Władze radzieckie mianowały burmistrzem w Międzyzdrojach członka Komunistycznej Partii Niemiec Ob. Gniewocha, na legitymacji którego widniał podpis Tellmana a ja zostałem przy nim inicjatorem życia społecznego.
W tym czasie za wiedzą Ob. Gniewocha zorganizowałem postawienie na szynach dwóch wagonów kolejowych napędzanych motorami (wagony te leżały przy torach).
Za zezwoleniem władz wojskowych radzieckich, zorganizowałem pobudowanie mostu z drzewa"...
" W dniu 9 października 1945 roku w godzinach rannych wyjechałem do Świnoujścia niemiecką bryczką, udekorowaną biało-czerwoną chorągwią po grupę urzędników wyznaczonych przez pełnomocnika Rządu PRL w Świnoujściu na Zarząd Gminy w Międzyzdrojach.
Pierwszymi urzędnikami byli : Ob. Józef Wolak, mianowany przez władze polskie pierwszym sołtysem gminy Międzyzdroje, Ob.Jan Muzykiewicz komendant Milicji Obywatelskiej oraz dwóch mężczyzn do pomocy przy sprawach porządkowych.

W dniu 10 października 1945 roku, przed południem jako dotychczasowy sołtys zorganizowałem na dziedzińcu w Międzyzdrojach zebranie obywateli niemieckich zamieszkujących miasteczko.

Pamiętam rodzinę o nazwisku Puch czy Pouch, która podobno przebywała na tych terenach w czasie wojennym. W pierwszych miesiącach 1946 r. powstała rozdzielnia mleka przy ul. Kolejowej Nr 44 prowadzona przez Ob. Wandę Stankowską.

Rzemieślnicy - osadnicy przybyli na przełomie 1945/46r.

1. Franciszek Kaszkowiak, piekarz, prowadził wypiek i sprzedaż pieczywa w piekarni znajdującej się przy ul. Zwycięstwa (obecnie restauracji "Syrena"). Wyjechał do Poznania.
2. Bernard Lewandowski, piekarz prowadził wypiek i sprzedaż w piekarni znajdującej się przy ul. Batorego (obecnie ul.L.Waryńskiego). Mieszkaniec Międzyzdrojów do dzisiaj (ul.Piaskowa Nr 7).

P.B.Lewandowski - pierwszy piekarz w Międzyzdrojach wraz z rodziną i załogą.

3. Florian Dąbrowski - masarz, prowadził ubój i wyroby mięsne przy ul. Batorego (obecnie L.Waryńskiego).
4. Hieronim Kuszewski, uruchomił pierwszą kawiarnię "Europa" przy narożniku ul.Zielonej (1000-lecia) i Janka Krasickiego.

Pierwsza czynna restauracja to "Oaza" przy ul.Słowackiego (obecnie ul. Światowida "Bursztynowa"). Była to restauracja pod administracją gminy z obsługą jeszcze niemiecką. Właścicielem był Wolak (były Wójt gminy Międzyzdroje.)

Następna restauracja to "Zagłoba" przy ul. Słowackiego (obecnie Światowida), została rozebrana (a na tym miejscu jest mały park wypoczynkowy).

Restaurację tę prowadzili dwaj inwalidzi, Ob,Opala i Ob. Schreder czy Scherer, oboje bez jednej nogi..." Otwartych było 10 reastauracji ; Rybka, Morskie Oko, Papuga, Pod Dębem, Kryształ.

Od 1947 r. ceny w lokalach gastronomicznych i na artykuły spożywcze gwałtownie rosły, np.: za 1 kg chleba 60,-zł, 1 kg ziemniaków -18-20,-zł, 1 litr mleka -40,-zł, 1kg masła - 600,-zł.
Zasadniczy wysiłek władz został skierowany na walkę ze spekulacją, nadużyciami gospodarczymi i na rozwój zakładów spożywczych, państwowych i spółdzielczych. Stopniowo poprawiała się sytuacja aprowizacyjna żywności od 1948 roku, po otwarciu linii kolejowej ze Szczecina do Świnoujścia i powołania Powiatowej Komisji Usprawniania Zaopatrzenia w Świnoujściu.

Uruchomiono placówki handlowe gastronomiczne, sklepy spożywcze, piekarnie, sklepy mięsne, konfekcyjne, bardzo dobrze prosperowała drogeria p. Fritsze przy ulicy Zwycięstwa.

Aby przyspieszyć zagospodarowanie bazy turystyczno-wypoczynkowej Międzyzdrojów urząd miasta powołuje w latach 1948-1954 Komisję Uzdrowiskowo-Wczasową. Przewodniczącym komisji został (wyb.) p.Lucjan Pudykiewicz. Komisja miała za zadanie przygotowanie plaży, umocnienie wydm, remont mola. Wszystkie zadania wykonano. Pierwsi wczasowicze mogli korzystać z uroków kąpieliska, a rok 1948 to szczyt "inwazji" wczasowiczów i turystów.

Imienny wykaz wójtów, burmistrzów, przewodniczących rad i pracowników poszczególnych wydziałów Urzędu Gminy i Miasta w Międzyzdrojach od 1945 r. do 1972 r. pozostał niepełny ze względów na brak absolutnie pełnej i dokładnej dokumentacji oraz na szczególnie krótkotrwałe pełnienie funkcji.

Nazwiska i kolejność faktyczna wójtów i burmistrzów.

1. Jan Wolak
2. Józef Mathauser
3. Lucjan Pudykiewicz
4. Napoleon Graczyk
5. Kazimierz Rogowski
6. Franciszek Banaczkowski

Nazwiska i kolejność niepełna burmistrzów i naczelników oraz przewodniczących i v-ce przewodniczących MRN

7. Soroczyński
8. Władysław Madej
9. Karol Markiewicz
10. Kopacki
11. Piotr Marjański
12. Jerzy Afek
13. Dominik Łastowski
14. Tadeusz Klejbach
15. Jan Wiśniewski radny MRN od 1961-1972
    oraz od 1984-1988
    i V-ce Przew.MRN od 1965-1972
16. Stanisław Kaczmarek
17. Stanisław Stępień

Od roku 1973 funkcję zastępcy naczelnika miasta i gminy pełnił oddelegowany ze Świnoujścia p.inż.Władysław Kwiecień.

Stanisław Świrski - naczelnik
Krzysztof Latuśkiewicz - naczelnik
Andrzej Biniszkiewicz - przewodniczący RNMiG
Jerzy Neukampf - burmistrz
Karol Jaworski - przewodniczący MRN

Niepełny wykaz urzędników Urzędu Gminnego i Miasta i Gminy w Międzyzdrojach

Jan Wiśniewski

Irena Sosna (po mężu Schreder)

Maciej Bilewicz

Kawałkiewicz

Parteka (po mężu Skiepko)

Bąkowska (po m. Hoffa)

Irena Rogowska

Stanisław Bondzior

Gawlikowski

Halina Turek

Anna Marjańska

Piotr Marjański

Danuta Gąska (po mężu Kozłowska)

Anna Dalecka

Leokadia Waluga

Łucja Boruch

Monika Kabała (po Mążu, a z domu Rychel)

Alicja Rychel

Leopold Rybacki

Konrad Ralicki

Edmund Sarnikowski

Janina Szebut

Genowefa Wiśniewska (po m. Lewandowska)

Wanda Wawrzecka

Barbara Michałowska

Czesław Bączek

Stanisław Szałyga

Międzyzdroje zostało objęte administracją polską 9 października 1945 r.

Od pierwszych dni października 1945 roku tworzy się polską administrację terenową w Miądzyzdrojach.

Urzędowanie rozpoczęło trzech pracowników . Wójtem został Ludwik Wolak, jego zastępcą Bazyli Pouch, a komendantem MO Władysław Muzykiewicz .

W początkach 1946 roku przybywa z różnych stron kraju i spoza jego granic liczna grupa osadników wojskowych, zdemobilizowanych do cywila po zakończeniu działań wojennych, walk pofrontowych i potyczek z podziemiem na wschodzie , południu i na zachodzie Polski.

Osadnicy wojskowi i stopniowo napływająca ludność cywilna stawali się organizatorami życia społecznego, gospodarczego, kulturalno-oświatowego i politycznego. Utrzymywał się szczególny zapał do pracy, radość z pierwszych działalności i nadzieja na tworzenie spokojnej, zasobnej przyszłości, pomimo że warunki życia pierwszych pionierów międzyzdrojskich były trudne.
Zniszczona komunikacja , urządzenia przemysłowe, brak inwentarza żywego, żywności, leków, bezpieczeństwa, łączności, polskiego pieniądza.
Powstają partie polityczne : Polska Partia Robotnicza, Polska Partia Socjalistyczna, Stronnictwo Pracy, Stronnictwo Demokratyczne i Polskie Stronnictwo Ludowe.
Najważniejszymi zadaniami programowymi ówczesnych partii były : stworzenie rynku żywnościowego, nowych miejsc pracy, zabezpieczenie dzieciom nauki w szkole i życia kulturalnego dla wszystkich mieszkańców, odbudowa znisz-

czonych obiektów. Zaopatrzenie w niezbędne artykuły żywnościowe było bardzo trudne ze względów komunikacyjnych i produkcyjnych. Międzyzdroje pozbawione były komunikacji kolejowej i stałej komunikacji samochodowej. Mosty kolejowy i pieszy oraz dla transportu samochodowego były zniszczone. Na trasie Wolin - Międzyzdroje kursował samochód ciężarowy na szynach, ale nie zapewniał pod żadnym względem środka komunikacji osobowej i towarowej.

Na przełomie lat 1945/46 brakowało żywności ludności polskiej i niemieckiej. Zachęcano więc osadników i autochtonów do zajmowania się łowieniem ryb, ich przetwórstwem (marynowanie, wędzenie) i handlem. Jesienią 1945 r. wyremontowano przystań, sprzęt i rozpoczęto łowienie ryb na wyznaczonych przez WOP akwenach przybrzeżnych. Dało to początek przyszłej spółdzielni Rybackiej "Kotwica" . Pierwszymi rybakami byli : M.Krauze, Wł.Blum, Gackowski i inni. Rozwijanie się rybołówstwa stanowiło poprawę warunków bytu wielu rodzin, dając jednocześnie poprawę wyżywienia. Tak wspomina p.J.Wiśniewski, cyt.: "... W tym czasie z wyżywieniem było bardzo słabo. Sklepy spożywcze nie istniały (m.dopisek - XII 45r) Pieczywo w tych piekarniach nie było codziennie do nabycia.Piekarze sprowadzali mąkę z Polski Centralnej. Jak oni to robili ? Pozostało ich tajemnicą, przecież transport towarów w tych czasach nie istniał.

Suszenie sieci rybackich

Pierwsi rybacy Spółdzielni Kotwica 1946 r.

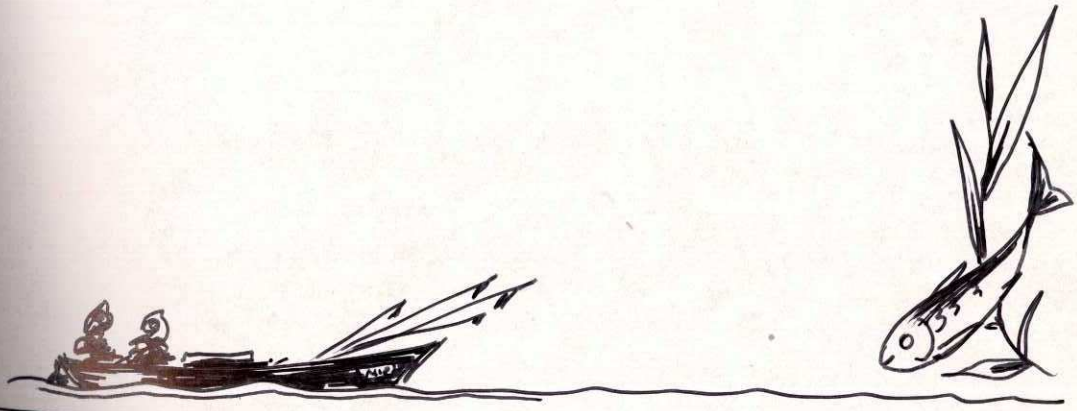

Z mięsem i z wyrobami mięsnymi nie było lepiej, a jeśli się coś pokazało, to przeważnie konina. Masarz p.Dąbrowski prowadził ubój z czego Jemu popadło..."

W 1946 roku powstała Powszechna Spółdzielnia Spożywców. Była to filia Spółdzielni "Rolnik" ze Świnoujścia. Kierownikiem był p. Sosik. (Mieściła się w obecnym budynku PTTK).

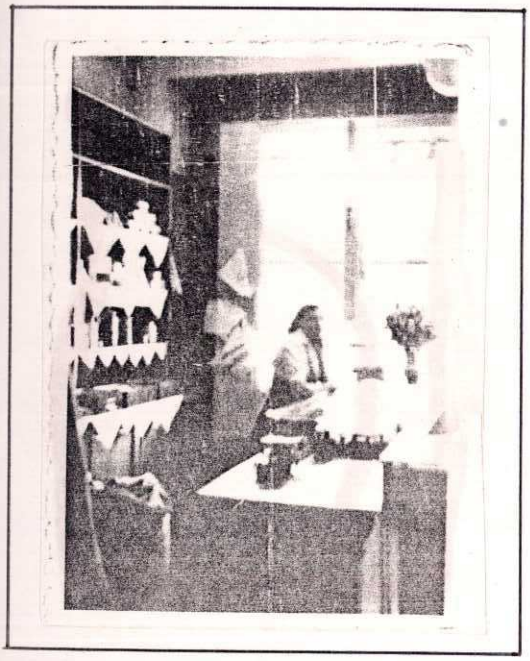

Puste półki w pierwszych sklepach 1945-46.

Drugim bogactwem gminy Międzyzdroje były duże obszary leśne. Wymagały one zabezpieczenia i opieki oraz dalszego wykorzystania nowych hektarów dla powiększenia drzewostanu. Dlatego władze powołały w 1946 roku dwa Nadleśnictwa, w Międzyzdrojach i w Warnowie. Stanowisko nadleśniczego objął inż.Kazimierz Marcinkowski. Łącznie, do końca 1948 roku, zatrudnienie w gospodarce leśnej otrzymało 50 rodzin, w tym 11 osadników na gospodarstwach leśnych otrzymało akty nadania.

Do rozwoju leśnictwa przyczynił się, powstały w latach 1945/46, Morski Inspektorat Lasów Państwowych i jej inspektor inż. Stanisław Herman. Inspektorat działał na terenach powiatów wolińskiego, kamieńskiego, trzebiatowskiego oraz gryfickiego.

Cytuję fragment ze wspomnień p. J.Wiśniewskiego, cyt.:"... Inspektor Lasów Państwowych na rejon powiatów : Woliński (Wołyński), Kamieński, Goleniowski, Gryficki i Trzebiatowski.
Jako siedzibę inspektoratu obrał Międzyzdroje przy ul. Wesołej, po Niemcu - lakarzu Troście ...".

Urząd Gminny w Międzyzdrojach poszerzając zakresy działań przyjmuje w grudniu 1945 roku nowego pracownika p. Irenę Sosnę (po mężu Szreder, zm. w 1985 r.), a na początku stycznia 1946 r. p.p. Macieja Bilewicza i inż. Traszenkiewicz (-autochton). Pan J.Wiśniewski jednocześnie prowadził trzy referaty : sprawy osiedleńcze, meldunkowe i ogólnoadministracyjne. Wg danych meldunkowych ludności polskiej w Międzyzdrojach było 23.X.1945 r. - 29, 31.XII.1946 r. - 832, 31.XII.1947 r. - 1727, 31.XII.1948 r. - 1671.

Następnym czynnikiem miastotwórczym, który zaważył na przyszłości rozwoju życia i pracy mieszkańców gminy a od 1948 roku miasta i gminy Międzyzdroje były rozwój wczasów i turystyki.

Do Międzyzdrojów przybywa, na prośbę władz administracyjnych i politycznych, delegat Państwowego Przedsiębiorstwa

"Uzdrowiska" Bolesław Motyl. Człowiek prawego charakteru, dobry patriota i energiczny organizator.
Dzięki takim działaczom powstało Przedsiębiorstwo "Uzdrowiska" , które dynamicznie rozwijało wczasy i turystykę na bazie przejętych domów wzdłuż promenady. Rozkwit usług wczasowych i turystycznych tego przedsiębiorstwa przypadał w latach 1947-1948.

W roku 1949 powstała Dyrekcja Funduszu Wczasów Pracowniczych, która przejęła cały dorobek "Uzdrowiska" Reorganizacja przyspieszyła dalszy rozwój wczasów, turystyki i kolonii dla dzieci.

Ministerstwo Obrony Narodowej również, w tym samym roku, przejęło część domów wzdłuż promenady i z towarzyszących ulic nadmorskich, zakładając w ten sposób wczasy w Wojskowych Domach Wypoczynkowych. Bardzo racjonalna i efektywna działalność FWP i WDW oraz lokalnych władz instytucji i zakładów współtowarzyszących przyczyniły się do stworzenia, w tych jeszcze trudnych czasach, już dobrych warunków wypoczynku i rekreacji dla wielu milionów Polek i Polaków oraz gości zagranicznych.
Miasto zyskało nazwę "Perły Bałtyku".

Cyt. wspomnienia p. J.Wiśniewskiego, cyt.:"... pod koniec grudnia 1945 r. przybył pierwszy delegat - pełnomocnik Państwowych P.Uzdrowisk Ob. Bolesław Motyl w towarzystwie dwóch osób, kobiety i mężczyzny Ob. Karczewskiego, sportowca - biegacza na długich dystansach, biegał razem z J.Kusocińskim.

Należy przyznać, że utworzona placówka Uzdrowisk wzięła się energicznie do pracy. Efekty były widoczne. Już w sezonie letnim 1947 r. wszystkie domy wczasowe wzdłuż całej promenady administrowane przez to przedsiębiorstwo były przepełnione wczasowiczami.
Międzyzdroje były modnym kurortem, dążeniem każdego urlopowicza z Centralnej Polski było zaliczenie urlopu nad morzem ..."
Cyt.:"... Gwałtowny "najazd" wczasowiczów i turystów na Międzyzdroje można było zauważyć w roku 1948.
Dobrze to pamiętam, gdyż od 1 czerwca 1948 r. do 15 IV 1949 r. pracowałem już w Uzdrowisku w recepcji, która mieściła się w tym niskim parterowym budynku w Parku Zdrojowym.
Miejsca wszystkie zarezerwowane zostały uprzednio drogą korespondencyjną, tak że turyści przybywający bez rezerwacji nie mieli żadnych szans na zakwaterowanie.
W tych też latach kwatery prywatne nie były jeszcze na większą skalę stosowane.
Pod koniec 1949 r. nastąpiła likwidacja tutejszego Zarządu Uzdrowiska, a to z głównej przyczyny, że budynek przyrodoleczniczy był całkowicie zniszczony, na jego remont chwilowo nie było żadnych środków i widoków."

Jednym z naocznych świadków, pionierów i współtwórców polskiej administracji i gospodarki w Międzyzdrojach jest p.Jan Wiśniewski - Zasłużony dla Międzyzdrojów odznaczony medalem pamiątkowym i wyróżniony wpisem do Księgi Zasłużonych dla Miasta i Gminy Międzyzdrojów.

Oto wspomnienia p.J.Wiśniewskiego, cyt.:"...Burmistrz (m.p.m.Świnoujścia) Ob.Malik ... skierował mnie do starostwa, a tam z kolei otrzymałem angaż i skierowanie do pracy w Urzędzie Gminnym w Międzyzdrojach.

Angaż nosi Nr 38/45 z datą 7.12.1945 r. Podpisał Pełnomocnik Rządu RP na obwód Uznam-Wołyń Ob.Matula Władysław.

Dotarłem do Międzyzdrojów szosą pieszo. Na całej trasie nie spotkałem żadnego pojazdu czy też piechura.

W Urzędzie Gminnym, obecnie siedziba Dyrekcji Wolińskiego Parku Narodowego, zastałem urzędującego Wójta Ludwika Wolaka.

W tym też czasie funkcję kierownika drukarni pełnił Ob.Jan Kałkusiński z pomocnikiem Eugeniuszem Brzezińskim.

Drukarnia znajdująca się przy ul. J.Krasickiego (obecnie Bar Mleczny) w pełni wyposażona nie została wykorzystana. W roku 1947 decyzją władz centralnych wszystkie maszyny i urządzenia zostały wywiezione.

W pomieszczeniach drukarni znajdowały się duże zapasy wyprodukowanych pocztówek-widokówek z całego pasa nadmorskiego : Świnoujścia, Pobierowa, Ustronia Morskiego, Kołobrzegu i innych.Widokówki te po zamazaniu napisów niemieckich sprzedawane były w naszych kioskach z pamiątkami. W moim posiadaniu 9 pocztówek produkcji z tej drukarni.

Zasadniczym warunkiem przyspieszenia osadnictwa polskiego w Międzyzdrojach i w całej gminie było opracowanie akcji przesiedlenia ludności niemieckiej do Niemiec. W 1945 r. mieszkało około 5 tysięcy Niemców, a tylko około 29-36 Polaków (lista niepełna pionierów w załączeniu), a na przełomie 1945/46 około 59 obywateli polskich (w załączeniu Pionierzy Gminy i Miasta Międzyzdrojów zmarli lub wybyli do innych miejscowości). Załączniki Nr 1 i Nr 2 .
Zaraz po wyzwoleniu około 1,5 tys. Niemców uciekło nielegalnie na Zachód.

Dla reszty mieszkańców narodowości niemieckiej zorganizowano planową akcję repatriacyjną do Niemiec w latach 1946-1948.

Sporządzano wykazy imienne osób w Urzędzie Gminnym. W jednej grupie przesiedleńczej było wytypowanych około 500 osób. Niemcy byli wcześniej zawiadamiani o terminie ewakuacji. Każda rodzina miała prawo zabrać tyle rzeczy, ile zmieściło się na czterokołowy wózek ręczny. Rzeczy drogocennych nie było wolno zabierać. Po otrzymaniu pisemnego zawiadomienia o czasie wymarszu do stacji kolejowej Recław, gdyż pociągi w tym czasie kursowały od Recławia do Szczecina i dalej do Niemiec. Był surowy zakaz stosowania jakichkolwiek kar fizycznych i używania wyrazów obelżywych w stosunku do repatriantów niemieckich. Każda rodzina i pojedyncze osoby otrzymywały przydział żywności, który wystarczał do docelowej miejscowości w Niemczech.

Całą akcją przesiedlania kierował Polski Urząd Repatriacyjny. Cyt. fragment z książki P.Podhorodeckiej p.t. "Międzyzdroje w latach 1945-1975 oraz ich funkcje uzdrowiskowo-wypoczynkowe, str.45" Cyt.:"... W punktach zbiorczych (PUR) Niemcy poddawani byli dokładnym oględzinom lekarskim, pozostawiano chorych. Wysiedleniu nie podlegały kobiety ciężarne w 6 tygodni przed i 6 tygodni po rozwiązaniu, mogły one być dopiero ewakuowane po upływie pewnego czasu. To samo odnosiło się do starców. Nie rozdzielano ze sobą rodzin.
Przesiedlenie odbywało się przy pomocy wagonów towarowych, przystosowanych do spania, zaopatrzonych w piecyki węglowe.
Transporty konwojowane były przez wojsko.
Przesiedleńcy niemieccy żywieni byli w punktach zbiorczych oraz zaopatrywani w suchy prowiant na drogę, na okres trzech dni ..." k.cytatu.

Naoczny świadek wysiedlania p.Jan Wiśniewski tak wspomina akcje, cyt.:"... akcje te odbywały się bez zakłóceń. W jednej z wysiedlonych grup pamiętam nazwisko Barona Ungern von Steyberg...

Mieszkania po wysiedlanych zabezpieczano komisyjnie przy współudziale delegata Urzędu Likwidacyjnego p. Stanisława Żuralskiego.
Niestety, zabezpieczenie takie było mało skuteczne.
W niedługim czasie mieszkania te były splądrowane przez grupy "szabrowników", które jeszcze nigdzie nie pracowały, nie mieszkały, chodzące często w różnych mundurach a nierzadko i z bronią.

W likwidacji "szabrownictwa" (kradzieże ubrań, pościeli, sprzętu pozostawionych w poniemieckich domach po repatriacji)tzw. "niebieskich ptaków", kombinatorów wychwytywała i brała udział Milicja Obywatelska. W skład pierwszego posterunku MO wchodzili: Władysław Muzykiewicz - komendant, Aleksander Szumiejko- zastępca, i Leon Frąckowiak. Służbę pełnili w cywilnych ubraniach z opaską biało-czerwoną na rękawie. Posterunek wraz z tymczasowymi pomieszczeniami na areszt miał swą siedzibę przy ul. Leśnej (naprzeciwko warsztatu mechanicznego p.Maura Pilarczyka).
Były to czasy niebezpieczne i bardzo niespokojne.
Nie było dnia, który by minął bez awantur i prowadzenia śledztwa.

Zadaniem Urzędu Likwidacyjnego było wycenianie i ściąganie zapłaty za wszelkie mienie ruchome, przejęte przez napływających osadników wojskowych i cywilnych.

Spisowi i zapłacie podlegało wszystko, nawet zwykły wieszak do ubrania czy żelazko do prasowania.

Mnie przypadło w sześciu ratach zapłacić kwotę 28.699 tys.zł. Na ówczesne czasy była to suma niemała".

Wysiedlono z powiatu wolińskiego ponad 12 tys.osób niemieckiej narodowości. Akcja repatriacyjna była prowadzona od 26 czerwca 1945 roku do 12 października 1948 roku i dotyczyła całego powiatu wolińskiego.

Liczna grupa mieszkańców w Międzyzdrojach i w całym powiecie wolińskim, po przyjęciu przez polskie władze administracyjne, dopominała się polskiego obywatelstwa i pozostania w stałym miejscu zamieszkania albo wybranym przez siebie w nowym miejscu na obszarze Ziem Odzyskanych.

W 1947 r. utworzyli Związek Autochtonów.

Związek liczył w 1949 r. w całym powiecie wolińskim 136 osób. A jego prezesem był z wyboru ks.Aleksander Jaworski.

Prawo obywatelstwa polskiego otrzymali ci, którzy przed 1 stycz.1945 r. na stałe zamieszkiwali na Ziemiach Odzyskanych, przed komisją weryfikacyjną udowodnili swoją tożsamość narodową-polską lub związek z narodem polskim i złożyli deklarację wierności państwu polskiemu (zarządzenie ministra Ziem Odzyskanych z dn.6.IV.1946r.).

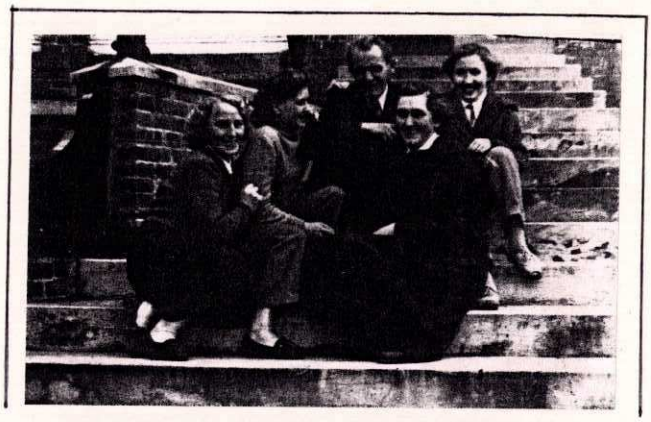

Pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Międzyzdroje

(m.in. H.Turek, Gąska , Sarnikowski)

To zdjęcie nadesłał nam Władysław Muzykiewicz z Międzyzdrojów. „Przesyłam zdjęcie — pisze — które zostało wykonane w październiku 1945 r. na pamiątkę założenia posterunku MO i ustanowienia administracji cywilnej".

Pierwszy komendant MO Władysław Muzykiewicz

(w środku u góry)

Odpis Karty Ewakuacyjnej.

Główny Pełnomocnik Tymczasowego Rządu Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej Karta Ewakuacyjna 33504 23.VIII.1946 wydano obywatelowi Muzykiewicz Michalina Gabr. ur. 1912 r. mieszkańcowi wsi /miasta/ Czortków w. Tarnopol obwodu jako dowód, że za zezwoleniem Głównego Pełnomocnika Tymczasowego Rządu Narodowego dla ewakuacji z terytorium Ukraińskiej S.R.R. ewakuuje się do R.P. Polski powiatu województwa wraz z nim ewakuuje się następujących członków jego rodziny: Nazwisko, imię, imię ojca, stosunek do głowy rodziny, miesiąc i rok urodzenia. Uwagi. Muzykiewicz Jarosław, Wład. syn 1939 Muzykiewicz Nadia, Wład. córka 1942. Obywatel Muzykiewicz Michalina Gabr. przewozi z sobą koni jeden, rogacizny jedna, świń dwie, owiec nic, kóz nic. Inwentarza: pługów nic, siewników nic, żniwiarek nic, produktów żywnościowych 15 ctn: w tym ziarna i produktów zbożowych 10 ctn. przedmiotów użytku domowego 5 maszyna do szycia. Uwaga: Ewakuowanym z terytorium U.S.R.R. do Polski, nie wydaje się poświadczeń wzór 9 przewidzianych w punkcie 42 siódmego rozdziału instrukcji. Rejonowy Pełnomocnik Czortków Rejonu Kucy pieczęć okrągła z godłem Państwa Polskiego napis nieczytelny Rejonowy Przedstawiciel Czortków rejonu pieczęć okrągła z napisem nieczytelnym podpis nieczytelny podłużna pieczęć Polski Czerwony Krzyż Pełnomocnik na Oddział Swinoujście 1 spódnica, 1 bluzka, 1 sukienka. XII/46 pieczęć trójkątna z napisem nieczytelnym wydano kartki żywnościowe na miesiąc wrzesień Swidnica 12.IX.46 pieczęć trójkątna z napisem Państwowy Urząd Repatriacyjny przejazd ze Swidnicy dnia 8.X.46 podpis nieczytelny. Pożywienie wydano dnia 12.9.46 r Swidnica dnia 12.9.46 r

Karta ewakuacyjna zezwalająca na wyjazd
Polakom z Ukrainy do Polski

Pionierzy - lista niepełna

1. Chudy Zygmunt	- oficer WOP	
2. Jurga Wiktor	- oficer WOP	
3. Kaszkowiak Fr.	- piekarz	wyjechał
4. Lewandowski Bern.	- piekarz	
5. Dąbrowski Florian	- rzeźnik	zmarł
6. Muzykiewicz Wład.	- Komendant MO	zmarł
7.Sumiejko Aleks.	- funkc. M.O.	
8. Kołkusiński Jan	- Kier. drukarni	wyjechał
9. Fritsche Stefan	- sklep drogeria	zmarł
10.Andrzejewski	- rybak	
11.Szach Ryszard	- rybak	
12.Kokot Jan	- prac. tartaku	zmarł
13.Kulesza Edm.	- Uzdrowisko	zmarł
14.Mitłosz Jan	-	zmarł
15.Bąkowska Zofia	- Urz. Gminny	
16.Bondzior Stanisława	- Urz. Gminny	
17.Modliński Stan	- M O	zmarł
18.Sosna Irena (Schreder)	- Urz.Gminny	zmarła
19.Kuszewski Hieronim	- Rest."Europa"	zmarł
20.Pudykiewicz Lucjusz	- Gosp.Rolne	zmarł
21.Kiełczewski Mieczysław	- Szkoła Nr 1	zmarł
22.Rodzewicz Stan.	- PCK i Pogot.Rat.	
23.Chytry Aleksander	- PCK	zmarł
24.Kołodziej Franciszek	- PKP	zmarł
25.Postulka Eugeniusz	- Rest. ul.Waryńsk.	zmarł
26.Biliński Stan	- Spółdz."Zgoda" i Tartak	
27.Motyl Bolesław	- PP Uzdrowisko	

28.Herman Stanisław	- insp.L P	zmarł
29.Szulc Władysław	- fryzjer	zmarł
30.Blum Władysław	- rybak	
31.Ejma Tadeusz	- M O	
32.Wiórkowski	- rybak	
33.Klejbach Tad.	- Urz.M.	zmarł
34.Serafin	- "Odra"	
35.Martynowski Kaź.	- Wolny zawód	
36.Narkowicz Czesław	- PCK Pogot. i Przych.	zmarł

Urzędnicy administracji państwowej w Międzyzdrojach zmieniali się zbyt często w pierwszych latach po wyzwoleniu.

Wójt J.Wolak przestał pracować w 1946 roku. Po odejściu na własną prośbę z urzędu zajął się prowadzeniem restauracji "Oaza" (obecnie "Bursztynowa"). Po roku wyjechał z Międzyzdrojów.

Następnym Wójtem mianowano Józefa Mathausera, który pełnił swoje obowiązki kilka miesięcy. Wyjechał "niespodziewanie " z rodziną niemiecką, u której mieszkał przy ul. Myśliwskiej nr 8 (wg relacji p.J.W.).

Trzecim z kolei Wójtem został Napoleon Graczyk. Gospodarzył gminą bardzo krótko. Aresztowany za "coś" z poprzedniego miejsca pracy . Spodziewał się tego aresztowania.

Kolejnym Wójtem i w tej samej "kilkumiesięcznej" kadencji-burmistrzem - był Kazimierz Rogowski.
Wójt a następnie pierwszy burmistrz z awansu.
Po paru miesiącach pracy odszedł i pracował jako robotnik.

Stabilizacja administracji terenowej nastąpiła w latach 1948-1949. Był to okres rządów burmistrza Franciszka Banaczkowskiego. Zdecydowanie polepszyła się stabilizacja administracji terenowej.
Od końca 1948 roku nastąpiła stopniowa poprawa sytuacji aprowizacyjnej.
Powstało wiele zakładów uspołecznionych.

Pan Tadeusz Klejbach urodził się 20.08.1925 roku w Borucinku woj. Włocławek w rodzinie chłopskiej. Szkołę podstawową ukończył w 1939 r.

W lutym 1941 r. jako 16-letni młodzieniec został wywieziony na przymusowe roboty do Niemiec, gdzie pracował na roli bauera do końca wojny. Po powrocie do kraju pomaga rodzicom w gospodarstwie rolnym.

W sierpniu 1946 roku zostaje powołany do czynnej służby wojskowej (do czynnej) i wcielony do Wojskowej Ochrony Pogranicza w Szczecinie, a po ukończeniu Szkoły Oficerskiej w stopniu ppor. pełnił służbę w Świnoujściu i w Międzyzdrojach.

Zdemobilizowany w stopniu porucznika w październiku 1948 r. osiedla się w Międzyzdrojach.
Tu mieszkał i tu pracował do ostatniej chwili swego życia.

Pan T.Klejbach godził pracę zawodową z doskonaleniem się i zdobywaniem wiedzy ogólnej. Ukończył liceum ogólnokształcące dla pracujących i kurs Uniwersytetu Ludowego. Pasja aktywnego działania uczyniła z p. Tadeusza działacza partyjnego i społecznego. Był insturktorem w Zarządzie Powiatowym Związku

Samopomocy Chłopskiej w Świnoujściu, następnie pełnił wiele funkcji zawodowych, jak np.:

- Kierownikiem transportu PSS "Społem" w Międzyzdrojach
- w latach 1951-1954 przewodniczącym Miejskiej Rady Narodowej w Międzyzdrojach
- Instruktorem Kom. Pow. PZPR w Świnoujściu
- Kierownikiem ZGM-u w MPGKiM w Międzyzdrojach
- Kierownikiem Kąpieliska w Pomerani
- Kierownikiem w Zakładzie Energetycznym Rejon Świnoujście skąd przeszedł na emeryturę.

Na każdym stanowisku pracy sumiennie wypełniał obowiązki, nie było takich spraw, które nie można by załatwić lub wykonać.

Od szeregu lat należał do ZBoWiD-u pełniąc m.in. funkcję skarbnika. Swoją postawą i pracowitością zasłużył sobie na autorytet i szacunek wśród kolegów kombatantów.

- Przez kilka kadencji był radnym Miejskiej Rady Narodowej,
- Ławnikiem Sądu Rejonowego w Świnoujściu,
- członkiem Komitetu Miejsko-Gminnego PZPR,
- przez kolejne 20 lat do chwili odejścia był członkiem Kolegium do spraw Wykroczeń w Świnoujściu,
- działał bardzo aktywnie w Samorządzie Mieszkańców i był członkiem Rady PRON.

Wyrazem oceny i wielkiego uznania zasług są przyznane odznaczenia państwowe i resortowe, a ostatnio wystąpiono o przyznanie Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski. Pan Tadeusz był zawsze życzliwy w stosunkach międzyludzkich, sąsiedzkich, na posterunkach pracy zawodowej i społecznej.

Zarząd Gminy
Miedzyzdroje

Miedzyzdroje, dnia 19.7.46 r.

Sklep wraz z mieszkaniem przy ul. Batorego Nr. 5

Zarząd Gminny przydziela Ob. Muzykiewiczowi Władysławowi

Zarząd Gminny
Miedzyzdroje

Przydział mieszkania p.Wł.Muzykiewiczowi przez Zarząd Gminy

NIE NISZCZ — PODAJ NASTĘPNEMU!

Gdyby zwyciężyło P. S. L.

Nie będziemy tutaj omawiać oblicza politycznego PSL. Zastanowimy się nad czym innym. Jak wiemy, PSL wystawia opozycyjną listę w stosunku do bloku Stronnictw Demokratycznych.

Pomyślmy spokojnie i logicznie, jak wyglądałaby Polska w razie zwycięstwa PSL.

A więc 1-e: nastąpiłby chaos, dezorganizacja życia publicznego i zahamowanie procesu rozwoju i odbudowy, nieuniknione przy objęciu władzy przez partię nie mającą poparcia mas robotniczych drobnych rolników i mas pracującej inteligencji.

2-e: nastąpiłoby odsunięcie partii robotniczych i demokratycznych od decydującego udziału w rozstrzyganiu zagadnień państwowych. Następstwem tego byłyby strajki, tarcia wewnętrzne, inflacja pieniężna (pudełko zapałek kosztowałoby 1 tygodnia 5,— zł. następnego 10,— zł., 100,— zł. i t. d.)

3-e: odsunięcie partii demokratycznych od wpływu na losy Państwa spowodowałoby unicestwienie tych wielkich reform społecznych, które dały Polsce podstawę niezależności gospodarczej, jak: nacjonalizacja przemysłu i reforma rolna.

Następstwem tego byłoby uzależnienie Polski od obcych kapitałów, (samych procentów zapłaciliśmy w ciągu dziesięciu lat przed wojną obcemu kapitałowi 2 miliardy zł. przedwojennych) wyzysk robotników przez prywatnych kapitalistów, powrót obszarników do ich majątków i zwiększenie ilości spekulantów.

4-e: zwycięstwo partii Mikołajczyka, partii prowadzącej politykę proanglosaską czyli politykę proniemiecką, spowodołoby utratę naszych Ziem Odzyskanych. Utracilibyśmy Szczecin, osadnicy utraciliby ziemie, mieszkańcy miast dach nad głową, a naród bogactwa ziem odzyskanych.

5-e: zwycięstwo PSL doprowadziłoby do osłabienia sojuszu ze Związkiem Radzieckim i osamotnienia Polski. Polska stanowiłaby wtedy łup Niemiec, co później doprowadziłoby do nowego września 1939 r. i utraty Niepodległości

9.VI.1946 r. Polska opozycja w Polskim Stronnictwie Ludowym (PSL) utworzyła nową partię PSL "Nowe Wyzwolenie"

Zakł. Graf. „Książka", W-wa. Z. 953. 100.000. B-08534.

30.VI.1946 r. Polska : w referendum wzięło udział 85,3% uprawnionych do głosowania. Na trzy razy "tak".Na trzecie "tak" odpowiedziało 91,4% (dotyczyło oświaty).

Do Obywateli Województwa Szczecińskiego!

RODACY!

Młode społeczeństwo Pomorza Zachodniego stoi przed decyzją wielkiej wagi. 19 stycznia macie wraz z całym narodem Polskim dokonać wyboru Przedstawicielstwa Narodowego — Sejmu Ustawodawczego Rzeczypospolitej Polskiej. Na Piastowskim Pomorzu wybory będą miały szczególne znaczenie. Winny one zadokumentować całemu światu jedność naszego społeczeństwa z Macierzą, niezłomną wolę utrwalenia tej Polski, która przywiodła nas nad Odrę i Bałtyk — Polski Demokratycznej.

Stajemy przed narodem Polskim, przed całym światem z poważnym dorobkiem dwuletniej pracy, świadczy on o tężyźnie naszego dzielnego ludu, świadczy on o zdolności do ofiarnego wysiłku w imię wielkiego celu.

Żywe są jeszcze w pamięci każdego z nas pierwsze miesiące pracy na tej ziemi. Przerażał ogrom zniszczeń, wyludnione wsie i miasta, zrujnowany transport, brak najniezbędniejszych warunków życiowych.

Mała garstka pierwszych pionierów polskiej pracy na tej ziemi wyrosła już dziś w milionową armię. Ożyło morskie miasto Szczecin. Zatętnił życiem Koszalin i Słupsk, Myślibórz i Złotów. Zadymiły kominy Gumieniec, fabryk Słupska. Miarowy stukot coraz liczniejszych dźwigów w porcie Szczecińskim, karawany barek na Odrze, wprawną ręka polskiego kolejarza prowadzone na odbudowanych szlakach pociągi — mówią dobitnie, że życie na Pomorzu Zachodnim coraz bardziej wartkim bije tętnem.

Z podziwu godną wytrwałością w deszcz i skwar słoneczny orał polskim pługiem Piastowską Ziemię rolnik z Poznańskiego i z za Buga, z Kieleczczyzny wróćony na łono Macierzy Polak z Niemiec. Wielki był wkład rdzennej ludności ziemi Złotowskiej, Człuchowskiej i Bytowskiej, która ostała się w przeciągu wieków germańskiej nawale.

Mogliśmy tego dokonać jedynie dlatego bo spieszył z pomocą cały Naród. Bo Rząd Demokratyczny Rzeczpospolitej, który wywalczył Polsce granice nad Odrą i Nissą, zawsze traktował zagospodarowanie Ziem Odzyskanych jako naczelne zadanie Państwa.

Mogliśmy obsiać zoraną wrażymi pociskami rolę, bo nie poskąpił Rząd nasz ziarna. — rolnicy otrzymali 35941 ton zbóż na zasiewy, 33867 ton nadziemiaków ziemniaczanych. Pomoc siewna przekroczyła sumę 750 milionów złotych. Daliśmy rolnikom 13647 koni, 2657 sztuk bydła, 38500 sztuk drobiu, a po za tym rolnicy przejęli 4000 koni i 6000 sztuk bydła poniemieckiego.

Szczecin, 15 stycznia 1947 r.

Odbudowaliśmy na wsi i w mieście 97832 izb mieszkalnych, wydatkując na to 273.355.000 zł.

W trosce o zdrowie borykającej się wciąż jeszcze z trudnościami ludności polskiej wyremontowaliśmy i wypasażyliśmy 26 szpitali z ogólną liczbą 2.390 łóżek.

W nawale codziennych spraw nie zapominaliśmy ani na chwilę o młodym pokoleniu — naszej przyszłości i dumie. Uruchomiliśmy 1065 szkół obejmując 101 776 dzieci. Powołaliśmy do życia pierwszą polską wyższą uczelnię w Szczecinie — Akademię Handlu Zagranicznego.

Mimo olbrzymich braków i nieprzezwyciężonych jeszcze w pełni trudności roztoczyliśmy pieczę nad rzeszami Rodaków wracających z poza granic kraju i osiedlających się na Pomorzu Zachodnim. Z opieki tej skorzystało ponad 320.000 ludzi. Rozdzielono 148.366 sztuk odzieży a ponadto 396.234 kg. odzieży i obuwia. Na doraźne zasiłki pieniężne i pomoc ludności wydatkowano 36.361.716 zł.

Wartość mebli, urządzeń sklepów i warsztatów przekazanych osadnikom wynosi ponad miliard zł..

Możemy już dziś z całym przekonaniem stwierdzić — stworzyliśmy fundament polskości na Pomorzu Zachodnim. Stworzyliśmy warunki dla rozwoju gospodarczego Województwa Szczecińskiego i stopniowego wzrostu dobrobytu naszej ludności.

Wiemy, że czeka nas jeszcze wysiłek zlikwidowania w ciągu najbliższego trzechlecia ugorów. Doprowadzimy obroty portu Szczecińskiego do 5,5 milionów ton. Już w marcu ruszy pierwszy wielki piec huty Stołczyn. Jesteśmy przeświadczeni, że urzeczywistnienie planu trzyletniego w całym kraju i na terenie naszego województwa zapewni wydatny wzrost stopy życiowej ludności przekraczając w wielu dziedzinach rok 1938.

Zrealizujemy nasze zamierzenia, bo twardym i nieodwracalnym jest postanowienie naszego Narodu utwalenie władzy ludowej — jedynej gwarancji nienaruszalności naszych granic, nad Odrą i Nissą, pokoju, pełnego bezpieczeństwa życia i mienia i dobrobytu ogółu Obywateli.

W trosce o harmonijny rozwój Pomorza Zachodniego, stojąc na straży interesów społeczeństwa tej ziemi jako Wojewoda Szczeciński wzywam Was Obywatele do uroczystego zamanifestowania w dniu 19 stycznia waszej woli do powołania Sejmu pracy, odbudowy i pokoju do głosowania na listę BLOKU DEMOKRATYCZNEGO I ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH.

(-) Leonard Borkowicz

Wojewoda Szczeciński

Nr 45 100 000 1.47. Druk. Państwowa I w Szczecinie X-038/2

Apel Wojewody Szczecińskiego L.Borkowicza do mieszkańców Pomorza Zachodniego w dn. 5.I.1947 r. - Wybory do Sejmu Ustawodawczego PR.

Repatriacja niemców z Międzyzdrojów 1947 r.

L.p.	Data wpływu	Od kogo	Data i l. pisma	Treść	Sposób załatwienia	Uwagi
12.	11/IX.47.	Starostwo Kołi.	5.IX.47 r. S.P.16/6/Ob.44/47	Odprawa 23.8.47.	Niedbało.	9 a
13.	16.9.47.	4	11.IX.47. 60/6/Ob./I/Nie.	Repatriacja Niemców – z Głoneczenic.	Wg sprawozd. /odbr./	9 a
14	9.X.47	C.P.K. Szczecin	2.10.47 III/4181/47/Hg/Kg.	Udzielenie opinii o Blumie i Michalskim, którzy starają się o stałą bezpłatną.	dn. 9.X.47. załatwiono ustnie	10/10
	7.X.47.	Starostwo Kołi.	6.X.47 r. 69/6/Ob./47.	Wyjazd Niemców	Wg sprawozd.	9 a

Międzyzdroje
Skala:
50 0 100 200 300 400 m.
Morze Bałtyckie
Dom Zdrojowy . . . 18
Kaplica Stella Maturina 12
Kościół Św. Pawła . . . 7
Łazienki 15
Milicja Obywatelska 25
Orkan biura PDU . . 17
Poczta 24
Stacja kolejowa . . 10
Szpital PCK 8
Szkoła podstawowa 21
Straż poż. Remiza . . 23
Wodociągi 22
W.O.P. 14
Zarząd Miejski . . . 9
Bałtyk pensionat . 13
Canada dancing . . . 5
Europa restauracja . . 6
Kolej. dom wypocz. . . 19
Koncertowy plac . . 20
Miramare-Woj. D.W. . 16
Morskie Oko-molo . . 1
Niepodziankka kaw . 11
Polonia-Min. Zdr. . . 2
Stop-hotel 26
Wiktoria hotel . . . 4
Wojsk. Dom Wypoczynk. . 3
plaża
plaża
Aleja Wojska Polskiego
Aleja Wojska Polskiego
Aleja Wojska Polskiego

Opłatek pracowników tartaku w Międzyzdrojach 1947r.

p.Jan Wiśniewski , grudzień 45 r. pełnił funkcje w Urzędzie Gminy : sprawy osiedlowe, meldunkowe, ogólnoadministracyjne

Zezwolenie Nr 1031.

Zezwala się na stałe zamieszkanie w strefie nadgranicznej

Ob. Chudy Stanisław s. Andrzeja ur. 26.4.1913
(nazwisko, imię i imię ojca) (data urodzenia)

Zamieszkałemu w m. Miedzyzdroje ul. Zwycięstwa 16.
(miejscowość, gmina, powiat)

Dowód osobisty T.Z.T. Nr. 353/48 wydane przez
(Nr, data, przez kogo wydany)
Z.M. Miedzyzdroje dn. 14.2.1948

Data wydania zezwolenia 20.5.1950 Ważne do dnia ~~31.12.1951~~
odnowiania

pieczęć

STAROSTA POWIATOWY
(podpis)

Drukarnia Miejska w Szczecinie - 1683 - 24. IV. 50 - 20.000

Zezwolenie na pobyt stały w strefie nadgranicznej p.St.Chudego (1948 r.).

Zezwolenie Nr 1031.

Zezwala się na stałe zamieszkanie w strefie nadgranicznej

Ob. Chudy Stanisław s. Andrzeja ur. 26.4.1913
(nazwisko, imię i imię ojca) (data urodzenia)

Zamieszkałemu w m. Międzyzdroje ul. Zwycięstwa 16.
(miejscowość, gmina, powiat)

Dowód osobisty T.Z.T. Nr. 353/48 wydane przez
(Nr, data, przez kogo wydany)
Z.M. Międzyzdroje dw. 14.2.1948

Data wydania zezwolenia 20.5.1950 Ważne do dnia ~~31.12.1951~~ odnowiania

pieczęć

STAROSTA POWIATOWY

(podpis)

Drukarnia Miejska w Szczecinie - 1683 - 24. IV. 50 - 20.000

Zezwolenie na pobyt stały w strefie nadgranicznej p.St.Chudego (1948 r.).

M. p., dnia 9-go maja 1945 r.

WOJSKO POLSKIE
Naczelne Dowództwo

WOJSKO POLSKIE
Oddział Operacyjny
Głównego Sztabu
Nr _____

Rozkaz № 88

Na dzień zakończenia wojny.

Oficerowie, podoficerowie i żołnierze!

Wojna, zapoczątkowana 1 września 1939 r. napaścią wojsk hitlerowskich na naszą Ojczyznę, zakończyła się. Wróg ludzkości, butny faszyzm niemiecki leży zmiażdżony u stóp zwycięskiej demokracji, u stóp bohaterskiej Armii Czerwonej, u stóp armii zachodnich sojuszników, u Waszych stóp, oficerowie, podoficerowie i żołnierze Wojska Polskiego!

W tej radosnej dla całego świata godzinie możemy sobie z dumą powiedzieć, że Wojsko Polskie dobrze przysłużyło się Ojczyźnie i ludzkości.

Zrodzone z największych uczuć Polaka — żądzy walki zbrojnej z okupantem — jednoczy w sobie odrodzone Wojsko Polskie najchlubniejsze tradycje patriotyczne oręża polskiego Bohaterstwo obrońców Westerplatte i Warszawy z września 1939 roku, heroizm pionierów walki zbrojnej narodu z okupantem — bojowników partyzantki Armii Ludowej, poświęcenie idących za porywem serca powstańców warszawskich z września 1944 roku, niezmierna tęsknota za Polską, która wiodła do wielkich czynów pod Lenino i Darnicą Pierwszą Armię Polską w ZSRR, męstwo Drugiej Armii Polskiej — cała epopea naszej zbrojnej walki o niepodległość, o honor Polaka, wypisana jest na sławnych sztandarach Waszych, zatkniętych w Berlinie i dalej nad Łabą.

Przeszliście wspaniałą, jedyną w naszych dziejach, drogę chwały. Szlak Waszego bohaterstwa wyznaczyliście własną krwią, mogiłami najlepszych, wiernych do ostatka. Nie szukaliście okólnych dróg do Polski. W polską ziemię wsiąkła Wasza krew ofiarna, w ziemię Polski, która z tej krwi powstała, by żyć!

Oficerowie, podoficerowie i żołnierze!

Wasz trud bojowy nie poszedł na marne. Uzyskaliście dla Polski wiekopomne zdobycze — powrót starych ziem naszych i trwały sojusz ze Związkiem Radzieckim, filar bezpieczeństwa naszego kraju na przyszłość.

Wam dane było nie tylko wyzwolić miliony Waszych braci i sióstr z hitlerowskiej niewoli, ale również otworzyć wolność wielonarodowym rzeszom więźniów obozów hitlerowskich.

Dzisiaj, gdy wojna dobiegła zwycięskiego końca, zadaniem Waszym jest zabezpieczenie na wieki naszych granic, zapewnienie warunków dalszego niezakłóconego rozwoju potęgi Polski, opartej na zdobyczach demokracji. Po wygranej wojnie musimy wygrać i zabezpieczyć Ojczyźnie godny pokój.

To winniśmy narodowi, to winniśmy cieniom tych wszystkich, którzy padli w walce o Polskę.

Dzisiaj w chwili ostatecznego zwycięstwa cały naród jest z Wami. Zwróćcie i Wy wszystkie swoje myśli ku narodowi, któremu służycie, dla którego walczyliście. Zwróćcie myśli ku reprezentacji narodu, Krajowej Radzie Narodowej i Tymczasowemu Rządowi, których mądra i przewidująca polityka umożliwiła stworzenie Wojska Polskiego i jego udział w zwycięskich bojach z hitleryzmem i których rozkazy nadal z zapałem gotowi jesteście wypełniać.

Zwróćcie myśli ku naszym sojusznikom, którzy silni jednością, doprowadzili ludzkość do wspaniałego zwycięstwa. Zwróćcie myśli ku wielkiemu Związkowi Radzieckiemu, któremu zawdzięczamy wyzwolenie Polski z jarzma hitlerowskiego i odrodzenie naszego wojska, wojska, w którego szeregach jest miejsce dla wszystkich żołnierzy polskich, gdziekolwiek bili się z niemieckim zaborcą.

V 1945. — Wydrukowano 550 egz.
Drukarnia Sz. Gł. W. P.

Rozesłano według rozdzielnika Nr 3

Rozkaz Nr 88

Naczelne Dowództwo WP na dzień zakończenia wojny

(ze zbiorów Centralnego Archiwum Wojskowego) .

Bracia, powracający z niemieckiej niewoli!

Po wielu latach tułaczki, cierpień i udręki wracacie nareszcie do wolnej Ojczyzny.

Twarda, okrutna, bezlitosna ręka niemieckiego najeźdźcy wyrwała was z ojczystej gleby i rzuciła na wrogie, obce duchem i mową tereny, zmuszając do ciężkiej, krwawej pracy dla wroga.

Bracia, powracający z niemieckiej niewoli!

Robotnicy i chłopi, powracający z niemieckich obozów pracy! Oficerowie i żołnierze, których brutalna przemoc hitlerowskiego najeźdźcy więziła lata całe za drutem kolczastym! Więźniowie z obozów koncentracyjnych w Dachau, Mauthausen, Gross Rosen i innych, dręczeni w nieludzki sposób przez nikczemne, zwyrodniałe Gestapo! Patrioci, którzy pomimo tortur i znęcań hitlerowskich zbirów nie ustali w podziemnej walce o wielką, wolną i demokratyczną Polskę! Witamy Was!

Wracacie do kraju przepełnieni radością i wiarą w lepsze jutro, które będziecie budować wraz z tymi, którzy tu pozostali i przetrwali lata ucisku i niewoli, aż wywalczyli Polskę Wielką, Wolną, Demokratyczną i Niepodległą.

Krwawiąca niezliczonymi ranami, zadanymi przez podłego okupanta, Ojczyzna, wita Was, swe ukochane, wracające pod Jej opiekuńcze skrzydła, dzieci. Wita Was gorącym, miłującym sercem matki, która pragnie jak najprędzej wynagrodzić wszystkie krzywdy, jakie wyrządziła Wam okrutna, krwawa wojna.

Nie powinniście jednak zapominać, że zniszczenie wojenne dotknęło i okryło ranami całą naszą Ojczyznę. Że wróg zniszczył lub wywiózł zapasy żywności, odzieży i surowców. Że zburzył nasze fabryki i domy. Że brak nam jeszcze najniezbędniejszych środków sanitarnych i urządzeń szpitalnych. Że w gruzach leżą nasze najpiękniejsze miasta, a miliony mieszkańców są pozbawione dachu nad głową.

Aby zaradzić tym wszystkim brakom i niedomaganiom, trzeba wytężyć wszystkie siły. Nie wolno przyglądać się obojętnie wysiłkom naszego Rządu Tymczasowego i czekać z założonymi rękoma. Całe społeczeństwo musi wziąć udział w odbudowie kraju. I Wy, Rodacy, powracający do domów Waszych, jakże często leżących w gruzach, pod którymi spoczywa dorobek całego Waszego życia, musicie stanąć z nami w jednym szeregu do walki o budowę nowego życia państwowego.

Należy szukać dróg nowych, które wskazuje nam konieczność życiowa, a dyktuje interes naszego Państwa. Są tereny wolne, które czekają na Was i na których znajdziecie ziemię, dom i warsztat pracy. Tereny te, to nasze odwieczne ziemie Pomorza Zachodniego i Śląska Dolnego, które wywalczyło dla nas, przy pomocy Armii Czerwonej, nasze dzielne Wojsko Polskie. Tam kierujcie swe kroki, a Rząd Tymczasowy dołoży wszelkich starań, aby przesłanie do Was rodzin Waszych odbyło się sprawnie i szybko. Tam rozpocznijcie nowe życie, a Rząd Tymczasowy i społeczeństwo podążą Wam z pomocą i zapewnią Wam pracę i dobrobyt.

Bracia! Rodacy, powracający z niewoli niemieckiej!

Wiedzcie, że jesteście pionierami naszego życia państwowego na Ziemiach Zachodnich! Wymagają tego Wasze własne interesy i wymagają tego najświętsze interesy naszej wolnej, niepodległej i demokratycznej Polski!

Na Zachód! Na Zachód! Na Zachód!

Państwowy Urząd Repatriacyjny Polski Związek Zachodni

Odezwa PUR i Polskiego Związku Zachodniego

(ze zbiorów WAF w Szczecinie).

CENA 2 zł.

Pionier Szczeciński

Tygodnik gospodarczy i społeczno-kulturalny morskiego miasta Szczecina i Zachodniego Pomorza.
Oficjalny organ Okręgowego Oddziału Państwowego Urzędu Repatriacyjnego i Polskiego Związku Zachodniego
Informator portowy.

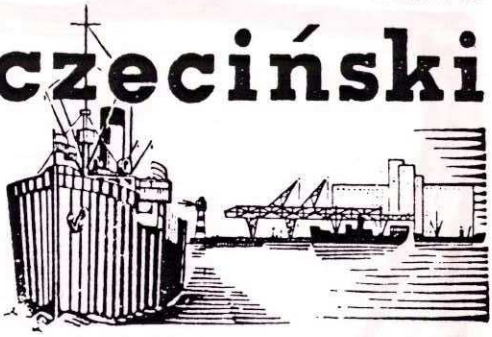

ROK I | Szczecin, środa 5. września 1945 | Nr 1

Byliśmy, jesteśmy i będziemy

Od 4 tysięcy lat siedzimy na tych ziemiach. Potwierdzają to wykopaliska w Wołyniu i Biskupinie. Gospodarne ludy słowiańskie panowały daleko na zachód od Szczecina, aż poza Rugię, poza Łabę. I na tych ziemiach przez tysiące lat toczyły się krwawe boje pomiędzy dwoma światami: słowiańskim i germańskim. Słowianin nieokuty w żelazną zbroję ustępował na wschód przed mordem, grabieżą i terrorem zachodu.

Ale oto na szerokich polach Słowiańszczyzny zrodziła się potężna idea szczepu Polan, dążąca do zjednoczenia słowiańskich narodów pod berłem Piastów. Piastowie, królowie o niebywałej pracowitości i prężności, rozumiejący interesy państwa polskiego postanowili oprzeć swoje królestwo z jednej strony o Karpaty i z drugiej o Bałtyk I dlatego Mieszko I podporządkowuje sobie Pomorze Zachodnie. Syn Mieszka I genialny władca Polski Bolesław Chrobry osadza na tronie książęcym Zachodniego Pomorza swego przyrodniego brata Świętopełka, który w ten sposób rozpoczyna dynastię Piastów Szczecińskich. Władzę swą na Pomorzu gruntuje Krzywousty. On to po ponownym zajęciu Szczecina w r. 1120 przeprowadza ogromną akcję kolonizacyjną, przesiedlając na obszary Pomorza Zachodniego 8 tysięcy rodzin rycerskich z Pomorza Wschodniego, w tym celu by utrwalić dostęp Polski do morza.

Jesteśmy więc tutaj nie od dzisiaj. O ziemię tę walczyli, na niej pracowali i za nią umierali nasi praojcowie Za ziemię tę cierpieliśmy i my w niemieckich obozach koncentracyjnych, za nią obfite ofiary złożył naród nasz na frontach Wschodu i Zachodu; o nie walczył żołnierz Polski Podziemnej, ginąc pod gruzami Warszawy z wizją Polski szeroko opartej o Bałtyk.

Przyszliśmy tutaj my „nie z soli, ani z roli, ale z tego co boli" (jakbyśmy mogli o sobie powiedzieć za Czarnieckim) by pracą swą ugruntować ostatecznie dzieło Mieszka i Krzywoustego. Przyszliśmy tutaj na pracę i na walkę, której cel ostateczny jest tylko jeden, osiągnięcie naszych zamiarów i utrwalenie na tych ziemiach władztwa Rzeczypospolitej.

Przyszliśmy — i wytrwamy! Nie zrażą nas tysiączne trudności bo większe przezwyciężyliśmy w czasie 6-letniej wojny. Nie zrażą nas oświadczenia polityków Zachodu, czy inne knowania i kłody rzucone narodowi, który w wojnie ostatniej największe poniósł ofiary. Myśmy już postanowili! I wytrwamy! Tak nam dopomóż Bóg!

Czesław Piskorski

Pierwszy numer "Pioniera Szczecińskiego" z 5.IX. 1945 r.

OSADNICTWO POLSKIE W POWIECIE WOLIŃSKIM

Na obszarze obecnego pow. wolińskiego w 1939 r. liczba ludności wynosiła 52196 osób. W latach 1944-1945 na skutek strat wojennych ludności niemieckiej i jej ucieczki liczba ww. zmniejszyła się do 30000 osób. Po wyzwoleniu najmniejsze wyludnienie było w Międzyzdrojach wynosiło około 37 % w porównaniu ze Świnoujściem 70 % w Wolinie 75%, na wsi 81 %. W tej sytuacji należało jak najszybciej zaludnić miasta i wsie. Zostały powołane różne instytucje, które zajmowały się osadnictwem. Jedną z tych instytucji był Państwowy Urząd Repatriacyjny. PUR zajmował się przesiedleniem ludności polskiej z województw centralnych na Ziemie Odzyskane, prawidłowym ich rozmieszczeniem, sprawowaniem opieki sanitarnej i żywno.ciowej w transportach. Pierwszy punkt Oddziału Powiatowego PUR powstał w Świnoujściu 16.X.1945r. Sprawami osadnictwa zajmowały się komitety osiedlowe. W skład komitetów osiedlowych wchodzili przedstawiciele partii politycznych i zakładów pracy. Na Wyspie Wolin pierwszy komitet osiedlowy powstał 15.X.1945 r.
Na terenach pow. wolińskiego było dużo osadników wojskowych. Osadnikami wojskowymi byli żołnierze zdemobilizowani wraz z rodzinami, którzy w większości osiedlami byli na wsi. Każdy osadnik wojskowy otrzymywał 10 ha ziemi, mieszkanie, meble, inwentarz żywy i zboże pod zasiew. Pierwszą grupą polską, która zamieszkała w Międzyzdrojach byli robotnicy przymusowi, którzy pracowali w zakładach przemysłowych i warsztatach.

Byli to między innymi : Józef Kozłowski, Antoni Winklarek, Bazyli Pouch. Międzyzdroje na koniec 1945 r. mogły przyjąć 74 osadników, w tym : 550 robotników, 150 rzemieślników i 40 soób inteligencji. W latach 1945-1948 rozwijał się handel prywatny, było siedem piekarni, 11 sklepów spożywczych, 7 restauracji, 4 kawiarnie, 2 hotele, 1 drogeria, 5 stacji benzynowych -na ul.Kolejowej, 1000-lecia przy warsztatach FWP, ul,Waryńskiego przy sklepie obuwniczym i na ul.Niepodległości przy sklepie meblowym i przy postoju taksówek. Z napływem osadników do miasta,powstawały nowe zakłady pracy: Urząd Gminy w Międzyzdrojach powstał w październiku 1945 r.,Wojsko Ochrony Pogranicza - 1945 r. , Milicja bywatelska 1945r., Polskie Uzdrowiska 1945 r. , Polskie Koleje Państwowe 1946r., Morski Inspektorat Lasów Państwowych 1946 r., Polski Czerwony Krzyż 1946., Drukarnia Miejska 1946 r., Obwodowe Biuro Likwidacyjne w Świnoujściu Delegatura w Międzyzdrojach 1946 r.,Szkoła Podstawowa 1946 r., Państwowe Nadleśnictwo, Kasa Spółdzielcza, Spółdzielnia Pracy "Jedność" zakład Tartak 1947r., Budowlana Spółdzielnia Pracy "Budowa" 1948 r., Powszechna Spółdzielnia Spożywców "Zgoda" 1948 r., Urząd Morski 1948 r., Poczta, Apteka, Zakład Energetyczny , Kąpielisko Morskie.

Jan Wiśniewski urodził się dnia 21 maja 1918 roku jako syn Wiśniewskiego, robotnika i jego żony, Magdaleny z domu Maślak. Urodził się w Bremen (Niemcy) Mieszkał w Poznaniu od roku 1920 do 1940r. Pracował w hurtowni papieru w Poznaniu od 1938-1939 r. Wywieziony do Neckermunde na przymusowe prace w Niemczech, w których pracował jako robotnik w cegielni w Politz (Police) od IV 1940 do V 1945 roku.
Po zakończeniu wojny na parę miesięcy wyjechał do Poznania. Następnie przyjechał na Ziemie Odzyskane i zamieszkał, na pobyt stały, w Międzyzdrojach od 1945 roku.
Pracował w Urzędzie Miejskim w Międzyzdrojach jako urzędnik, piastując funkcje referenta ogólnoadministracyjnego i p.o. kierownika Zarządu Nieruchomości Miejskich od 1945 - 1948 roku. Związek małżeński zawarł w USC, w Świnoujściu w dn. 18 kwietnia 1946 r. z p. Wandą Stankowską. Był to pierwszy wpis o zawartych małżeństwach.

Przyjmował obowiązki jako pracownik administracyjny tam, gdzie był bardzo potrzebny do organizacji powstawania nowych, bardzo potrzebnych, instytucji miejskich, jak, np.:
- Państwowe Przedsiębiorstwo "Uzdrowiska"1948-1949 r.
- Spółdzielnia Budowlana "Odbudowa" 1949-1951 r.

- Zespół Opieki Zdrowotnej, kier. adminin.w Powiatowej,a później w Miejskiej Stacji Pogotowia Ratunkowego od 1951-1978 roku. W ostatnim roku pracy - w 1978 odszedł na zasłużoną emeryturę. Nadal mieszka w Miądzyzdrojach.

Za wyróżniającą pracę zawodową i społeczną był wielokrotnie odznaczany. Był i jest to człowiek niezwykle prawego charakteru i serdecznego podejścia do problemów ludzkich. Stąd zrodziła się pasja wzorowej i wieloletniej służby społecznej. Oto jej przebieg :

- członek Stronnictwa Demokratycznego , nieprzerwanie w Zarządzie Koła w Międzyzdrojach od 1946 r.
- ławnik Sądu Rejonowego w Świnoujściu 1954 - 1958 r.
- radny MRN w Międzyzdrojach, Przewod. Komisji Finansowej 1961 - 1965
- radny MRN w Międzyzdrojach, Zastępca Przewodniczącego MRN 1965 - 1969
- radny MRN , Zastępca Przewodniczącego MRN 1969 - 1972
- radny MGRN w Międzyzdrojach, Zastępca Przewodniczącego Komisji Rozwoju Gospodarczego, Gospodarki Miejskiej i Ochrony Środowiska 1984 - 1988
- Zastępca Przewodniczącego Towarzystwa Miłośników Międzyzdrojów 1965 - 1972
- PTTK członek Oddziału w Międzyzdrojach
- członek Rady MiG Ruchu Odrodzenia Narodowego w Międzyzdrojach
- członek Ligi Ochrony Przyrody
- współtwórca Kroniki Miasta i Gminy Międzyzdroje.

Pan Jan Wiśniewski pracował na różnych stanowiskach w Międzyzdrojach przez 33 lata a jako niestrudzony działacz społeczny 47 lat, za co został odznaczony i wielokrotnie wyróżniany , m.in. :

- Srebrny Krzyż Zasługi 1969
- Złoty Krzyż Zasługi 1971
- Oznaka Pamiątkowa Sr. Gryf Pom. 1964
- Oznaka 1000-lecia Państwa Polskiego
- Medal 40-lecia Polski Ludowej 1984
- Medal Gryf Pomorski 1984
- Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski 1985
- Odznaczony : Zasłużonemu Działaczowi Stronnictwa Demokratycznego
- Wpisany do Księgi Zasłużonych dla Międzyzdrojów.

W załączeniu , do zarysu biografii p. Jana, Jego własne "Wspomnienia" o pionierskich latach życia i pracy oraz o niezwykłych zdarzeniach.

Ponadto w załączeniu przekazano 12 dokumentów x 5 szt. w każdym, tj. łącznie 60 szt, odbitek na ksero.

A./Gr./B./

Arbeitskarte — Befreiungsschein*)

Gültig bis auf weiteres. Widerruf vorbehalten

Familienname: Wisniewski

Vor(Ruf-)name: Johann

Geburtsname bei Frauen:

Geboren am 21.5.18 in Bremen

männlich, ~~weibl.~~ ledig, ~~verh.~~, ~~verw.~~, ~~gesch.~~

Staatsangehörigkeit: Staatsangehöriger

[illegible]hörigkeit: Pole

Herkunftsland (eingereiht als): [illegible]

Heimatort: Bremen

Kreis:

Wohnhaft:
(bei Ausstellg. d. Befr.Sch.)

Beschäftigt als: Betr.Arbeiter 7 g

Arbeitsbuch-Nr.: A 80/010824

Arbeitsstelle: Hydrierwerke Pölitz A.G.
Stettin-Pölitz

Im Inl. seit 1.9.41

Trpt-Nr.:

Ausgestellt am 22.10.1943

(Dienstsiegel)

Arbeitsamt
Stettin Ho.

*) Dem ausländischen Arbeiter/Angestellten auszuhändigen!

EF PYRZEWSKI
przysięgły przy Sądzie Okręgowym
34952
ul. Jagiełły 19 m. 4

6

Tłumaczenie z języka niemieckiego.

==========Nr. 1119. ==========

========== J a n ==========

urodził się dnia 21. maja 1918==========

jako syn Wojciecha Wiśniewskiego, robotnika,

i jego żony, Magdaleny z domu Maślak. ======

Został do tutejszego rejestru urodzeń wpisany

Bremen, dnia 21. maja 1918.

Urząd Stanu Cywilnego

Pieczęć: /-/ Urząd Stanu Cywilnego Bremen 1.=

==========

Tłumaczenia dokonano z okazanego mi oryginału

przy czym skasowano znaczek stemplowy w war=

tości = 6.- złotych.

Szczecin, dnia 7 maja 1952r.

(-) JÓZEF PYRZEWSKI
Tłumacz przysięgły języka
niemieckiego

6 1952
OPŁATA SKARBOWA

5. **Grund für die Lösung des Arbeitsverhältnisses:**

a) Fristlose Entlassung wegen .....

b) Kündigung durch den Arbeitgeber wegen Arbeitsmangel.

(Angabe des Grundes, z. B. Witterung — Krankheit — ungenügende Arbeitsleistung usw.)

c) Kündigung durch den Arbeitnehmer wegen .....

d) Vertragsauflösung im beiderseitigen Einverständnis .....

6. Der vorseitig genannte Arbeitnehmer **ist mit mir** — nicht — verwandt oder verschwägert, nämlich mein ....., er ist mein(e) Stief-, Pflege-vater, -mutter.

Zur Ausfüllung der obigen Bescheinigung ist der Arbeitgeber auf Grund von § 170 des Gesetzes über Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung verpflichtet.

Ueckermünde, den 15. 10. 40. 193

Ziegelwerk Burgemeister
Ueckermünde,

Unterschrift 3)

(Unterschrift und Firmenstempel)

Für den Inhaber der Arbeitskarte werden überwiesen:

Nicht radieren!

Nur einmal monatlich überweisen

Monat	RM	Rpf.			
Januar 1940			Poststempel für Januar 1940	Poststempel für Februar 1940	Poststempel für März 1940
Febr. 1940					
März 1940					
April 1940			Poststempel für April 1940	Poststempel für Mai 1940	Poststempel für Juni 1940
Mai 1940					
Juni 1940					
Juli 1940			Poststempel für Juli 1940	Poststempel für August 1940	Poststempel für September 1940
August 1940					
Sept. 1940					
Okt. 1940			Poststempel für Oktober 1940	Poststempel für November 1940	Poststempel für Dezember 1940
Novbr. 1940					
Dezbr. 1940					
Januar 1941			Poststempel für Januar 1941	Poststempel für Februar 1941	Poststempel für März 1941
Febr. 1941					
März 1941					

Pelnomocnik Rzadu R.P.
na Obwod Uznam-Wolyn
w Swinoujsciu

L. N.38/45

Z a s w i a d c z e n i e

Pelnomocnik Rzadu R.P. na Obwod Uznam-Wolyn zaswiadcza, ze obyw.

W I S N I E W S K I

J a n

urodz.dnia 21 . 5 . 1918 r.

w. Bremen

upowazniony jest jako

u r z e d n i k

do wykonywania powierzonych mu obowiazkow na terenie

gminy m i e d z y z d r o j e

Wladze wojskowe i cywilne proszone sa o udzielenie pomocy wyzej wymienionemu.

Pelnomocnik Rzadu Tymczasowego R.P. na Obwod Uznam-Wolyn

Pelnomocnik Rzadu R.P.
na Obwod Uznam-Wolyn

/Matula Wladyslaw/

Swinoujscie, dnia 7.12.1945 r.

Nr. 22/46 (99)

18. IV. 1946.

Wiśniewski dnia osiemnastego kwietnia tysiąc dziewięćset czterdziestego szóstego roku

AKT MAŁŻEŃSTWA

I. Osoby wstępującej w związek małżeński:

	Mężczyzna	Kobieta
1. Imię (imiona)	Jan	Wanda Jan
2. Nazwisko	Wiśniewski	Stankowska
3. Zawód	Urzędnik.	bez zawodu
4. Miejsce urodzenia	Bremen niemcy	Dębienko
5. Data urodzenia	21 maja 1918	19 czerwca 1914
6. Miejsce zamieszkania	Międzyzdroje	Międzyzdroje

Dane dotyczące rodziców:

	Ojciec	Matka
1. Mężczyzny		
1. Imię (imiona)	Wojciech.	Magdalena
2. Nazwisko	Wiśniewski	Wiśniewska z d. Maślak
3. Miejsce zamieszkania	Poznań	Poznań
2. Kobiety		
1. Imię (imiona)	Dominik	Barbara
2. Nazwisko	Stankowski	Stankowska z d. Gajewska
3. Miejsce zamieszkania	Styszew	Styszew.

Świadkowie:

	Pierwszy świadek	Drugi świadek
1. Imię (imiona)	Józef	Franciszek
2. Nazwisko	Sawicki	Kasperowicz
3. Zawód	Urzędnik	rusznikarz.
4. Miejsce zamieszkania	Wiśniewo	Międzyzdroje

Uwagi:

Podpisy osób wstępujących w związek małżeński: Wiśniewski Jan, Stankowska Wanda

Podpisy świadków: Sawicki Józef. Franciszek Kasperowicz

Stwierdzam, że osoby wymienione w rubryce I. złożyły w dniu dzisiejszym publicznie w mojej obecności zgodne oświadczenie o wstąpieniu w związek małżeński.

Zarząd Miejski w Szczecinie

Urzędnik Stanu Cywilnego

Akt urodzenia męża sporządzony w Urzędzie Stanu Cywilnego w ..... r. ..... Nr ...../.....

Akt urodzenia żony sporządzony w Urzędzie Stanu Cywilnego w ..... Nr ...../.....

Mąż zmarł dnia ..... r. w .....

Urząd Stanu Cywilnego w ..... Nr ...../.....

Żona zmarła dnia ..... r. w .....

Urząd Stanu Cywilnego w ..... Nr ...../.....

8

WOJSKO POLSKIE
Oddział Wojsk Ochrony Pogranicza
Nr. 3

Data wystawienia 11 lutego 46.

ZEZWOLENIE
na zamieszkanie w strefie przygranicznej

Na podstawie pisma Inspekt. Osadnictwa Wojskowego

zezwalam ob. Hankowska Wanda na zamieszkanie

w strefie przygranicznej w m. Uznam Wołyń

Ważne do dnia 30 kwietnia 1946 r.

Szef Sztabu 3 Oddz.

Wojsko Polskie Oddział Wojsk Ochrony Pogranicza Nr. 3

D—ca 3 Oddz. W. O. P.

Druk P. P. K. 52-8000

POLSKIE UZDROWISKA PRZEDSIĘBIORSTWO PAŃSTWOWE
ZARZĄD PAŃSTWOWEGO UZDROWISKA w MIĘDZYZDROJACH
ADRES TELEGRAF.: UZMOR MIĘDZYZDROJE
TELEFON Nr 7
KONTO BANKOWE Nr 22/188 K. K. O. SWINOUJSCIE

Nr 19/2/48

MIĘDZYZDROJE, dnia 9. 2. 1948 r.
pow. Wolin

Z a s w i a d c z e n i e

Zarzad Panstwowego Uzdrowiska w Miedzyzdrojach niniejszym zaswiadcza ze ob. W i s n i e w s k i Jan, jest pracownikiem tut. Zarzadu od dnia 1.6. 1948 r. w charakterze kier. ref. Planowania i statystyki od dnia 15. pazdziernika 1948.

Zaswiadczenie niniejsze wydaje sie na prosbe w/w. i jest ono wazne do dnia 3o.kwietnia 1949 r.

P. P. Polskie Uzdrowiska
Zarząd Państwowego Uzdrowiska
MIĘDZYZDROJE

Kierownik Delegatury
/Bar Zbigniew/

Nr kolejny listy wymiaru czynszów

(wypełnia wynajmujący)

WZÓR I A dla ubiegających się o zwolnienie od płacenia podwyższonego czynszu (art. 3)

OŚWIADCZENIE

najemcy (podnajemcy)

Lokalu mieszkalnego (jednostki czynszowej) Nr ..... w domu Nr 2

przy ul. Mitronie - Leśne w Międzyzdroje

Jo niżej podpisany(a) Wiśniewski Jan oświadczam:

I. że główną podstawą mego utrzymania jest:

a) wynagrodzenie za pracę Bud. Spółdz. Pracy „Odbudowa" w Międzyzdrojach

(podać adres i nazwę zakładu pracy)

b) dochody z zawodowej twórczości albo działalności naukowej, oświatowej, artystycznej, literackiej lub publicystycznej (niepotrzebne skreślić).

c) renta lub zaopatrzenie wypłacane przez .....

d) inne źródła dochodu, a mianowicie: .....

II. że pozostaje czasowo bez pracy i jestem zarejestrowany jako poszukujący pracy w Urzędzie Zatrudnienia w .....

III. że zachodzą inne okoliczności, uzasadniające prawo do opłacania niepodwyższonego czynszu, a mianowicie: .....

IV. że dodatkowo uzyskuje przychody stałe (niestałe) z tytułu: .....

V. że jestem płatnikiem podatku obrotowego z tytułu: .....

VI. że nie zamieszkują ze mną wspólnie osoby, będące podatnikami podatku obrotowego.

Oświadczenie powyższe złożyłem zgodnie ze stanem faktycznym i ze świadomością odpowiedzialności karnej z art. 140 K. K. za niezgodne z prawdą dane.

Międzyzdroje, dnia, 23. XI. 1949 r.

[signature]

(podpis najemcy (podnajemcy)

Potwierdzenie

Potwierdza się niniejszym, że ob. Wiśniewski Jan jest zatrudniony w B.S.P. „Odbudowa" w Międzyzdrojach w charakterze kasjera od 15. VI - 49 r.

Międzyzdroje, dnia 23. XI 1949

Budowlana Spółdzielnia Pracy
Ref. Personalny
[signature]

(pieczęć i podpis potwierdzającego)

Międzyzdroje, ul. Batorego 3

Na podstawie powyższego oświadczenia oraz rozporządzeń zgodnie z art. 3 dekretu o najmie lokali i wydanych na jego podstawie rozporządzeń wykonawczych najemca (podnajemca) ob. ..... zamieszkujący w lokalu Nr ..... zostaje zaliczony do kategorii opłacających od dnia ..... czynsz w kwocie niepodwyższonej (dotychczasowej).

ZARZĄD MIEJSKI w Międzyzdrojach
Administracja Nieruchomości Miejskich
23.11.49

FZG Sw. 375|10|48

Zezwolenie Nr 308

Zezwala się na stałe zamieszkanie w strefie nadgranicznej

Ob. Wiśniewska Wanda c. Dominika ur. 19. 6. 1914
(nazwisko, imię i imię ojca) (data urodzenia)

Zamieszkałemu w m. Międzyrzecze Ukonie Leśne 2 pow. Wolin
(miejscowość, gmina, powiat)

Dowód osobisty 14/47 z dn. 9.5.47 z Gm. Międzyrzecze
(Nr, data, przez kogo wydany)

Data wydania zezwolenia 6.6.50 Ważne do dnia do odwołania

pieczęć

STAROSTA POWIATOWY
(Cyranowski Janusz)
Referendarz
(podpis)

Stwierdzono

Drukarnia Miejska w Szczecinie - 1683 - 24. IV. 50 - 20.000

Miejska
Komisja Wyborcza
w Miedzyzdrojach

ZAŚWIADCZENIE

Na podstawie art. 69 ust. 1 Ordynacji wyborczej do rad narodowych

Miejska Komisja Wyborcza w Miedzyzdroje

stwierdza, że w wyborach do rad narodowych, które odbyły się

w dniu 16 kwietnia 1961 r. Frontu Jednosci Narodu

Obywatel Wisniewski Jan

wybrany został z listy Frontu Jednosci Narodu
(nazwa zgłaszającej organizacji)

radnym

Miejskiej Rady Narodowej w Miedzyzdrojach

w dowód czego otrzymuje niniejsze zaświadczenie o wyborze.

Miedzyzdroje, dnia 16 kwietnia 1961 r.

Przewodniczący
Miejskiej Komisji Wyborczej

MIEJSKA KOMISJA WYBORCZA w Międzyzdrojach

Sekretarz
Miejskiej Komisji Wyborczej

(pieczęć terytorialnej komisji wyborczej)

ZDIWA. 268/ZW/S. DSP. zam. 711/d. 3-15.

Miejska

Komisja Wyborcza

w Międzyzdrojach

ZAŚWIADCZENIE

Na podstawie art. 69 ust. 1 Ordynacji wyborczej do rad narodowych Miejska Komisja Wyborcza w Międzyzdrojach stwierdza, że w wyborach do rad narodowych, które odbyły się dnia 30 maja 1965 r.

Obywatel Jan Wiśniewski

wybrany został z listy Frontu Jedności Narodu

radnym

Miejskiej Rady Narodowej w Międzyzdrojach

w dowód czego otrzymuje niniejsze zaświadczenie o wyborze.

Międzyzdroje, dnia 8 czerwca 1965 r.

Przewodniczący

Miejskiej Komisji Wyborczej

/-/ Czesław Gilczewski

Sekretarz

Miejskiej Komisji Wyborczej

/-/ Krystyna Oleska

KOMISJA WYBORCZA w Międzyzdrojach

(pieczęć terytorialnej komisji wyborczej)

Stł. Z. 1. Zam. 311 — 184 000

Miejska

Komisja Wyborcza

w Międzyzdrojach

ZAŚWIADCZENIE

Na podstawie art. 69 ust. 1 Ordynacji wyborczej do rad narodowych

Miejska Komisja Wyborcza w Międzyzdrojach

stwierdza, że w wyborach do rad narodowych, które odbyły się

dnia 1 czerwca 1969 r.

Obywatel Wiśniewski Jan

wybrany został z listy Frontu Jedności Narodu

RADNYM

Miejskiej Rady Narodowej w Międzyzdrojach

w dowód czego otrzymuje niniejsze zaświadczenie o wyborze.

Międzyzdroje, dnia 1 czerwca 1969 r.

Przewodniczący

Miejskiej Komisji Wyborczej

Sekretarz

Miejskiej Komisji Wyborczej

MIEJSKA KOMISJA WYBORCZA w Międzyzdrojach

(pieczęć terytorialnej komisji wyborczej)

Zakł. Graf. „Tamka", Zakł. nr 1, W-wa. Zam. 331/69.

ZAŚWIADCZENIE

Na podstawie art. 87 ustawy z dnia 13 lutego 1984 r. Ordynacja wyborcza do rad narodowych (Dz.U. Nr 8 poz. 32) Komisja Wyborcza Miasta i Gminy w Międzyzdro-
-jach
(określenie komisji wyborczej)
stwierdza, że w wyborach do rad narodowych, które odbyły się dnia 17 czerwca 1984 r.

Obywatel(~~ka~~) Jan Wiśniewski

wybrany(a) został(a) z listy zgłoszonej przez Kolegium Wyborcze Miasta i Gminy w Międzyzdrojach
(określenie kolegium wyborczego)

w okręgu wyborczym nr 1

RADNYM(Ą)

RADY NARODOWEJ MIASTA I GMINY W MIĘDZYZDROJACH
(określenie rady narodowej)

w dowód czego otrzymuje niniejsze zaświadczenie o wyborze.

Międzyzdroje dnia 18 czerwca 1984 r.

(pieczęć komisji wyborczej)

Komisja Wyborcza Miasta i Gminy w Międzyzdrojach

Sekretarz
Komisji Wyborczej

Przewodniczący
Komisji Wyborczej

WA. Zam. 63/wyb/84. WDA-Typo. Zam. 334/84. Nakład 140000 egz.

STOWARZYSZENIE
POLAKÓW POSZKODOWANYCH PRZEZ III RZESZĘ NIEMIECKĄ

P

LEGITYMACJA CZŁONKOWSKA

STOWARZYSZENIE POLAKÓW
Poszkodowanych przez III Rzeszę Niemiecką

Ważne
miejsce
na fotografię
osobistą

.....
własnoręczny podpis

Ważność na rok 1991
Przedłużono do: 1992
.....
.....
.....

podpis skarbnika

STOWARZYSZENIE POLAKÓW
Poszkodowanych przez III Rzeszę Niemiecką
ZARZĄD WOJEWÓDZKI
w Szczecinie
.....
pieczęć podłużna wystawcy

LEGITYMACJA CZŁONKOWSKA
Nr 583/12

Wiśniewski Jan
nazwisko i imię

Międzyzdroje ul. Ustronie Leśne 1
adres

Członek
funkcja

21 Maj 1918 r
data urodzenia

STOWARZYSZENIE
Poszkodowanych przez III Rzeszę Niemiecką
ZARZĄD WOJEWÓDZKI
w Szczecinie
.....
pieczęć i podpis wystawiającego

Florian Dąbrowski urodzony 1915 roku w Szamotułach. Po ukończeniu Szkoły Powszechnej w Szamotułach, ukończył trzyletnią Szkołę Zawodową w Szamotułach. Od 1933 roku pracował w zawodzie masarniczym w Gdyni do powołania do czynnej służby wojskowej w Marynarce Wojennej. Od 1 września do 3 października 1939 r. brał czynny udział w obronie Helu. Po kapitulacji dostał się do niewoli i został umieszczony w obozie jenieckim w Stargardzie Szczecińskim. jako jeniec wojenny pracował w niemieckim majątku ziemskim Carmzow, w magazynach wojskowych w Greifswaldzie. Po pewnym czasie został przewieziony do fabryki akumulatorów AFA w Poznaniu i tam zastało go wyzwolenie.

W październiku 1945 r. przyjechał do Międzyzdrojów jako jeden z pierwszych osadników wojskowych. W Międzyzdrojach prowadził sklep masarniczy i rzeźnię przy ul.Batorego (obecnie Norwida). Od 1950 r. do 1968 r. pracował jako masarz w Centrali Mięsnej Państwowego Zjednoczenia Przemysłu Mięsnego Spółdzielni Społem Oddział w Międzyzdrojach. Od 1967 roku pracował w Młodzieżowym Ośrodku Biura Turystyki Młodzieżowej "Juwentur" w Międzyzdrojach. Z "Juwenturu" odszedł na emeryturę. Zmarł 15 grudnia 1984 roku.

Związek Osadników Wojskowych
na Ziemiach Odzyskanych
Zarząd Oddziału Powiatowego w Świnoujściu
KOMISJA REJESTRACYJNA

m. p., dnia 15 września 47

Zaświadczenie rejestracyjne Nr 15/836/A

Ob. Dąbrowski Florian mający zamieszkały w Międzyzdroju
stopień wojskowy
pow. Wolin urodzony 16.III.1915 r

zgłosił się przed Komisją Rejestracyjną w dniu 15.IX 1947 r

przedstawił dokumenty wojskowe Orzeczenie Kom. Weryf.

№ VII. 12 tk. 186 i został wciągnięty w spisy Z.O.W.

Przewodniczący

Wkosz

P. D. w Sw. 610/47

URZĄD WOJEWÓDZKI SZCZECIŃSKI
WYDZIAŁ OSIEDLEŃCZY

L.dz.67/Osiedl/Org-I/Wojsk/47.

Szczecin, dnia 1 listopada 1947 r.

Z A S W I A D C Z E N I E

Zaświadcza się, że Ob. Dąbrowski Florian
zam. w Międzyrzecach, pow. Wałcz przy ul. przy ul. Batorego 17
korzysta w pełni z praw Osadnictwa Wojskowego.-

Za W O J E W O D E
Naczelnik Wydziału Osiedleńczego

/ A. H O R Z E W S K I /

URZĄD WOJEWÓDZKI SZCZECIŃSKI

Starosta Powiatowy
Wolinski

Nr.A.P.5/62/49

POSWIADCZENIE OBYWATELSTWA.

Ob. DABROWSKI Florian z zawodu - rzeznik zamieszkały w Miedzyzdrojach urodzony dnia 16 marca 1915 roku w Szamotułach syn Wincentego i Jozefy z domu Lubik małzonkow Dabrowskich oraz jego zona Monika urodzona dnia 14 kwietnia 1915 roku w Szamotułach tudziez jego (jej i ich) dzieci:

1. Grzegorz urodzony dnia 3 maja 1947roku w Szamotułach posiadaja obywatelstwo Panstwa Polskiego.

Poswiadczenie to zapisane jest we własciwym rejestrze pod Nr. rej. 153/49.-

Swinoujscie, dnia 9 maja 1949r.-

STAROSTA POWIATOWY WOLINSKI W ŚWINOUJŚCIU

Starosta Powiatowy
w/z.
Kochanowski Jerzy
wicestarosta

Monika Kuszewska - Dąbrowska ur. się w 1915 roku w Szamotułach . W czasie okupacji pracowała w konspiracji. Jesienią w 1939 r. organizowała wraz z innymi Polskie Koła w powiecie szamotulskim, których celem były następujące zadania :

- Podtrzymanie ludności polskiej na duchu i utrzymanie w wierze w zwycięstwo.
- Przekazywanie wiadomości z radiostacji zagranicznych (Francji, Anglii, Rosji).
- Stworzenie funduszu w celu udzielania pomocy materialnej wdowom i sierotom po poległych Polakach z rąk niemieckich.
- Organizowanie wysyłek, paczek żywnościowych dla Polaków przebywających w obozach koncentracyjnych.
- Organizowanie tajnego nauczania dzieci polskich, któremu poświęciła najwięcej czasu.

Konspiracyjnie uczyła 25 uczniów w okresie od 15.XII.1939 r. do 07.I.1945 r. Nauczanie odbywało się w bardzo trudnych warunkach. Uczyła w swoim mieszkaniu, w pomieszczeniach bez pieca, na strychach. Żeby uniknąć wywiezienia do pracy w III

Rzeszy przed każdorazowym wezwaniem smarowała ręce stężonym kwasem solnym, po takim zabiegu były poparzone i p.Monika niezdolna była do pracy. Dzięki temu mogła systematycznie pracować ze swoimi uczniami.

W lutym 1945 r. grupa uczniów p. Kuszewskiej-Dąbrowskiej zdała pomyślnie egzaminy do szkół powszechnych. Dziś prawie wszyscy są na poważnych stanowiskach. Większość ukończyła studia wyższe. Oprócz tajnego nauczania prowadziła centralę radiową, za pomocą której docierały do ludzi słowa pociechy i nadziei w zwycięstwo nad okupantem. Po wyzwoleniu pracowała w Szkole Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Szamotułach. W 1946 r. wyjechała do Międzyzdrojów. Od 1947 roku do 1948 r. pracowała z mężem w zakładzie masarniczym. Od 1949 r.do 1953r. była na utrzymaniu męża,zajmując się wychowaniem dzieci. W 1953 roku rozpoczęła pracę w Powszechnej Spółdzielni Spożywców na stanowisku starszej księgowej. W Spółdzielni Spożywców pracowała do 1959 roku. Od 1963 do 1975 r. pracowała w Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej w Międzyzdrojach. Podczas pracy była pracownikiem dokładnym, obowiązkowym i sumiennym. W czasie pracy otrzymywała nagrody pieniężne, książkowe i przeszeregowania do wyższych grup uposażeniowych. W 1975 r. odeszła na emeryturę.

Dla Ojczyzny!

Mimo niesłychanego terroru i ucisku Polaków przez Niemców, w ciągu całych 5 i pół roku — żyła i rozwijała się konspiracyjna działalność nielegalnej, patriotycznej organizacji Szamotułan.

Już jesienią 1939 r. grupa ludzi z ob. ob.: Jankowskim St., Kuszewską Moniką, Przybylskim Henrykiem, śp. Garsteckim i śp. Maćkowiakiem, przystąpiła do stworzenia kół polskich w powiecie, które miały na celu:

1) Podtrzymanie ludności polskiej na duchu i utwierdzania w wierze w zwycięstwo nasze.

2) Rozszerzanie wiadomości z radiostacji zagranicznych, Francji, Anglii i Rosji Radzieckiej, otrzymywanych za pomocą tajnych radioaparatów.

3) Stworzyć fundusze w celu udzielania pomocy materialnej wdowom i sierotom po poległych, z rąk niemieckich, Polakach.

4) Zorganizowania wysyłek paczek żywnościowych dla Polaków przebywających, w obozach koncentracyjnych.

5) Stworzenie tajnego czytelnictwa śród społeczeństwa polskiego, zwłaszcza takich dzieł, jak: „Ziemia gromadzi prochy" Kisielewskiego — „Na tropach Smętka" Wańkowicza i innych, które by odsłaniały całą prawdę o hitleryźmie i faszyźmie. I wreszcie;

6) zorganizowanie tajnego nauczania, dzieci polskich.

Temu wszystkiemu pomagała niezwykła, do perfekcji doprowadzona ostrożność, solidarność i wzajemne zaufanie członków.

Wielkim błędem Niemców było angażowanie Polaków na asystentów kontroli obór. Ci mając do objazdu w swoim okręgu w ciągu każdego miesiąca, po kilkanaście miejscowości w całym powiecie i łatwy kontakt z ludnością polską, byli wymarzonym materiałem do tej „roboty". To też już w lipcu 1940 r., stworzono 5 takich kół: 1) Szamotuły (Próchnicki); 2) Ostroróg (Pituła); 3) Pniewy-Kaźmierz (Bukowski); 4) Wronki (Jankowski) i 5) Obrzycko i Czarnków (Stachowiak). Wielką pomocą informacyjną służyli tym kołom tacy nieustraszeni działacze przeciwniemieccy, jak ob. Suberlak ze Słopanowa, śp. Zgaiński z Wronek, obyw. Raith z Myszkowa i inni. Z „centralą" zaś w Szamotułach współpracowali jeszcze oprócz kierowników kół, obywatele: śp. Maćkowiak Stanisław, śp. Liberek Henryk, śp. Ragan, oraz: Firlej Gracjan, Molski Jan, Karpiński, Rataszewski Tadeusz, Szczotka Stanisław, Lisiak Seweryn, Witajewska Stanisława, Polus Andrzej i inni.

Informacja o pracy konspiracyjnej Polaków (m.in. o p.Kuszewskiej-Dąbrowskiej) pod okupacją hitlerowską.

5-ciu Otorowian stojących 13. 9. 1939 r. pod murem na Rynku w Szamotułach, czekających na śmierć z rąk niem. „Gestapo"

Odkryta wspólna mogiła 5-ciu Otorowian, 11. X. 1945.

Tak rozprawiali się okupanci hitlerowscy z ludźmi pracującymi w konspiracji.

Stanisław Modliński urodził się 15 lipca 1904 r.w Kobylinie, pow. Ciechanów . Ukończył szkołę podoficerską przed II wojną światową oraz szkołę topograficzną artylerii w 1933 r. w Toruniu oraz specjalny kurs zaprzęgowy w 1939 r. Przed II wojną światową mieszkał w Modlinie i tam służył w wojsku polskim.

W 1939 r. bierze aktywny udział w kampanii wrześniowej. Jest ranny. Po kapitulacji walczy z okupantem hitlerowskim w ruchu oporu. Jest poszukiwany przez wywiad niemiecki. Całą okupację ukrywał się pod zmienionym nazwiskiem.

W roku 1945 wstąpił do Milicji Obywatelskiej i wyjechał do Koszalina, w tym samym roku przyjechał do Wolina i w 1946 r. do Międzyzdrojów. Był komendantem MO w Świnoujściu, a następnie służył w MO w Międzyzdrojach. Od 1950 r. należał do Stronnictwa Demokratycznego (nr legitymacji 109628), a do Związków Zawodowych należał od 1954 roku. Od 1953 roku rozpoczął pracę w PPDiUR "Odra" w Warszowie.

Za wzorową służbę w wojsku, w MO i pracę w PPDiUR "Odra" zyskał bardzo dobrą opinię jako człowieka bardzo pracowitego zdyscyplinowanego i bardzo uczciwego we współżyciu między ludźmi.

Był szanowanym i lubianym mieszkańcem Międzyzdrojów. Od 1970 roku był na emeryturze. Od 1983 roku należał do ZBoWiD-u. Brał aktywny udział w życiu i pracach Związku Kombatantów. W czasie spotkań informował o organizowaniu się pierwszej władzy i administracji polskiej w Koszalinie, w Wolinie i w Międzyzdrojach oraz w Świnoujściu. W miastach tych był komendantem MO.

Między innymi był odznaczony :

- Medalem za Udział w Walkach w Obronie Władzy Ludowej
- Medalem 40-lecia Polski Ludowej
- Odznaką Zasłużony Pracownik Morza oraz odznaczeniami Wojska Polskiego przed II wojną światową.

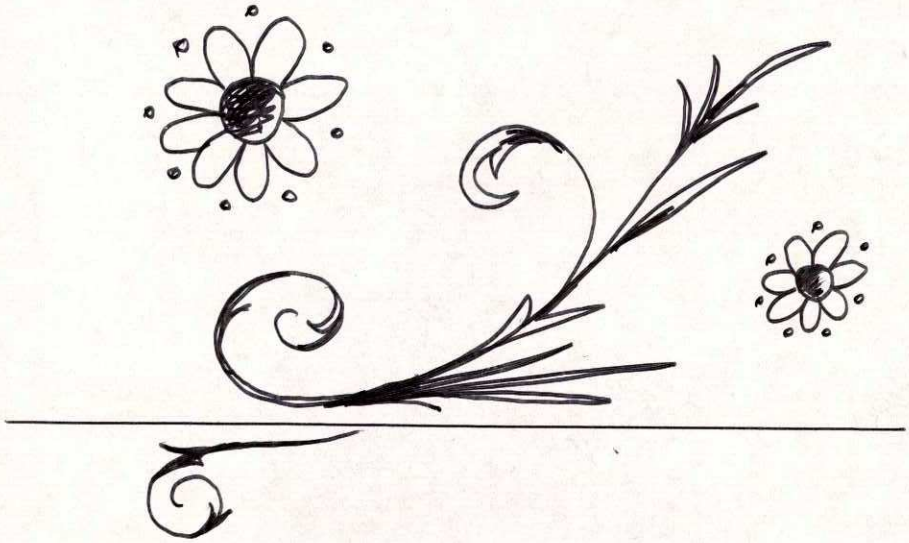

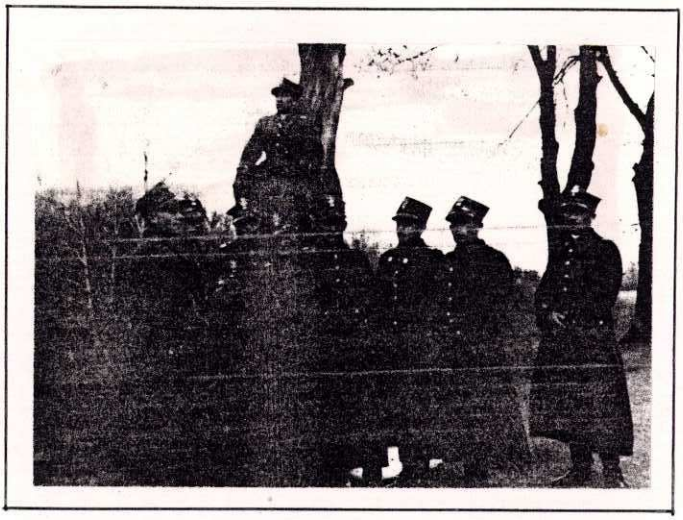

P.Modliński z kolegami na specjalistycznym kursie zaprzęgowym.

Państwo Modlińscy na spacerze

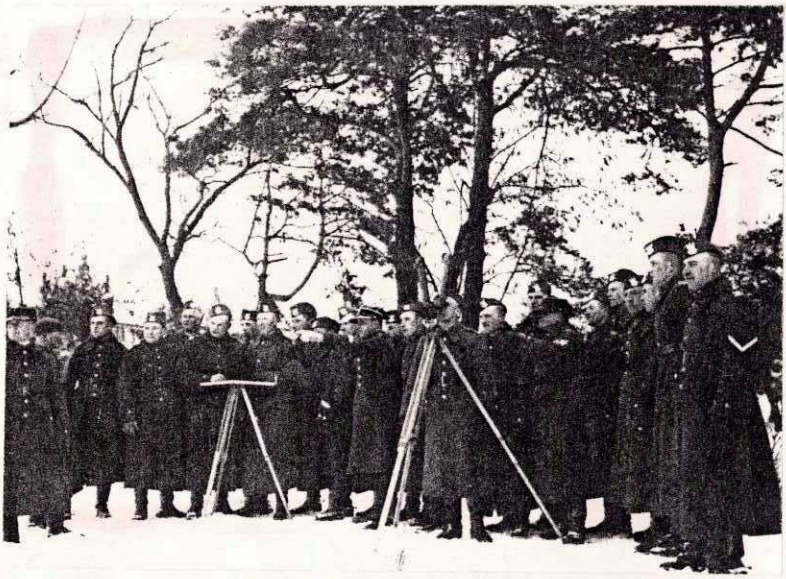

Słuchacze Szkoły Topograficznej Artylerii, rok 1933 w Toruniu

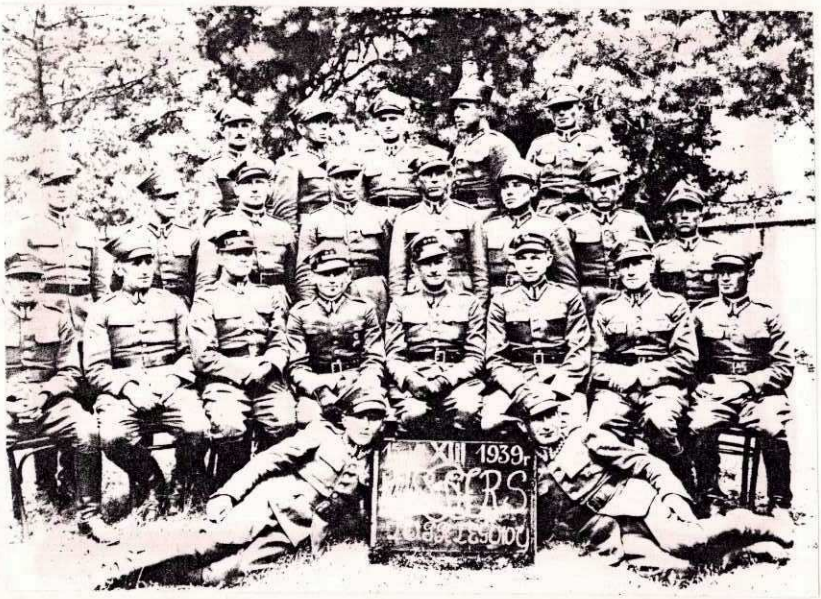

Słuchacze Szkoły Podoficerskiej, rok 1939

MINISTER ŻEGLUGI

DOKUMENT ODZNAKI

Nr 192/62

Ob. MODLIŃSKI Stanisław
(nazwisko i imię oraz stanowisko służbowe)

PPDiUR "Odra" - Stocznia Remont.
kierownik narzędziowni

został(a) wyróżniony(a)

srebrną odznaką
(stopień odznaki)

„ZASŁUŻONY PRACOWNIK MORZA"

i jest uprawniony(a) do jej noszenia

okrągły stempel suchy

Minister Żeglugi

Warszawa, dnia 24.VI. 1962 r.

— 1 —

STRONNICTWO DEMOKRATYCZNE

KOMITET WOJEWÓDZKI

Szczecin

(Własnoręczny podpis posiadacza legitymacji)

Do ważności legitumacji konieczne jest opłacenie składki członkowskiej za dany miesiąc

— 2 —

LEGITYMACJA Nr 109628

Ob. Modliński Stanisław

urodzony w Kobylinie p. ciechanów

dnia 15 m-ca lipca roku 1904

jest członkiem

STRONNICTWA DEMOKRATYCZNEGO

od dn. 9 m-ca lipca r. 1950

Szczecin dn. 26 czerwca 1951 r.

(m. p.)

Kierownik Wydz. Pers. Kom. Woj.

Prezes Komitetu Wojewódzkiego

Pan Jan Osiński urodził się 7 stycznia 1901 roku we Lwowie . Szkołę średnią ukończył w Pierwszej Szkole Realnej we Lwowie. Tutaj należał do Tajnej Polskiej Organizacji Wojskowej. Od 1.I.1918 do 22.XI.1918 walczył w obronie Lwowa. Szkołę podchorążych ukończył w Warszawie w r. 1927. Brał czynny udział, jako oficer wojska polskiego, w kampanii wrześniowej. W czasie okupacji pracował jako robotnik w firmie drogowej. Ponownie do wojska powołano pana J.Osińskiego 27.XI.1944 r. w Rzeszowie. Przeszedł szlak bojowy przez Bydgoszcz, Wał Pomorski, walczył o Kołobrzeg, Siekierki, doszedł do Berlina. Po zakończeniu wojny w 1945 r. został skierowany do pracy w Urzędzie Skarbowym w Szczecinie. Od 1947 roku jako osadnik wojskowy pracował w Przytorze - Łunowo w przydzielonym gospodarstwie rolnym.

Za bohaterską walkę o Polskę był odznaczony : Krzyżem Walecznych, Srebrnym Medalem dla Zasłużonych na Polu Chwały, Medalem Niepodległości , Medalem za Warszawę, Medalem za Zdobycie Berlina.

...O POLSKIE
...a 1o2. Saperska Brygada
... 194... r.

Справка

Выдана сап. Столярович Станислав Каз в том что он действительно принимал участие в рядах Войск Польских в войне за освобождение родины от немецких захватчиков от 20 декабря 1944 до 9-го мая 1945 г. в окружении Берлина от 20 апреля до 9-го мая 1945 года в должности сапера 8-го Отдельного Кольбергского Инж. Саперного Батальона в Варшавской Инж. Саперной бригады.

В соответствие с Указом Президиума Верховного Совета Союза ССР имеет право на получение медали „За взятие Берлина".

Медаль в части по состоянию 25 апреля 1966 г. не вручено.

Начальник штаба
майор [signature]

Jan Zygmunt Osiński

Wizytówka p.J.Z.Osińskiego.

WIZA Nr 94.

Zezwala się na zamieszkanie w zabronionej strefie granicznej

Ob. Osinski Jan. s Feliksa Ur. 7.01.1901r.
(nazwisko, imię i imię ojca) (data urodzenia)

Zamieszkałemu w m. Lunowo pow Wolin.
(miejscowość, gmina, powiat)

Dowód osobisty Książeczka Wojskowa Nr 02010.6. wydana
(Nr, data, przez kogo wydany)

przez R.K.U Nowogród

Data wydania 1.02.49r. Wiza ważna do dn. 31.12.1949r.

pieczęć

Dowódca jednostki O. P.

(podpis)

Druk. „Czytelnik" — 1462-48 x-10331

Wiza Nr 94 zezwalająca na zamieszkanie w strefie granicznej.

Żołnierz I Armii murem polskości stanie nad Odrą i Nissą!

Za ofiarną walkę z niemieckim faszyzmem i wierną służbę dla dobra Demokratycznej Polski

Naczelny Dowódca, Marszałek MICHAŁ ŻYMIERSKI

ROZKAZEM Nr. 141

przyznał Wam, ob. Osińskiemu Janowi sierż.-podch.
(stopień, nazwisko, imię)

prawo do otrzymania na własność

10 ha. ziemi wraz z domem i zabudowaniami gospodarskimi

w powiatach: **Chojnice n. Odrą, Gryfin, Gubin, Żuraw.**

Żołnierz zdobył Ziemie Zachodnie dla Polski

– Żołnierz będzie na nich gospodarzem!

Zastępca Dowódcy I Armii WP.
do spraw polit.-wychowawczych
(–) *Maskalan*
pułkownik

Dowódca I Armii Wojska Polskiego
(–) *Poplawski*
generał broni.

Zaświadczenie p.J.Osińskiego - osadnika wojskowego o nadaniu prawa uzyskania gospodarstwa wiejskiego.

Niniejsze zaświadczenie wydane przez

WKR GRYFICE

Ogólną Komisję Rejestracyjną lub Komisję Poborową R.K.U.

poborowy rezerwista

Osiński Jan

(nazwisko i imię)

syn Feliks - Rozalia

(imiona rodziców)

urodzony 7 / styczeń 19 01 r.

w Lwów

(miejscowość)

Lwów

(powiat — województwo)

zamieszkały w Przytor

(miejscowość)

Wolin

(gmina — powiat)

Szczecin

(województwo)

Na skutek orzeczenia wydanego

dnia ..... / 194

przez .....

.....

został uznany za niezdolnego do służby wojskowej na podstawie przepisów san.

§§ ..... i jest skreślony z ewidencji wojskowej.

pieczęć

podpis Przewodniczącego (Ogólnej) Komisji Rejestracyjnej lub Przewodniczącego Komisji Poborowej R.K.U.

" " 194 r.

(dzień, miesiąc, rok)

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Rejonowa Komenda Uzupełnień

GRYFICE

ZAŚWIADCZENIE WOJSKOWE

o zwolnieniu od obowiązkowej służby wojskowej

Krótki przebieg służby wojskowej:

nia 1 stycznia 1952 r. wolniony od powszechnego obowiązku wojskowego po przekroczeniu granicy wieku i skreślony z ewidencji wojskowej Zarządzeniem Sztabu Generalnego Nr 552 z dnia 14.XII 1951 r.

Wojskowy Komendant Rejonowy

Zaświadczenie wojskowe.

Związek Zawodowy
PRACOWNIKÓW ŻEGLUGI P.R.L.

Legitymacja Nr 06089

Własnoręczny podpis właściciela legitymacji

Nazwisko Osiński

Imię Jan

Miejsce i rok urodzenia 7.I.1901 Lwów

Zawód

Data wstąpienia po raz pierwszy do Związku 17.IV.1954 r.

Data wstąpienia do obecnego Związku 13

Sekretarz

Przewodniczący

Legitymacja Związków Zawodowych pracowników Żeglugi PRL.

Pan Bronisław Turek urodził się 16 września 1913 r. w Unikowie . Do Międzyzdrojów przybył jako osadnik wojskowy. Od 1935 do 1937 roku służył w wojsku polskim w Kutnie. Brał udział w wojnie w 1939 roku. Dostał się do niewoli niemieckiej i jako jeniec wojenny przebywał w oflagu do 9 maja 1945 r.

Należy do pionierów - osadników zamieszkałych w Międzyzdrojach.

Jeden z pierwszych zajął się ogrodnictwem. Uprawiał warzywa i dostarczał je mieszkańcom i instytucjom oraz zakładom żywienia.

Pracował w lecznicy dla zwierząt, w Miejskim Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej i w Wojskowych domach Wczasowych. Był pracownikiem fizycznym. Obowiązki zawodowe wykonywał bardzo sumiennie.

Społecznie pracował w Związku Osadników Wojskowych a w następnych latach w Związku Bojowników o Wolność i Demokrację.

Był to człowiek nadzwyczaj uczciwy i dobrego serca.

...ek Osadników Wojskowych
...a Ziemiach Odzyskanych
... Oddziału Powiatowego w Świnoujściu
...OMISJA WERYFIKACYJNA
... Czerwonej 8 — — Telefon 3056

129

Świnoujście, dnia 14 sierpnia 1947 r.

Nr VII KW. 154

ORZECZENIE

Komisja Weryfikacyjna przy Zarządzie Oddziału Powiatowego Związku Osadników Wojskowych na Ziemiach Odzyskanych, powołana na mocy postanowienia ustępu a i c § 1 Regulaminu, wydanego w porozumieniu z Rejonową Komendą Uzupełnień w Szczecinie i Zarządem Okręgu Z. O. W. w Szczecinie w składzie:

Seweryn Jan - przewodniczący, Jedrzejewski Tadeusz - sekretarz; Argasiński Marian, Kaszyński Mieczysław, Krawczyk Norbert, Mijarowski Sylwester i Słota Tadeusz - członkowie.

dnia 8 sierpnia 1947 r. rozpatrzyła wniosek weryfikacyjny Obywatela TUREK Bronisław, strzelca syna Wincentego i Ewy z Bąków urodzonego w Unikowie, dnia 16 września 1913 roku.

zamieszkałego obecnie w Miedzyzdrojach, powiatu volińskiego, województwa szczecińskiego, przy.

po zbadaniu w trybie przewidzianym w § 4 Regulaminu dostarczonych dowodów i dokumentów ustaliła następujący przebieg służby wojskowej: od 23.03.1935 do 10.09.1936 - 37 p.p.Lutno, od 2.09.1939 do 17.09.1939 - 3 [illegible] Starogard, od 17.09.1939 do 9.05.1945 niewola niemiecka.----------

i wobec powyższego Komisja Weryfikacyjna orzeka:

Obywatel TUREK Bronisław, strzelec.
urodzony 16 września 1913 roku. w Unikowie.
syn Wincentego i Ewy Bąk
w czasie od 2.09.1939 do 17.09.1939 roku.----------

brał czynny udział w walce z niemcami i ich sprzymierzeńcami i uznaje Obywatela za

Osadnika Wojskowego

jako posiadającego warunki przewidziane w ustępie "a" art. 7-go Zarządzenia Ministra Ziem Odzyskanych wydanego w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej z dnia 30 stycznia 1947 r. na podstawie art. 46 dekretu z dnia 6 września 1946 r. o ustroju rolnym i osadnictwie na obszarze Ziem Odzyskanych i byłego Wolnego Miasta Gdańska (Dz. U. Rz. P. Nr. 49 poz. 279).

Niniejsze orzeczenie jest prawomocne.

Z Komisji Weryfikac.: Przewodniczący Komisji Weryfik.:

/ Jedrzejewski T./ / Seweryn J./

ZWIĄZEK OSADNIKÓW WOJSKOWYCH - ZARZ. POW. WOLIN

Opłatę administracyjną
Nr 450 zł do art. 154

Nr k. Państw. w Świnoujściu 479 3000 V 47

A R C H I T E K T U R A

M I A S T A

Orzeczenie Komisji Weryfikacyjnej orzekającej na podstawie wielu dokumentów uznającej za Osadnika Wojskowego. Orzeczenie Bronisława Turka, mieszkańca Międzyzdrojów, rok 1947.

Związek Osadników Wojskowych na Ziemiach Odzyskanych
Zarząd Oddziału Powiatowego w Świnoujściu
KOMISJA WERYFIKACYJNA
ul. Armii Czerwonej 8 — — Telefon 3056

Świnoujście, dnia 14 sierpnia 1947 r.

Nr VII KW. 154

ORZECZENIE

Komisja Weryfikacyjna przy Zarządzie Oddziału Powiatowego Związku Osadników Wojskowych na Ziemiach Odzyskanych, powołana na mocy postanowienia ustępu a i c § 1 Regulaminu, wydanego w porozumieniu z Rejonową Komendą Uzupełnień w Szczecinie i Zarządem Okręgu Z. O. W. w Szczecinie w składzie:

Seweryn Jan - przewodniczący; Jedrzejewski Tadeusz - sekretarz; Argasiński Marian, Kaszyński Mieczysław, Krewczyk Norbert, Pijarowski Sylwester i Słota Tadeusz - członkowie.

dnia 8 sierpnia 1947 r. rozpatrzyli wniosek weryfikacyjny Obywatela TUREK Bronisław, strzelca syna Wincentego i Ewy z Bąków urodzonego w Unikowie, dnia 16 września 1913 roku.

zamieszkałego obecnie w Międzyzdrojach, powiatu wolińskiego, województwa szczecińskiego, przy.

po zbadaniu w trybie przewidzianym w § 4 Regulaminu dostarczonych dowodów i dokumentów ustaliła następujący przebieg służby wojskowej: od 23.03.1935 do 10.09.1936 - 37 p.p.Kutno, od 2.09.1939 do 17.09.1939 - 3 [illegible] od 17.09.1939 do 9.05.1945 niewola niemiecka.

i wobec powyższego **Komisja Weryfikacyjna orzeka:**

Obywatel TUREK Bronisław, strzelec.
urodzony 16 września 1913 roku. w Unikowie.
syn Wincentego i Ewy Bąk
w czasie od 2.09.1939 do 17.09.1939 roku.

brał czynny udział w walce z niemcami i ich sprzymierzeńcami i uznaje Obywatela za

Osadnika Wojskowego

jako posiadającego warunki przewidziane w ustępie "a" art. 7-go Zarządzenia Ministra Ziem Odzyskanych wydanego w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej z dnia 30 stycznia 1947 r. na podstawie art. 46 dekretu z dnia 6 września 1946 r. o ustroju rolnym i osadnictwie na obszarze Ziem Odzyskanych i byłego Wolnego Miasta Gdańska (Dz. U. Rz. P. Nr. 49 poz. 279).

Niniejsze orzeczenie jest prawomocne.

Sekretarz Komisji Weryfikac.: /Jedrzejewski T./

Przewodniczący Komisji Weryfik.: / Seweryn J./

ZWIĄZEK OSADNIKÓW WOJSKOWYCH - ZARZ. POW. WOLIN

Pobrano opłatę administracyjną w wysokości 450 zł do art. 154

Drk. Państw. — w Świnoujściu 479/3000/V/47

Część mieszkalną oraz handlowo-usługową rozbudowano w kierunku południowym od parku zdrojowego. Budownictwo cechowała architektura letniskowa ; domy niskie, parterowe murowane z drewnianą facjatką przeznaczoną dla gości.
Do domów prowadziły od strony ulicy drewniane, kryte dachem schody. Niniejszy styl stosowano od trzydziestych do sześćdziesiątych lat w.XIX.

Do końca stulecia budowano domy murowane piętrowe i dwupiętrowe z osobnymi wejściami dla gospodarzy i dla letników.
Cechował je jednolity styl z zewnętrznymi ozdobami nad dużymi drzwiami i oknami. Szczyty dachów dekorowano różnymi wzorami ornamentalnymi, zapożyczonymi z różnych krajów północy i południa Europy.
Po "wystroju" zewnętrznym oceniano zasobność właściciela domu.

Czterdziestopięciolecie XX w. to m.in. I i II wojna światowa. Są to okresy zastoju w rozwoju budownictwa mieszkaniowego i całej infrastruktury. Lata od 1880 r. do końca II wojny światowej cechowało budownictwo pensjonatów i hoteli (obecne domy DW FWP Mewa IV, Warszawianka I, Kasia III.
W okresie tym rozbudowywała się zachodnia część Międzyzdrojów (Bohaterów Warszawy, Gryfa Pomorskiego i ulice równoległe prowadzące do morza oraz południowa część, obecnie Muzeum Przyrodnicze WPN, szkoła, dworzec kolejowy, nadleśnictwo i leśniczówki, a przy obecnej promenadzie remiza łodzi ratowniczych, dom zdrojowy (przebudowa).

Po 1945 roku do lat sześćdziesiątych występują "w budownictwie" remonty, rozbudowa, zabezpieczanie przed zniszczeniami istniejącej substancji mieszkaniowej. Do ładniejszych budowli można zaliczyć szkołę podstawową, bibliotekę miejską, wielorodzinne domy przy Ustroniu Leśnym.
Natomiast bloki przy ul. Kolejowej, domki jednorodzinne w różnych częściach miasta są w swym stylu jednostajne, szare, gdzieniegdzie ozdobione balkony żywymi barwami pastelu i pięknymi kwiatami w okresie letniojesiennym. Trzy sanatoria - wieżowce z wysokim kominem, we wschodniej części miasta absolutnie nie harmonizują z dotychczasowym budownictwem w Międzyzdrojach. W swej całości są barwne i ładnie utrzymane przez właścicieli.

W latach trzydziestych XX wieku były w Międzyzdrojach dwie szkoły ; Baltenschule - średnia szkoła morska przy ul. Bergstrasse, obecnie Zwycięstwa (stoi tu hotel "Polino")oraz szkoła podstawowa (Schule Gemeinde przy ul. Bahnhofstrasse obecnie ul. Kolejowej Nr 37). W Wapnicy była jedna szkoła podstawowa nad jeziorem Turkusowym, w Lubiniu w obecnym Domu Dziecka - druga, we wsi Wicko trzecia szkoła (obecnie dom kolonijny).

Prywatny domek wczasowy, dach dwuspadowy pokryty słomą, druga połowa w. XIX.

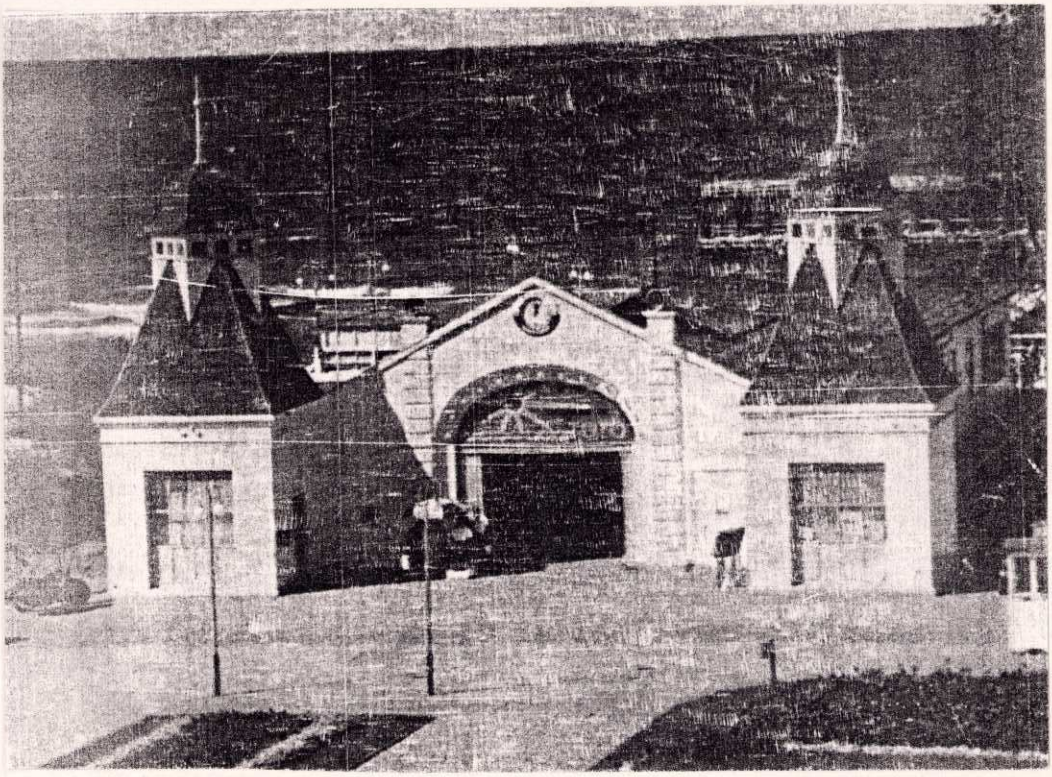

Wejście na molo przez pasaż handlowy . Alejki spacerowe na promenadzie.

MIĘDZYZDROJE — Widok ogólny *Fot. E. Falkowski*

Słoneczne Międzyzdroje-lata międzywojenne

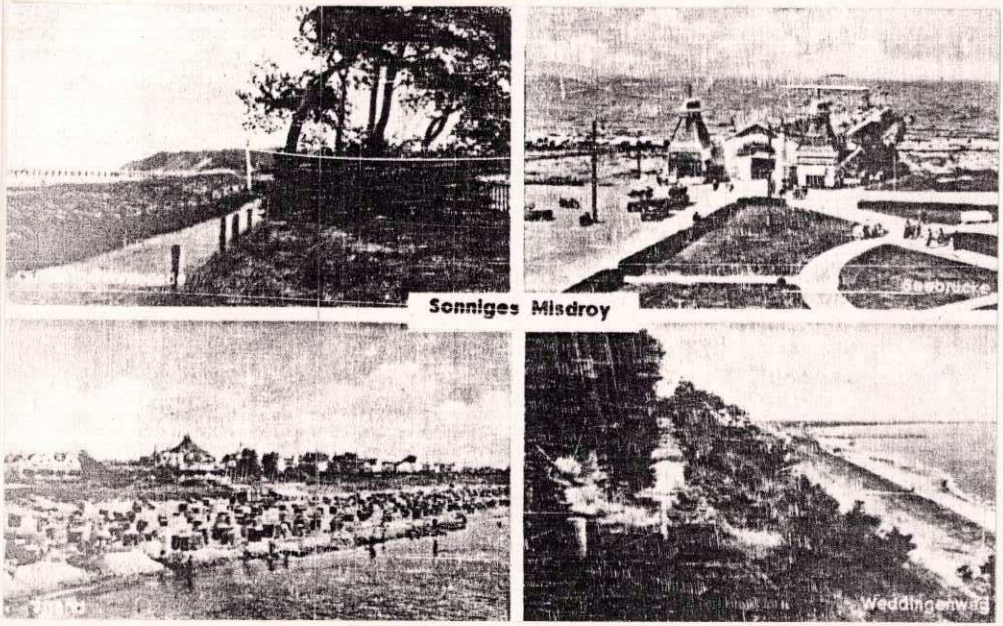

Restauracja "Zagłoba" (czynna od 1945 r.) Po trzydziestu latach rozebrana . Na tym miejscu jest Park Festiwalowy.

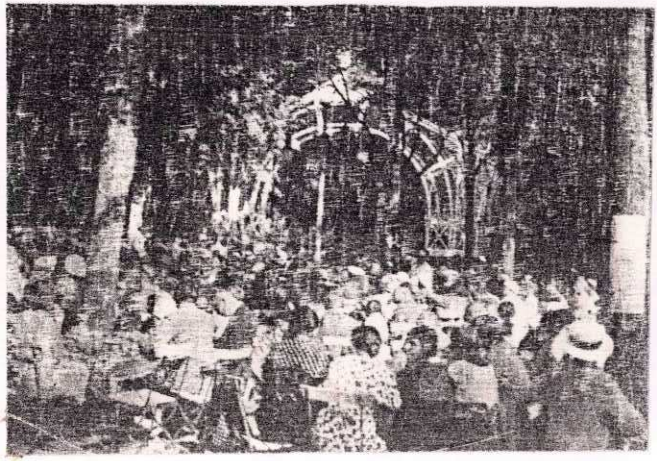

Fot. Muszla koncertowa w starym parku (obecnie Kino Letnie).
Tu słuchano muzyki poważnej i tańczono w rytmie muzyki rozrywkowej. (1949 r.).

Pomnik żołnierzy polskiego i rosyjskiego z lat czterdziestych , na Placu Zwycięstwa w Międzyzdrojach , (zburzony , na jego miejscu pomnik Marynarza).

Herb Międzyzdrojów - kafel malowany ręcznie (barwny) z lat 1930-tych . (1984 r.).

HISTORIA HERBU

Przypuszczalnie herb Międzyzdrojów pojawił się w połowie XIX wieku i był symbolem wzrostu rangi miejscowości już nie tylko rybackiej, ale przede wszystkim wczasowej - "między zdrojami".

W Państwowym Archiwum w Szczecinie znajduje się odcisk pieczęci z lat 1946 z napisem "Zarząd Gminy Międzyzdroje" z herbem Międzyzdrojów (kopia w WPN). W myśl prawa pieczęć była nielegalna, ponieważ z oryginalnej pieczątki niemieckiej usunięto napis "Misdroy" w miejsce którego, bardzo precyzyjnie "wmontowano" czcionki z napisem polskim Międzyzdrój. Nazwa była wydrukowana niepoprawnie, ponieważ według zasad gramatyki nazwa brzmi w M.Międzyzdroje, a w D.Międzyzdrojów.

W pierwszym roku władzy polskiej Międzyzdroje nie posiadały własnego herbu.

Za zgodą Komendy Chorągwi ZHP w Szczecinie została utworzona we wrześniu 1947 roku drużyna koedukacyjna ZHP przy Szkole Podstawowej w Międzyzdrojach.

Po dwóch miesiącach działalności drużyny prawie wszystkie druhenki i wszyscy druhowie posiadali umundurowanie. Instrukcja pełnego umundurowania zalecała noszenie tarcz - herbów danej miejscowości. Rada drużyny podjęła przygotowania do przeprowadzenia konkursu na najpiękniejszy herb dla miasta Międzyzdroje.

Konkursowi patronowali p.p.Burmistrz miasta Franciszek Banaczkowski, Mieczysław Kiełczewski - pierwszy kierownik szkoły polskiej w Międzyzdrojach i Bronisław Chmielowski - założyciel drużyny harcerskiej.

Spośród kilkunastu wybrano herb najpiękniejszy ; namalowany na kartonie, a następnie wyhaftowany na płótnie.
Przedstawiał on klejnot - złote słońce, na tle pola błękitnego nieba.
Tarcza była obwiedziona haftem złotej nitki. Nad herbem, na odrębnym niebieskim pasku, kształtu wydłużonego prostokąta widniał napis Międzyzdroje, wyhaftowany czerwonymi nićmi. W roku 1948 na międzyzdrojskich herbach pojawiła się dodatkowo czarna kotwica umieszczona na tle morza, ułożona w pionie z oczkiem kotwicy pod powierzchnią wody. W latach 1960 i 1970 dominowały na herbach kolory biało-czerwone ; słońce koloru czerwonego na tle złotego nieba. Czerwone słońce z czerwonymi promieniami zajmowały połowę zasadniczej powierzchni herbu, drugą połowę zajmował szafirowy kolor morza z pochyloną, czarną kotwicą z kółkiem zaczepnym pod kątem 35° : 40°.
Linia morska była lekko falista, bez białych odcieni (bryz).

Po podziale administracyjnym Świnoujścia, 21 marca 1984 r. utworzono urząd Miasta i Gminy oraz Radę Narodową w Międzyzdrojach . Pod patronatem nowych organów władzy, Towarzystwa Miłośników Międzyzdrojów i Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego ogłoszono konkurs na herb Miasta i Gminy Międzyzdroje. TMM rozpowszechniło wśród mieszkańców i wczasowiczów akcję konkursową i organizacyjną całego przedsięwzięcia.

Wypracowano różne układy kompozycyjne i kolorystyczne. Spośród sześciu najpiękniejszych herbów , należało wybrać jeden herb, który wskazywałby szczególnie cechy marynistyczne, typowe dla środowiska naszego miasta i gminy, cechy kąpieliskowe i krajobrazowe. każdy z sześciu posiadał wzorową dokumentację projektową.
TMM organizowało okolicznościowe wystawy herbów w Urzędzie Pocztowo-Telekomunikacyjnym, w Domu Kultury i w Urzędzie Miasta i Gminy w Miądzyzdrojach.
Na podstawie szerokiej i powszechnej dyskusji, konsultacji, i ocen w grudniu 1985 r. i w styczniu 1986 r. Prezydium Rady Narodowej Miasta i Gminy Międzyzdroje zaproponowało na sesji Rady Narodowej ustanowienie h e r b u w wersji prezentowanej.

Rada Narodowa Miasta i Gminy Międzyzdroje na XVI sesji w dniu 28 stycznia 1986r. Uchwałą nr XVI/76/86 ustanowiła herb miasta i gminy Międzyzdroje...

Charakterystyka herbu

Herb składa się z następujących elementów :

1. **Tarczy herbowej** prostej, której podstawową płaszczyznę stanowi kwadrat (od góry do dołu zwężenie tarczy), część zwężona łagodnymi łukami kolistymi i odśrodkowymi , tworzącymi pośrodku szpic skierowany ku dołowi, stanowi 1/4 wysokości całkowitej herbu. Brzeg tarczy jest obwiedziony linią ciągłą koloru czarnego, o grubości 1/25 szerokości całej tarczy.

2. **Godła herbu**, który stanowią : zachodzące słońce (połowa) wraz z odchodzącymi od niego promieniami wielkości średnicy słońca do szerokości herbu wyraża się stosunkiem 11,5 : 25.

Tarcza słoneczna jest obwiedziona cienką linią czarną. Promienie słoneczne czerwone w ilości 9, są poprzedzielane tej samej szerokości promieniami żołtymi. Promień 5 - czerwony (środkowy) jest położony w pozycji pionowej do poziomu morza. Trzecie promienie czerwone dochodzą do górnej krawędzi tarczy i dotykają jej rogów.

Promienie są wyprowadzone z punktu położonego na wysokości 1/3 średnicy, wytyczonej pionowo na tarczy słonecznej mierząc od góry.

Słońce wraz z promieniami zajmuje połowę powierzchni zasadniczej herbu (kwadratu) mierzonej od krawędzi linii wyznaczającej wierzchołki fal.

Morze wyrażone pięcioma rzędami fal na białym tle. W czterech głównych rzędach jest po pięć fal, w dolnym cztery. Główny rząd fal ma kolor czarny, pozostałe niebieskie.

Na tle morza jest umocowana kotwica koloru czarnego, położona pod kątem 25° . Jej dolny grot nie dotyka dolnego rzędu fal. Kółko zaczepne kotwicy (oczko) spoczywa na wierzchołku pierwszej i drugiej fali w drugim rzędzie.

Propozycja wielkości kotwicy licząc w poziomie wynosi 3 : 5 wysokości tarczy.

Morze zajmuje dolną połowę wysokości zasadniczej płaszczyzny tarczy.

Plaża wyrażona kolorem piaskowym (jasny ugier) umieszczona w dolnej części tarczy, obrysowanej od góry dolnym rzędem fal i od dołu wyokrągleniami oraz szpicem tarczy.

Po zatwierdzeniu prawnym i przyjęciu herbu miasta i gminy Międzyzdroje nastąpiło upowszechnienie "godła" miasta, na sztandarze, proporcach, dyplomach, dokumentach, wydawnictwach, w urzędach, na budynkach. Dekoruje się sale konferencyjne, obok godła narodowego umieszcza się herb miasta.

Herby są elementem dekorującym mundury harcerskie, zuchowe, szkolne ubiory, kroniki miasta , szkół i innych instytucji oraz jest od grudnia 1991 r. stałą sygnaturą miesięcznika "Goniec Międzyzdrojski".

Wykaz lokalizacji herbu:

1. Urząd Miasta , Rada Miejska - 6 szt. pierwowzorów + dyplomy .
2. Dyrekcja Wolińskiego Parku Narodowego i Muzeum WPN.
3. Szkoły Podstawowe : im. I Armii Wojska Polskiego, i im. B.Chrobrego.
4. Dom Kultury w Międzyzdrojach.
5. Biblioteka Miejska.
6. Zarząd Oddziału PTTK w Międzyzdrojach.
7. Bramy w Wolińskim Parku Narodowym, przy wjeździe do miasta (skrzyżowanie drogi nr 3 i 102).

8. Na dworcu PKP nad wejściem i w holu PKP (od strony wejścia z peronu pierwszego) - herb barwny z odmienną stylizacją i z murami obronnymi w części górnej.
9. Reprodukcja herbu z lat międzywojennych gminy "Misdroy" i na arkuszu urzędowym z adresami instytucji... (w załączeniu niniejszego opracowania).
10. W wydawnictwach :
    a) Z dziejów Ziemi Wolińskiej - praca zbiorowa Szczecin 1973 r.
    b) Przewodnik - Czesław Piskorski.
    c) album "Ziemia Szczecińska - VI - Międzyzdroje w malarstwie i grafice W.Śniadeckiego - Szczecin, GLOB, 1988 r.
    d) miesięcznik "Goniec Międzyzdrojski".

TMM postuluje o upowszechnianie herbu miasta i gminy Międzyzdroje w dokumentacjach, na dyplomach, na proporcach, na sztandarach jako element urzędowy i dekoracyjny.

Herb miasta Międzyzdroje

Objaśnienie nazewnictwa :

heraldyka - nauka pomocnicza historii badająca początki, rozwój, znaczenie prawne oraz zasady kształtowania plast. herbów.

herb - (od czeskiego erb, niem. erbe dziedzictwo)
1. Godło państwa, miasta wyobrażane na flagach monetach itp. dawna oznaka stanu szlacheckiego, ustalona wg określonych reguł

oznaka osób, rodzin, korporacji miast prowincji lub państw, w Europie Zach. pojawił się w XII w. w Polsce ok. XIII w. ; główne elementy herbu : tarcza pokryta barwą z wizerunkiem godła, hełm oraz klejnot.

- herb (niem.) ustalano wg reguł heraldycznych, oznaka rodowa, korporacji, miasta lub państwa ;

herby rycerstwa - od XIV w. były dziedzicznymi oznakami przynależności do stanu szlacheckiego, składały się z godła herbowego i klejnotu; godło umieszczano na barwnej powierzchni tarczy zw. w heraldyce polem, a klejnot na hełmie rycerskim.

heraldyczne barwy - (tynktury) : barwy występujące na herbach ; cztery zasadnicze barwy : czerwona, błękitna, zielona, czarna oraz dwa metale : złoto (żółta) i srebro (biała).

Opracował : Bronisław Chmielowski

KURVERWALTUNG
Ostseebad Misdroy

Geschäftsstelle:
Kleines Amtsgebäude
am Kurpark

Fernsprecher: Misdroy
Nummer 220,244,266

Postscheckkonto:
Gemeindekasse
Stettin Nr. 14868

Bankkonten:
Misdroyer Bank
und Kreissparkasse
Swinemünde,
Zweigstelle Misdroy

Eisenbahnverbindung:
Berlin-Stettin-Misdroy

Reichsautobahn Berlin
Hornskrug - Bäderstraße
Misdroy (ca. 250 km)

Garagen, Tankstellen
schattige Parkplätze.

MISDROY
das Seebad aller Jahreszeiten, ist infolge seiner windgeschützten Lage, inmitten von Höhenzügen und unendlichen Wäldern, der bevorzugte Herbst- und Winterkurort an der Ostsee. Typisches Inselklima: Sommerwarmer Herbst, sehr milder Winter. Herrliche Umgebung

---

Neuzeitliche: Warmbad — ganzjährig geöffnet — medizinische Bäder, hervorragende Moor-Voll- und Teilbäder, Warme Seebäder, Massagen

Misdroy, den

HERB NIEMIECKI

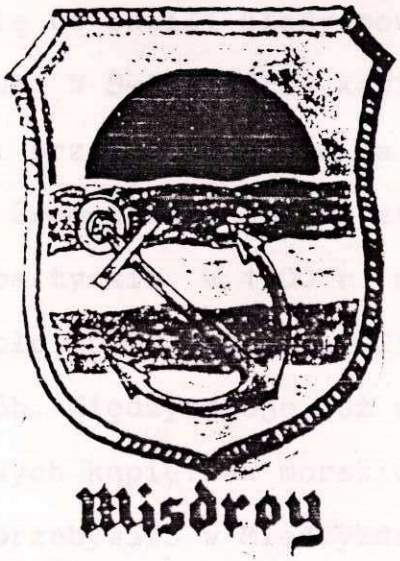

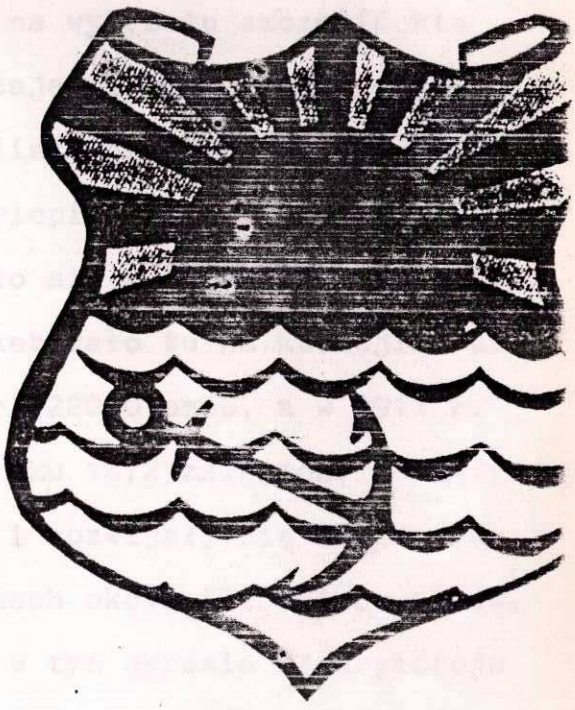

HERB POLSKI

HERB POLSKI

- KURORT MORSKI - UZDROWISKO MIĘDZYZDROJE -
DRUK FIRMOWY KURORTU MIĘDZYZDROJE
WRAZ Z INFORMACJĄ

KURVERWALTUNG **O**STSEEBAD **M**OORBAD **M**ISDROY

HISTORIA POWSTANIA I ROZWOJU "KĄPIELISKA MORSKIEGO" PRZEDSIĘBIORSTWA KOMUNALNEGO W MIĘDZYZDROJACH .

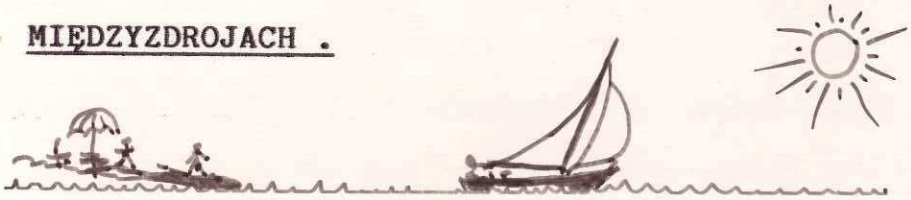

Rozwój ruchu turystycznego na wybrzeżu szczecińskim datuje się od chwili kiedy powstają pierwsze zakłady kąpieliskowe. W Świnoujściu kąpielisko powstało w 1824 r. a w 1825 r. przebywało w nim na urlopie około 500 osób. Po odkryciu źródeł solankowych stało się największym kąpieliskiem nadbałtyckim. W 1900 r. przebywało tu na kuracji i urlopie około 15000 osób, w 1903 r. 22000 osób, a w 1911 r. 44000 osób. Międzyzdroje już w roku 1872 zaliczone zostały do czołowych kąpielisk morskich i rozwijały się szybko. W 1894 r. przebywało w Międzyzdrojach około 500 urlopowiczów, a w roku 1913 ponad 20000 osób. W tym okresie Międzyzdroje stają się tzw. "modnym kurortem" i napływ turystów krajowych i zagranicznych dawał znaczne zyski, dzięki którym miasto szybko się rozwija. Rozwój zostaje przez I i II wojnę światową zahamowany.

Ponowny rozwój zaczyna się w 1947 r. Ruch turystyczny był wówczas niewielki i niezorganizowany. W 1948 r. powstaje Dyrekcja Okręgu Funduszu Wczasów Pracowniczych i poważne środki finansowe przeznaczone zostają na remonty i adaptacje obiektów zniszczonych, wzgl. zdewastowanych w okresie wojny. W 1950 - 1951 powstaje Komisja Uzdrowiskowa, w gestii której znajduje się nadzór nad plażą i ratownictwem kąpiących się.

Około 1955 - 1956 r. w ramach już działającego MPGK powstaje "Ośrodek Wypoczynkowo-Przywodny". Do jego zadań należy utrzymanie plaży, zorganizowanie ratownictwa i nadzór nad nim, prowadzenie wypożyczalni koszy plażowych, których znaczna ilość pozsotała w baraku obok WDW Głównego. Działalność tego ośrodka finansowana była w ramach MPGK z budżetu miasta.

W 1960 r. ówczesny kierownik OWP Bogusław Rekść przekonał władze miejskie i wojewódzkie, że coraz większy ruch wczasowy wymaga wyspecjalizowanej jednostki organizującej plażowy wypoczynek i mającej możliwość inwestowania w usługi plażowe i towarzyszące.

Uchwałą Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Międzyzdrojach powołane zostało w 1960 r. "Przedsiębiorstwo Komunalne Kąpielisko Morskie Międzyzdroje" z siedzibą w budynku MRN. Dyrektorem został ob. B.Rekść.Wprowadzone zostały opłaty za wstęp na plaże. Organizowało się wypożyczalnie sprzętu plażowego i w ramach tego przeds. powstała w Lubiniu k/Międzyzdrojów wytwórnia koszy plażowych z wikliny. W 1962 została wybudowana własna baza, zlokalizowana za WDW Głównym, która zajmowała się naprawą sprzętu plażowego i ratowniczego. Ponieważ wpływy ze wstępu na plaże, z wypożyczalni sprzętu (łodzie i rowery wodne) nie pokrywały wydatków, przedsiębiorstwo nadal było w znacznym sotpniu dotowane z budżetu MRN. Rozmach organizacyjny jak i inwestycyjny (dobudowano boczny pomost mola)przekraczały znacznie możliwości finansowe tak miasta, jak i przedsiębiorstwa co doprowadziło w 1964 r. do poważnych trudności finansowych.

Następuje zmiana dyrektora, którym został ob.Witalis Rucz. Zwiększył on znacznie ilość sprzętu wypożyczanego i wprowadził nowe usługi, (zakład fotograficzny), organizował plaże w Wisełce, Międzywodziu na zlecenie tamt. Rad Narodowych. Dalsze posunięcia organizacyjne pozwalały na zahamowanie deficytu i od 1965 r. przedsiębiorstwo zaczęło dawać zyski. Coraz lepsze wyniki i dobra organizacja przedsiębiorstwa skłoniły władze powiatowe do powołania na bazie Kąpieliska Morskiego w Międzyzdrojach "Powiatowego Przedsiębiorstwa Komunalnego Kąpielisko Morskie " z siedzibą w Międzyzdrojach. Zakresem działania przedsiębiorstwo objęło ówczesny powiat Wolin. Uchwała o powołaniu przedsiębiorstwa powiatowego została podjęta w 1969 r. Objęło ono swą działalnością plaże w Międzyzdrojach, w Świnoujściu (od zlikwidowanego MPGK nr 2) Warszowie, Wisełce, Międzywodziu i Wolinie (od Zakł.Gosp.Komunalnej). Przejęło również od MPGK hotele miejskie Bałtyk, Atol, Albatros w Świnoujściu oraz hotel Wineta w Wolinie.

Po przejęciu hoteli zaczęła rozwijać się baza pokoi gościnnych, początkowo jako uzupełnienie bazy hotelowej, a następnie jako baza pobytowa dla wczasów. W 1970 r. dysponowano 2500 łóżek a już w 1972 r. Kąpielisko było monopolistą wszystkich usług zorganizowanych na bazie pokoi gościnnych. W latach 1969 do 1971 przeprowadzono modernizację hoteli, zwiększono zakres usług plażowych (wypożyczalnie sprzętu plażowego : parawany, kosze, materace, piłki, czepki itp.) wypożyczalnie sprzętu pływającego, (łodzie, rowery) organizowano przejażdżki łodziami motorowymi, ustawiono rozbieralnie plażowe i natryski, zorganizowano miejsca do siatkówki, place zabaw dziecięcych, zjeżdżalnie do morza .

Wynikiem tego był znaczny wzrost obrotów, tak że same plaże dały w 1972 r. 4,5 mln zł zysku. Wobec deficytowości plaży w Wolinie, została ona w 1972 r. zamknięta. Zlikwidowano również wytwórnię koszy i sprzętu z wikliny, bowiem zaczęto produkować i zakupywać kosze niewiklinowe, trwalsze od produkowanych z wikliny, której zresztą zaczynało wówczas już brakować. W latach 1967 - 1971 adaptowano na siedzibę przedsiębiorstwa przejęty od prywatnego użytkownika pensjonat przy ul. Światowida oraz wybudowano dużą hale magazynowo - składową oraz warsztaty: stolarski, malarski, mechaniczny jak i pralnie w pasie wydm przy ul. Boh. Warszawy.
Rozwój przedsiębiorstwa następował systematycznie, co skłoniło władze wojewódzkie do powołania na bazie PPK Kąpielisko Morskie, jak i Przedsiębiorstwa Hoteli Miejskich w Szczecinie , Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Usług Turystycznych "Pomerania", z siedzibą w Szczecinie. Ponieważ zakres działania b. Kąpieliska pozostał niezmieniony, zdecydowano o powstaniu samodzielnego oddziału WPUT "Pomerania" w Międzyzdrojach a po wybudowaniu siedziby w Świnoujściu, przeniesiono tam dyrekcję oddziału, pozostawiając w Międzyzdrojach dział finansowo-księgowy oraz Biuro Obsługi Turystycznej. Taki stan istniał kilka lat.

Regaty (zawody) żeglarskie na Zatoce Pomorskiej.

Widokówka 1950 r.